

ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBOS 2025 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

VILNIUS

Turinys

1. Etninės kultūros globos taryba, veiklos kryptys ir uždaviniai	3
2. Tarybos 2025 metų veiklos plano įgyvendinimas.....	7
2.1. Etninės kultūros integravimas į kultūros politiką reglamentuojančius ir kitus teisės aktus	7
2.2. Etnografinių regionų globa.....	12
2.3. Etninės kultūros plėtra savivaldybėse	16
2.4. Etninės kultūros ugdymo plėtra.....	19
2.5. Etninės kultūros specialistų rengimas ir lituanistikos prioritetas.....	33
2.6. Nematerialaus etnokultūrinio paveldo globa.....	30
2.7. Tradiciniai amatai ir verslai	31
2.8. Etninė kultūra ir turizmas	33
2.9. Su etninės kultūros plėtra susiję atmintini metai ir datos	33
2.10. Tradicinės šventės ir atmintinos dienos.....	40
2.11. Etninės kultūros ir jos puoselėtojų prestižo visuomenėje kėlimas	40
2.12. Lietuvių etninės kultūros globa bei plėtra užsienyje	44
2.13. Etninės kultūros sklaida viešosiose erdvėse ir žiniasklaidoje	46
3. Tarybos 2025 metų veiklos rezultatų apibendrinimas	49
3.1. Tarybos ir regioninių tarybų posėdžiai, darbo grupių posėdžiai	49
3.2. Tarybos parengti teisės aktai	51
3.3. Tarybos siūlymai dėl teisės aktų projektų tobulinimo	51
3.4. Kiti Tarybos siūlymai	53
3.5. Apklaustos, sąvada, tyrimai.....	53
3.6. Tarybos surengti ar inicijuoti renginiai	54
3.7. Padėkos, diplomai ir rekomendacijos.....	57
4. Tarybos strateginio veiklos plano 2025 m. įgyvendinimo rodikliai	59
5. Institucijos valdymas	611

1. Etninės kultūros globos taryba, veiklos kryptys ir uždaviniai

Etninės kultūros globos tarybos (toliau – Taryba, EKG) paskirtis – atlikti Seimo ir Vyriausybės eksperto bei patarėjo misiją sprendžiant strateginius etninės kultūros valstybinės globos ir politikos formavimo bei nematerialaus kultūros paveldo apsaugos klausimus, užtikrinti Lietuvos Respublikos nacionalinėje teisės sistemoje įtvirtintos etninės kultūros valstybinės globos įgyvendinimo priežiūrą, skatinti etninės kultūros plėtrą.

Tarybos veiklą reglamentuoja Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymas ir Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. lapkričio 8 d. nutarimas Nr. XII-2765 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo 2004 m. lapkričio 2 d. nutarimo Nr. IX-2532 „Etninės kultūros globos tarybos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ (toliau – Tarybos nuostatai).

Tarybą sudaro 21 narys, kuriuos Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymo ir Tarybos nuostatų nustatyta tvarka skiria ir atšaukia Lietuvos Respublikos Seimas (Seimo Kultūros komiteto teikimu). Į Tarybą narius deleguoja su etninės kultūros globa ir plėtra tiesiogiai susijusios institucijos ir organizacijos, teikdamos po vieną narį, turintį ne mažesnę kaip 3 metų patirtį etninės kultūros srityje: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas (LLTI), Lietuvos istorijos institutas (LII), Lietuvos tautodailininkų sąjunga (LTS), Lietuvių etninės kultūros draugija (LEKD), Lietuvos kraštotyros draugija (LKD), Lietuvos ramuvų sąjunga (LRS), Lietuvių katalikų mokslo akademija (LKMA), Lietuvos etninės kultūros ugdytojų sąjunga (LEKUS), Lietuvos muzikos ir teatro akademija (LMTA), Klaipėdos universitetas (KU), Šiaulių universitetas (ŠU), Vytauto Didžiojo universitetas (VDU), Lietuvos liaudies buities muziejus (LLBM, dabar – Lietuvos etnografijos muziejus), Lietuvos nacionalinis kultūros centras (LNKC), Vilniaus etninės kultūros centras (VEKC), Kauno tautinės kultūros centras (KTKC) ir EKG padaliniai etnografiniuose regionuose – regioninės etninės kultūros globos tarybos (toliau – regioninės tarybos).

Ataskaitinio laikotarpio Tarybos personalinė sudėtis Seimo patvirtinta 2021 m. gruodžio 14 d. nutarimu Nr. XIV-776 „Dėl Etninės kultūros globos tarybos sudėties“. 2025 m. Tarybą sudarė: Lina Leparskienė (LLTI), Žilvytis Šaknys (LII), Jonas Rudzinskas (LTS), Virginijus Kašinskas (LEKD), Olijardas Lukoševičius (LKD), Nijolė Balčiūnienė (LRS), Skaidrė Urbonienė (LKMA), Dalia Urbanavičienė (LEKUS), Rimantas Astrauskas (LMTA), Lina Petrošienė (KU), Angelė Kavaliauskienė (VUŠA), Dalia Senvaitytė (VDU), Gita Šapranauškaitė (LLBM), Loreta Sungailienė (LNKC), Sandra Daugirdienė (VEKC), Vaida Kasparavičienė (KTKC), Jonas Vaiškūnas (Aukštaitijos regioninė etninės kultūros globos taryba), Virginijus Jocys (Žemaitijos regioninė etninės kultūros globos taryba), Vilma Griškevičienė (Mažosios Lietuvos regioninė etninės kultūros globos taryba), Ona Drobelenė (Dzūkijos (Dainavos) regioninė etninės kultūros globos taryba), Zigmas Kalesinskas (Suvalkijos (Sūduvos) regioninė etninės kultūros globos taryba).

Tarybai vadovavo pirmininke ketverių metų kadencijai išrinkta Dalia Urbanavičienė, patvirtinta 2022 m. sausio 20 d. Seimo nutarimu Nr. XIV-927 „Dėl Etninės kultūros globos tarybos pirmininko patvirtinimo“. Tarybos pirmininko pavaduotoju Tarybos 2022 m. sausio 25 d. nutarimu Nr. TN-4 „Dėl Tarybos pirmininko pavaduotojo patvirtinimo“ patvirtintas Jonas Rudzinskas.

Seimas 2025 m. gruodžio 23 d. nutarimu Nr. XV-745 patvirtino naujos sudėties Tarybą.

Lietuvos etnografiniuose regionuose veikia EKG padaliniai – regioninės etninės kultūros globos tarybos, kurių paskirtis, remiantis Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymu – padėti Tarybai spręsti strateginius etninės kultūros globos, plėtros ir politikos klausimus etnografiniuose regionuose. EKG padaliniai etnografiniuose regionuose yra penki:

- Aukštaitijos regioninė etninės kultūros globos taryba (toliau – Aukštaitijos taryba)

1 pav. Aukštaitijos tarybos nariai

- Dzūkijos (Dainavos) regioninė etninės kultūros globos taryba (toliau – Dzūkijos (Dainavos) taryba)

2 pav. Dzūkijos (Dainavos) tarybos nariai

- Mažosios Lietuvos regioninė etninės kultūros globos taryba (toliau – Mažosios Lietuvos taryba)

3 pav. Mažosios Lietuvos tarybos nariai

- Suvalkijos (Sūduvos) regioninė etninės kultūros globos taryba (toliau – Suvalkijos (Sūduvos) taryba)

4 pav. Suvalkijos (Sūduvos) tarybos nariai

- Žemaitijos regioninė etninės kultūros globos taryba (toliau – Žemaitijos taryba)

5 pav. Žemaitijos tarybos nariai

Regionines tarybas 2025 m. sudarė atstovai iš 59 savivaldybių (be Vilniaus miesto sav.), 30 – iš kultūros įstaigų, 9 – iš švietimo įstaigų, 10 – iš saugomų teritorijų direkcijų, 2 – iš universitetų, 26 – iš nevyriausybinių organizacijų (tarp jų 4 kaimo bendruomenių). Metų pabaigoje bendras regioninių tarybų narių skaičius – 150 asmenų.

2025-aisiais baigėsi regioninių tarybų pirmininkų kadencija, naujos kadencijos pirmininkai buvo patvirtinti EKG 2025 m. birželio 10 d. nutarimu Nr. TN-11 „Dėl Regioninių etninės kultūros globos tarybų pirmininkų ir jų pavaduotojų patvirtinimo“. Aukštaitijos regioninėje taryboje buvusį pirmininką Joną Vaiškūną pakeitė Milda Petkevičienė-Dečkuvienė (jos pavaduotojais išrinkti Renata Budrienė, Alma Pustovaitienė, Kęstutis Stadalnykas, Jonas Vaiškūnas, Laimutis Vasilevičius); Dzūkijos (Dainavos) regioninei tarybai toliau pavesta pirmininkauti Mariui Galiniui (jo pavaduotojos – Ona Drobelenė, Aušra Plytninkaitė, Neringa Rasiulienė); Mažosios Lietuvos regioninės tarybos pirmininkė Asta Grušelionienė patvirtinta kitai kadencijai (jos pavaduotoja – Kristina Blockytė-Naujokė); Suvalkijos (Sūduvos) regioninės tarybos pirmininkas Andrius Milinkevičius patvirtintas kitai kadencijai (jo pavaduotojos – Eglė Alenskaitė, Anastazija Sidarienė, Irena Urbanavičienė); Žemaitijos regioninės tarybos pirmininkas Virginijus Jocyš taip

pat patvirtintas kitai kadencijai (jo pavaduotojai – Juozas Pabrėža, Aldona Kuprelytė ir Rūta Vildžiūnienė).

Tarybos **tikslas** – etninės kultūros valstybinės globos stiprinimas, tautinės savimonės išsaugojimas ir etninės kultūros tęstinumas bei lygiavertis Lietuvos dalyvavimas pasaulio tautų kultūriniame gyvenime.

Svarbiausi Tarybos **uždaviniai**:

- Patarti Seimui ir Vyriausybei etninės kultūros politikos ir strategijos formavimo, nematerialaus kultūros paveldo apsaugos klausimais, skatinti ir koordinuoti etninės kultūros plėtrą ir valstybinę globą.
- Teikti išvadas ir pasiūlymus valstybės institucijoms ir savivaldybėms etninės kultūros bei nematerialaus kultūros paveldo klausimais.
- Analizuoti etninės kultūros globos ir plėtros, nematerialaus kultūros paveldo apsaugos Lietuvoje būklę ir teikti išvadas Seimui, Vyriausybei ir visuomenei.
- Ugdyti visuomenės tautinę savimonę, propaguoti etninės kultūros, kaip svarbios visuomenei vertybės, sampratą.
- Dalyvauti įgyvendinant programinį ir konkursinį etninės kultūros plėtros ir nematerialaus kultūros paveldo apsaugos finansavimą.

Tarybos, kaip ekspertinės institucijos, **pagrindinės veiklos kryptys** apima šias sritis:

- etninės kultūros plėtrą ir integravimą į bendrąją kultūros politiką Lietuvoje,
- tautinės savimonės bei etninės kultūros gyvosios tradicijos tęstinumo užtikrinimą ir nematerialaus kultūros paveldo apsaugą, etninės kultūros veiklos bendruomenėse plėtrą,
- etnokultūrinio ugdymo integravimą į švietimo sistemą,
- specialistų rengimo ir etnokultūrinių tyrimų (apimant nematerialaus kultūros paveldo apsaugos mokslinių tyrimų metodologijas) bazės stiprinimą,
- etninės kultūros sklaidos plėtojimą,
- etninės kultūros integravimą į kultūrinį turizmą,
- tradicinių amatų tęstinumą ir plėtrą,
- etnografinių regionų – Aukštaitijos, Dzūkijos (Dainavos), Mažosios Lietuvos, Suvalkijos (Sūduvos) ir Žemaitijos – savitumo išsaugojimą,
- etninės kultūros puoselėjimą užsienio lietuvių bendruomenėse.

Taryba yra Lietuvos Respublikos Seimo įsteigta ir jam atskaitinga biudžetinė įstaiga, kuri savo veiklą vykdo įgyvendindama programą „Etninės kultūros valstybinė globa“ (Programos kodas – 01.001). Pagal Lietuvos Respublikos 2025–2027 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymą (2024 m. gruodžio 19 d. Nr. XV-89) Tarybai 2025 metams patvirtinti valstybės biudžeto asignavimai sudarė 355 tūkst. Eur (iš jų darbo užmokesčiui – 301,3 tūkst. Eur).

2. Tarybos 2025 metų veiklos plano įgyvendinimas

Tarybos 2025 metų veiklos planas (patvirtintas Tarybos 2024 m. gruodžio 10 d. nutarimu Nr. TN-21), kaip ir kasmet, buvo sudarytas vadovaujantis Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatyme įtvirtintomis pagrindinėmis Tarybos veiklos kryptimis. Tarybos padaliniai – regioninės tarybos – taip pat pasitvirtino savo veiklos 2025 metais planus, atsižvelgdamos į Tarybos 2025 m. veiklos planą.

Toliau pateikiami svarbiausi darbai, kuriuos Taryba ir regioninės tarybos įgyvendino 2025 metais.

2.1. Etninės kultūros integravimas į kultūros politiką reglamentuojančius ir kitus teisės aktus

Tai viena iš svarbiausių Tarybos veiklos krypčių, apimanti siekius įtvirtinti etninės kultūros plėtrą kultūros ir kitų sričių politiką reglamentuojančiuose teisės aktuose, taip pat kultūros finansavimo modeliuose. 2025 metais Taryba daug dėmesio skyrė Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos (toliau – LRV programa) įgyvendinimo plano rengimui atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos kultūros politikos pagrindų įstatymo bei Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymo nuostatas. Siekdama sustiprinti etninės kultūros valstybinę globą, Taryba taip pat teikė siūlymus dėl Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo, Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymo keitimo, dėl etninės kultūros konkursinio finansavimo tobulinimo ir kt.

2.1.1. Siūlymai dėl Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos kultūros srityje įgyvendinimo plano

Taryba 2025 m. sausio 14 d. posėdyje aptarė kvietimą teikti siūlymus Kultūros ministerijai (toliau – KM) dėl **LRV programos įgyvendinimo plano** kultūros srityje ir 2025 m. sausio 20 d. raštu Nr. S-8 „Dėl XIX Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano“ pateikė KM siūlymus dėl etninės kultūros plėtros.

Sausio 24 d. Tarybos pirmininkė Dalia Urbanavičienė dalyvavo KM surengtame pasitarime dėl LRV programos įgyvendinimo plano projekto. Išnagrinėjusi gautą naują informaciją apie rengiamą projektą, Taryba 2025 m. sausio 30 d. raštu Nr. S-24 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatas įgyvendinančio prioriteto ir veiksmų projekto“ pateikė siūlymus KM parengtam LRV programos VIII skyriaus „Puoselėsime atvirą, demokratinę Lietuvos kultūrą ir pilietinę tapatybę“ įgyvendinančių prioritetų ir veiksmų projektui, skirdama pagrindinį dėmesį 1-ojo prioriteto „Savo tapatybę ir istorinę atmintį suvokianti ir puoselėjanti Lietuvos visuomenė“ veiksmų planui.

Tarybos siūlymus dėl LRV programos įgyvendinimo plano bei kitus etninės kultūros valstybinės globos klausimus EKG T pirmininkė Dalia Urbanavičienė aptarė vasario 3 d. per susitikimą su Seimo Kultūros komiteto (toliau – KK) pirmininku Kęstučiu Vilkausku, o kovo 3 d. – su kultūros ministru Šarūnu Biručiu. Pastarojo susitikimo metu buvo išsamiau aptartos etninės kultūros sąsajos su nacionalinio saugumo politika, taip pat galimybės atkurti ministerijoje Etninės kultūros skyrių.

Pagal Lietuvos Respublikos kultūros politikos pagrindų įstatymą turi būti parengtas svarbiausias kultūros politikos strateginis dokumentas – **Nacionalinė kultūros darbotvarkė** (toliau – NKD), kuri kartu taptų ir LRV programos įgyvendinimo pagrindiniu įrankiu. Taryba 2025

m. rugsėjo 18 d. EKG raštu Nr. S-140 „Dėl darbo grupės Nacionalinei kultūros darbotvarkei parengti papildymo“ kreipėsi į Kultūros ministeriją, prašydama į NKD rengimo ir koordinavimo komisiją įtraukti EKG atstovą. Nesulaukusi teigiamo atsakymo, Taryba pakartotinai šiuo klausimu kreipėsi 2025 m. gruodžio 3 d. ir gavo iš KM specialistų atsakymą, kad į NKD darbo grupę jau yra įtraukta etnokultūros sričiai atstovaujanti ekspertė – Milda Valančiauskienė (UNESCO komisijos sekretoriato Kultūros programų vadovė), o EKG gali savo nuomonę išsakyti planuojamų viešųjų konsultacijų metu bei atsakydama į KM tinklalapyje skelbiamą klausimyną „Nacionalinė kultūros darbotvarkė 2026–2040 – Lietuvos Respublikos kultūros ministerija“. KM atstovai pabrėžė, kad atsižvelgiant į NKD viziją, paskirtį ir aprėptį darbo grupės sudėtis yra subalansuota, užtikrinanti visų sričių ekspertizę, reikalingą tokiame dokumentui rengti.

Tarybos pirmininkė Dalia Urbanavičienė gruodžio 9 d. per susitikimą su kultūros ministre Vaida Aleknavičiene atkreipė dėmesį, kad pagal Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymą EKG yra svarbiausia ekspertinė institucija, patarianti Vyriausybei etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo klausimais, todėl vėl pakartojo prašymą įtraukti EKG atstovą į NKD darbo grupę (analogiškai kaip jau yra į šią darbo grupę įtraukta Valstybinės kultūros paveldo komisijos pirmininkė).

Deja, EKG atstovas į NKD darbo grupę iki šiol nėra įtrauktas, Tarybos pirmininkė Dalia Urbanavičienė 2026 m. vasario pradžioje yra gavusi tik darbo grupės svarstyta medžiagą.

2.1.2. Siūlymai dėl konkursinio etninės kultūros finansavimo modelio tobulinimo

Atsiliepdama į Lietuvos kultūros tarybos (toliau – LKT) kvietimą teikti pasiūlymus **Lietuvos kultūros tarybos administruojamomis lėšomis finansuojamų projektų teikimo gairėms** (toliau – Gairės), Taryba 2025 m. sausio 30 d. raštu Nr. S-23 „Dėl Lietuvos kultūros tarybos lėšomis finansuojamos programos „Etninė kultūra ir nematerialus kultūros paveldas“ pateikė pastebėjimus ir pasiūlymus, susijusius su programos „Etninė kultūra ir nematerialus kultūros paveldas“ (toliau – EK ir NKP programa) tobulinimu. Rašte atkreiptas dėmesys, kad per pastaruosius kelerius metus labai sumažėjo paremtų etnokultūrinių projektų skaičius, vis didesnė EK ir NKP programos lėšų dalis skiriama įvairiems festivaliams, kadangi sumažėjo etnokultūrinių festivalių rėmimas per kitas programas („Mėgėjų meno renginių finansavimas“ ir „Strateginis tarptautinių renginių finansavimas“). Pakartota jau daug kartų EKG pateikta kritiška nuostata dėl nepagrįsto apribojimo regionams teikti paraiškas į EK ir NKP programą (gali teikti tik juridiniai asmenys iš Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos), tuo tarpu kai pripažintų NKP vertybių puoselėjimo veiklos visoje Lietuvoje turėtų būti remiamos nacionaliniu lygmeniu, o ne vien per regionams skirtą Tolygios kultūros raidos programą. Taryba savo rašte pakartojo ankstesnius savo siūlymus: 1) leisti į EK ir NKP programą paraiškas teikti juridiniams asmenims iš visos Lietuvos, išbraukiant pareiškėjus iš kitų ES ar Europos ekonominės erdvės valstybių; 2) didinti EK ir NKP programos finansavimą bent iki 900 tūkst. Eur; 3) keisti EK ir NKP programos 3-iają prioritetą nauju prioritetu „Projektams, kuriuos teikia nevyriausybinių organizacijų“, skiriant už jį iki 10 balų; 4) keisti kai kuriuos EK ir NKP programos vertinimo kriterijus ir jiems skiriamus balus. Šie siūlymai buvo pavišinti EKG sklaidos kanalais.

Vasario 18 d. Tarybos pirmininkė Dalia Urbanavičienė kartu su LKT pirmininke Asta Pakarklyte, asociacijos „Etnoerdvės“ atstovėmis Vera Čepulienė ir Goda Kovalenkiene dalyvavo LRT laidoje, kurioje buvo aptariamas LKT skiriamas finansavimas etnokultūriniams projektams. Nepaisant viešai išsakytų trūkumų, LKT ir KM neatsižvelgė į Tarybos pateiktas pastabas, Gairės buvo patvirtintos be EK ir NKP programos pakeitimų.

Birželio 11 d. bendrame Seimo KK ir Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto (toliau – VVSK) posėdyje buvo svarstomas LKT skiriamas finansavimas regionams ir savivaldybėms. Posėdyje dalyvavusi Tarybos pirmininkė Dalia Urbanavičienė atkreipė naujosios LKT pirmininkės Kristinos Mažeikaitės dėmesį, kad EKG ne kartą kreipėsi į LKT dėl skiriamo nepakankamo finansavimo etninei kultūrai. Dėl kilusios diskusijos šiuo klausimu, vėliau Seimo VVSK raštu (2025 m. birželio 26 d. raštas Nr. S-2025-3288) pateikė Tarybai informaciją, jog LKT pirmininkė K. Mažeikaitė patikino, „kad etninės kultūros klausimai nebus palikti nuošalyje, nustatytos įvairios finansavimo priemonės kultūros srityje ir savivaldybės skatinamos teikti projektus“.

Tarybos posėdyje vasario 25 d. buvo aptartas KM rengiamas **„Infrastruktūros ir kitų sąlygų gerinimas siekiant kurti konkurencingus ir paklausius kultūros ir kūrybinių industrijų veiklos produktus ir (arba) paslaugas“ projektų finansavimo aprašo projektas** (toliau – KKI projektų finansavimo aprašas). Taryba savo siūlymus tobulinti KKI projektų finansavimo aprašą pateikė 2025 m. kovo 3 d. raštu Nr. S-47 „Dėl KKI projektų finansavimo tvarkos aprašo projekto“ atkreipdama dėmesį, kad KKI projektų finansavimui numatomos milijoninės lėšos, bet pagal KKI projektų finansavimo aprašo projektą jos daugiausia tektų verslui ir jo infrastruktūrai gerinti, o ne teiktų tiesioginę naudą kultūrai, taip pat ir etninei kultūrai. Šiuo klausimu Tarybos pirmininkė Dalia Urbanavičienė susitiko su kultūros viceministre Edita Klaunauskaite. Visgi KM tvirtinant KKI projektų finansavimo aprašą į Tarybos pastabas ir siūlymus nebuvo atsižvelgta.

2.1.3. Siūlymai dėl Vietos savivaldos įstatymo keitimo

Taryba 2025 m. kovo 18 d. posėdyje nutarė dar kartą siūlyti keisti Vietos savivaldos įstatymą, papildant jo 7 straipsnį dėl valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) funkcijų, kadangi tai įgalintų realiai įtraukti savivaldybes į etninės kultūros politikos įgyvendinimą. Pasiūlyta į Vietos savivaldos įstatyme išvardytų valstybės deleguotų savivaldybėms funkcijų sąrašą įtraukti naują funkciją „nacionalinės kultūros sklaida ir plėtra, etninės kultūros, tradicinių amatų, etnografinių regionų ir vietos tradicijų globa, kultūros paveldo (materialaus ir nematerialaus) išsaugojimas, kultūros sklaidos ir edukacijos stiprinimas“. Taryba 2025 m. kovo 19 d. raštu Nr. S-64 „Dėl siūlymo papildyti Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 7 straipsnį“ kreipėsi į Seimo KK ir VVSK, Vidaus reikalų ministeriją (toliau – VRM), KM, Lietuvos savivaldybių asociaciją, siūlydama papildyti Vietos savivaldos įstatymo 7 straipsnį nauju punktu – į savivaldybių valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) funkcijų sąrašą įtraukti minėtą naują funkciją.

Lietuvos savivaldybių asociacija 2025 m. balandžio 7 d. raštu pritarė šiam Tarybos siūlymui. Tuo tarpu KM atsakė, kad pirmiausia reikėtų įvertinti Tarybos siūlymo įgyvendinimo, kuris pareikalautų ženklų papildomų valstybės biudžeto asignavimų, galimybes ir atlikti išsamų numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimą, išsiaiškinant į valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) funkcijų sąrašą siūlomos įtraukti funkcijos „nacionalinės kultūros sklaida ir plėtra, etninės kultūros, tradicinių amatų, etnografinių regionų ir vietos tradicijų globa, kultūros paveldo (materialaus ir nematerialaus) išsaugojimas, kultūros sklaidos ir edukacijos stiprinimas“ apimtį, lėšų poreikį ir teigiamas bei neigiamas numatomas pasekmes. Tik išanalizavus ir apibendrinus šią informaciją, galima bus priimti atitinkamus sprendimus.

Lietuvos savivaldybių asociacijos ir KM atsakymai dėl Tarybos siūlymo buvo aptarti Tarybos posėdžiuose gegužės 13 d. ir birželio 9 d. Nutarta diskutuoti šiuo klausimu su KM, įpareigoti Dalią Urbanavičienę pristatyti šį klausimą bendrame Seimo KK ir VVSK posėdyje, pagarsinti Tarybos siūlymą dėl Vietos savivaldos įstatymo 7 straipsnio papildymo valstybės deleguojama funkcija kultūros srityje Lietuvos kultūros kongreso 100-mečio konferencijoje.

Birželio 11 d. Tarybos pirmininkė Dalia Urbanavičienė dalyvavo bendrame Seimo KK ir VVSK posėdyje, kuriame buvo svarstomas EKG T siūlymas dėl Vietos savivaldos įstatymo keitimo. Jo metu nebuvo priimti galutiniai sprendimai, nutarta išsamiau įsigilinti į teikiamą siūlymą ir tęsti diskusijas ieškant konkrečių sprendimų.

Birželio 27 d. Tarybos pirmininkė Dalia Urbanavičienė Lietuvos kultūros kongreso 100-mečio konferencijoje skaitė pranešimą „Etninės kultūros būklės raida Lietuvos nepriklausomybės laikotarpiu“, kuriame įvardijo EKG T siūlymą keisti Vietos savivaldos įstatymą. D. Urbanavičienės iniciatyva buvo paskelbta Lietuvos kultūros kongreso rezoliucija „Dėl kultūros politikos dominančių“, kurioje pateiktas siūlymas dėl Vietos savivaldos įstatymo keitimo nurodant EKG T pasiūlytą formuluootę.

Valstybinė kultūros paveldo komisija (toliau – VKPK) buvo pakviesta prisidėti prie EKG T siūlymo iniciatyvos. Rugsėjo 26 d. VKPK posėdyje D. Urbanavičienė pristatė Tarybos siūlymą keisti Vietos savivaldos įstatymą, pakviesdama VKPK bendromis jėgomis siekti šios iniciatyvos įgyvendinimo. Tarybos siūlymams dėl Vietos savivaldos įstatymo keitimo VKPK iš esmės pritarė, savo 2025 m. spalio 2 d. rašte Nr. V11-110 pasiūlydama teikiant Vietos savivaldos įstatymo keitimo įstatymo projektą parengti Aiškinamąjį raštą, kuriame teikiami siūlymai būtų grindžiami ne tik sąsajomis su Kultūros politikos pagrindų įstatymu, bet ir teigiamais ekonominiais bei strateginiais tokio siūlymo aspektais.

2.1.4. Siūlymai dėl Regioninės plėtros įstatymo keitimo

Taryba 2025 m. kovo 18 d. posėdyje svarstė Dalios Urbanavičienės parengtus siūlymus dėl Regioninės plėtros įstatymo keitimo siekiant įtvirtinti didesnę dėmesį etnografiniams regionams ir kultūrai, kartu ir etninei kultūrai (siūloma keisti įstatymo nuostatas dėl nacionalinės regioninės politikos tikslo ir jo įgyvendinimo uždavinių, regioninių plėtros tarybų sudėties ir kt.). Posėdyje taip pat buvo aptarta Vyriausybės idėja įkurti Regionų ministeriją: atkreiptas dėmesys, kad svarstomoje Regionų ministerijos koncepcijoje dėmesys kultūrai yra fragmentiškas, trūksta nuoseklumo. EKG T nutarė kreiptis raštu į Seimo KK ir VVSK, KM ir VRM, siūlydama papildyti Regioninės plėtros įstatymą nuostatomis dėl kultūros ir etnografinių regionų, taip pat siūlyti tobulinti pirminę Regionų ministerijos koncepciją. Birželio 9 d. posėdyje Taryba pritarė parengtam EKG T raštui ir įpareigojo D. Urbanavičienę šį klausimą pristatyti bendrame Seimo KK ir VVSK posėdyje.

Taryba 2025 m. birželio 9 d. raštu Nr. S-101 „Dėl siūlymo papildyti Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymą nuostatomis dėl kultūros“ kreipėsi į Seimo KK ir VVSK atkreipdama dėmesį, kad Regioninės plėtros įstatyme labai trūksta dėmesio kultūrai ir etnografiniams regionams, apsiribojama tik ekonominiais ir socialiniais tikslais, kai kultūros svarba regionuose pabrėžiama tiek tarptautiniu lygmeniu (Europos regionų asamblėjos deklaracijoje, Europos Sąjungos plėtojamoje sanglaudos politikoje), tiek kai kuriuose Lietuvos Respublikos teisės aktuose (Kultūros politikos pagrindų įstatyme; Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatyme; Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano dalyje „Konkretizuoti sprendiniai. Lietuvos regionai 2030“). Tuo remdamasi Taryba pasiūlė Regioninės plėtros įstatyme apibrėžiant *regiono* sąvoką neapsiriboti vien apskritimis, bet įtraukti ir kultūros savitumu pasižyminčius etnografinius regionus, taip pat papildyti kultūrinėmis nuostatomis įstatymo straipsnius dėl regiono plėtros tarybos veiklos tikslų ir funkcijų, dėl nacionalinės regioninės politikos tikslo įgyvendinimo uždavinių, dėl regioninės svarbos projektų ir kt.

Birželio 11 d. bendrame Seimo KK ir VVSK posėdyje buvo išklaustas Tarybos siūlymas dėl Regioninės plėtros įstatymo keitimo, bandyta šią iniciatyvą sieti su kuriamos naujos Regionų ministerijos galimomis funkcijomis. Diskusijas šiuo klausimu numatyta tęsti, ieškoti konkrečių sprendimų. Vėliau Seimo VVSK savo 2025 m. birželio 26 d. rašte Tarybai Nr. S-2025-3288

pažymėjo, kad Tarybos siūlymai keisti Regioninės plėtros įstatymą bus vertinami sistemiškai svarstant visus pasiūlymus, kai bus galutinai apsispręsta dėl šio įstatymo nuostatų.

Rugsėjo 26 d. Dalia Urbanavičienė pristatė Tarybos siūlymus dėl Regioninės plėtros įstatymo keitimo VKPK posėdžiui, ragindama pateikti savo poziciją šiuo klausimu.

2.1.5. Dalyvavimas Lietuvos kultūros kongreso veikloje ir kituose kultūros politikos procesuose

2025 metais **Lietuvos kultūros kongresas** (toliau – LKK) pažymėjo savo 100 metų jubiliejų. Tarybos pirmininkė Dalia Urbanavičienė, kaip EKGAT atstovė, buvo įtraukta į LKK 100-mečiui skirtos konferencijos organizavimo Mokslo komitetą, dalyvavo LKK-100 komiteto pasitarimuose kovo 20 d., balandžio 17 d., gegužės 8 ir 22 d. Šiuose pasitarimuose buvo svarstomas Kultūros kanono klausimas, ta proga D. Urbanavičienė pateikė siūlymus dėl etninės kultūros ir kitų su tautine tapatybe susijusių dalykų įrašymo į Kultūros kanoną.

Taryba gegužės 13 d. posėdyje nutarė LKK-100 konferencijoje kelti klausimą dėl Vietos savivaldos įstatymo 7 straipsnio papildymo valstybės deleguojama funkcija kultūros srityje ir kitus etninei kultūrai aktualius klausimus.

Per LKK suvažiavimą 2025 m. birželio 27–28 d. buvo surengta tarptautinė mokslinė-praktinė konferencija, skirta 100-osioms LKK ir 150-osioms M. K. Čiurlionio metinėms pažymėti „Lietuvos kultūros kongresui – 100 metų“. Tarybos pirmininkė Dalia Urbanavičienė birželio 27 d. LKK-100 konferencijoje Seime skaitė pranešimą „Etninės kultūros būklės raida Lietuvos nepriklausomybės laikotarpiu“. Vėliau šis pranešimas buvo parengtas kaip straipsnis LKK leidiniui.

LKK suvažiavimo dalyviai į LKK Tarybą įtraukė Dalią Urbanavičienę (EKGAT pirmininkę, Lietuvių etninės kultūros draugijos pirmininkę) ir Virginiją Joci (EKGAT narį). Gruodžio 9 d. Dalia Urbanavičienė kartu su kitais LKK Tarybos nariais dalyvavo susitikime su kultūros ministre Vaida Aleknavičiene, jo metu buvo pateiktas siūlymas įtraukti LKK atstovą į Nacionalinės kultūros darbotvarkės rengimo darbo grupę, taip pat buvo aptarti kiti aktualūs kultūros klausimai.

Gruodžio mėn. buvo parengta LKK ir EKGAT bendradarbiavimo sutartis, kuri pasirašyta 2026 m. vasario 5 d.

EKGAT trejų metų kadencijai deleguoja savo atstovą į KM sudaromą **Etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo tarybą** (toliau – EK ir NKP taryba), kuri pataria ministerijai aktualiais etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo klausimais, EK ir NKP atstovas yra Kultūros ir meno taryboje. 2025 metais baigėsi į EK ir NKP tarybą deleguotos EKGAT pirmininkės Dalios Urbanavičienės kadencijų limitas, todėl EKGAT savo posėdyje rugsėjo 9 d. nutarė į atnaujinamą EK ir NKP tarybą deleguoti balsų daugumą surinkusį Tarybos pirmininko pavaduotoją Joną Rudzinską (ši žinia ministerijai pranešta 2025 m. rugsėjo 10 d. Tarybos raštu Nr. S-134 „Dėl atstovo į Etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo tarybą“). Jonas Rudzinkas dalyvavo EK ir NKP tarybos posėdyje renkant KM premijos už etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo puoselėjimą ir skleidimą 2025 metų laureatus.

Lietuvoje kilus **kultūros protestams**, žiniasklaidos dėmesio susilaukė ir EKGAT. Pavyzdžiui, Tarybos pirmininkė Dalia Urbanavičienė buvo pakviesta pasisakyti rugsėjo 29 d. LRT Klasikos laidoje „Ryto allegro“, kurios metu, remdamasi ilgamete EKGAT veikla, apibūdino etninės kultūros svarbą, jos būklę ir problemas Lietuvoje.

Aukštaitijos regioninė taryba spalio 10 d. surengė neeilinį posėdį dėl susiklosčiusios situacijos Lietuvos kultūriniame lauke, 2025 m. spalio 13 d. raštu Nr. S-155 „Dėl etninės kultūros padėties ir viešos pozicijos išsakymo“ kreipėsi į Tarybą, išreikšdama susirūpinimą dėl

susidariusios situacijos Lietuvos etninės kultūros srityje, pakviesdama EKGKT apsvarstyti galimybę išreikšti viešą poziciją (pareiškimo, apmąstymo ar rekomendacijų forma) dėl kultūrinės situacijos bei etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo vietos joje.

Taryba spalio 14 d. posėdyje aptarė EKGKT poziciją kultūros protesto bei iniciatyvos „Etnokultūra – ne chaltūra“ atžvilgiu ir nutarė parengti viešą pareiškimą šiuo klausimu. Tarybos pareiškimo tekstas po posėdžio buvo suderintas su EKGKT nariais el. paštu, jis paskelbtas EKGKT svetainės naujienų skiltyje. Šio pareiškimo pagrindu Taryba 2025 m. spalio 20 d. pateikė raštą Nr. S-161 „Dėl padėties kultūros srityje“ Ministrui Pirmininkei Ingai Ruginienei, jame išreiškė susirūpinimą dėl šiuo metu paaštrėjusios padėties kultūros srityje. Vertindama susidariusią situaciją, Taryba paragino formuojant KM vadovybę įgyvendinti Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymo nuostatą garantuoti reikiamą valstybės paramą etninei kultūrai ir užtikrinti etninės kultūros politikos įgyvendinimą, rekomendavo pavesti etninės kultūros globą Kultūros ministerijoje šią sritį išmanantiems asmenims, pasiūlė ilgainiui į ministerijos struktūrą sugrąžinti Etninės kultūros skyrių. Taryba pabrėžė, kad įgyvendindama savo kaip kolegialios ekspertinės institucijos funkcijas, tikisi tolesnio sėkmingo bendradarbiavimo tiek su valdžios institucijomis, tiek su visuomene. LRV kanceliarija pavedė į šį klausimą atsakyti KM, kuri raštu 2025-11-20 Nr. S-2240 informavo, kad „ministerijai nėra galimybių papildomai skirti finansinių ir žmogiškųjų išteklių ir įsteigti atskirą skyrių etninės kultūros klausimams koordinuoti“.

2.2. Etnografinių regionų globa

Tarybos viena iš pagrindinių įstatymu nustatytų veiklos kryptių – Lietuvos etnografinių regionų (Aukštaitijos, Dzūkijos (Dainavos), Suvalkijos (Sūduvos), Žemaitijos ir Mažosios Lietuvos) savitumo išsaugojimas. Taryba vienintelė iš Seimui atskaitingų ekspertinių institucijų turi šiuose etnografiniuose regionuose savo padalinius. 2025 metais Taryba daugiausia dėmesio skyrė etnografinių regionų heraldikos ir kitiems etnoregioninės tapatybės puoselėjimo klausimams.

2.2.1. Siūlymai dėl etnografinių regionų heraldikos įteisinimo

2025 metais Taryba toliau kryptingai siekė, kad būtų patvirtinta visų Lietuvos etnografinių regionų heraldika, daugiausia dėmesio skirdama Dzūkijos (Dainavos) regiono heraldikos kūrimui.

Dzūkijos (Dainavos) heraldika. Dzūkijos (Dainavos) etnografinio regiono heraldikos tobulinimo ir įteisinimo klausimas pradėtas svarstyti dar 2024 metais. Tęsiant ankstesnius darbus, Taryba ir Dzūkijos regioninė taryba 2025 m. vasario 14 d. raštais Nr. S-38 ir S-39 „Dėl etnografinio Dzūkijos (Dainavos) regiono heraldikos sukūrimo“ kreipėsi į Lietuvos heraldikos komisiją (toliau – LHK) su prašymu sukurti etnografinio Dzūkijos (Dainavos) regiono herbo ir vėliavos projektus atsižvelgiant į naujausias LHK nustatytas heraldikos kūrimo taisykles. Taryba rekomendavo dailininką Arvydą Každailį šiems darbams atlikti (kadangi šis dailininkas dar 2003 m. sukūrė šio regiono heraldikos projektą, suderintą su LHK), kuriam apmokėjimą garantavo Alytaus miesto savivaldybė. 2025 metais etnografinio Dzūkijos (Dainavos) regiono heraldikos kūrimo klausimas buvo svarstomas įvairiuose posėdžiuose: Dzūkijos (Dainavos) tarybos posėdžiuose vasario 7 ir kovo 13 d.; EKGKT posėdžiuose kovo 18 ir rugsėjo 9 d.; LHK posėdžiuose vasario 27, kovo 13 ir liepos 3 d.

Daugiausia diskusijų kilo dėl didžiojo herbo šūkio. 2003 m. sukurtame Dzūkijos (Dainavos) didžiojo herbo projekte įrašytas lotyniškas užrašas *Ex gente bellicosissima populus laboriosus* (liet. *Iš karingiausios genties – darbštūs žmonės*):

6 pav. 2003 m. sukurtas Dzūkijos didysis herbas su lotynišku šūkiu

Tačiau Taryba jau daugelį metų siekia, kad etnografinių regionų herbai būtų su lietuviškais šūkiais, šios nuostatos laikytasi kuriant jau patvirtintus dviejų etnografinių regionų herbus: Lietuvos Respublikos Prezidento dekretu 2021 m. buvo patvirtintas Sūduvos herbas su šūkiu *Vienybė težydi*, o 2024 m. – Mažosios Lietuvos herbas su šūkiu *Spindulys esmi begalinės šviesos*. Taryba 2024 m. lapkričio 12 d. posėdyje nutarė, kad kuriamuose Lietuvos etnografinių regionų herbų šūkiuose (devizuose) turėtų būti naudojama lietuvių kalba arba tarmė laikantis vientisumo su jau patvirtintais herbais.

Ši Tarybos nuostata buvo išsakyta 2025 m. vasario 27 d. LHK posėdyje svarstant Dzūkijos (Dainavos) etnografinio regiono didžiojo herbo projektą ir Tarybos 2025 m. kovo 5 d. rašte Nr. S-59 „Dėl Dzūkijos (Dainavos) herbo šūkio“. Taryba savo rašte pateikė siūlomą naują Dzūkijos (Dainavos) herbo šūkį *Tas laimi, kas drąsiai laimės siekia* arba *Laimi tas, kurs drąsiai laimės siekia*. Šio šūkio pagrindinė mintis paimta iš V. Krėvės dramoje pasakytų Skirgailos žodžių, siek tiek juos sutrumpinant (originale „Laimė priklauso tam, kuris drąsiai jos siekia, kur ir kaip galėdamas“), todėl toks devizas turėtų ne tik tiesioginę prasminę sąsają su herbo simbolika, bet ir su Trakų kunigaikštystės istorija. Šį siūlymą Dzūkijos (Dainavos) taryba aptarė kovo 13 d. posėdyje, kuriame po balsavimo buvo nutarta, kad Dzūkijos (Dainavos) herbo šūkis turėtų būti lietuvių kalba.

Naujus EKG T pasiūlytus Dzūkijos (Dainavos) herbo šūkius (*Tas laimi, kas drąsiai laimės siekia* arba *Laimi tas, kurs drąsiai laimės siekia*) LHK svarstė kovo 13 d.: dauguma LHK narių pasisakė už lietuvišką šūkį, tačiau išsiskyrė nuomonės, koks jis turėtų būti, todėl LHK paprašė EKG T pasiūlyti daugiau šūkio variantų.

Taryba kovo 18 d. posėdyje aptarė net 10 įvairių Dzūkijos (Dainavo) herbo šūkio variantų ir dėl jų balsavo: daugiausia balsų surinko šūkis *Iš narsios genties – darbštūs žmonės* (laisvas 2003 m. parinkto lotyniško šūkio vertimas). Nutarta pasiūlyti analogišką apklausą dėl herbo šūkių balsavimui Dzūkijos (Dainavos) tarybos nariams. Taryba 2025 m. gegužės 22 d. raštu Nr. S-96 „Dėl Dzūkijos (Dainavos) herbo šūkio rinkimų“ pateikė LHK balsavimo dėl 10-ies herbo šūkio variantų rezultatus: sudėjus EKG T ir Dzūkijos regioninės tarybos narių balsus, akivaizdžiai pirmenybė teko šūkiui *Iš narsios genties – darbštūs žmonės*.

Liepos 3 d. įvyko LHK posėdis dėl Dzūkijos (Dainavos) heraldikos, kuriame LHK nariai pasiūlė paieškoti daugiau herbo šūkių variantų. Buvo pasiūlyta apsvarstyti vienos LHK narės mintį panaudoti šūkiui Dzūkijos (Dainavos) partizanų dainos žodžius *Širdis pilna garbės*, užsimenant apie galimybę juos rašyti tarmiškai. Reaguodama į susiklosčiusią situaciją, Dzūkijos (Dainavos) taryba liepos mėn. surengė balsavimą dėl LHK pasiūlyto naujo herbo šūkio (balsavo 25 nariai iš 31): šūkis *Širdis pilna garbės* surinko 5 balsus, šūkis *Širdis pilna garbės* (dzūkiškai) surinko 8

balsus, tačiau net 12 narių atmetė abu variantus. Per posėdį dauguma Dzūkijos (Dainavos) tarybos narių priminė, kad anksčiau jie jau buvo priėmę sprendimą dėl tinkamiausio lietuviško šūkio *Iš narsios genties – darbštūs žmonės*, todėl nebeaišku, kodėl turėtų atsisakyti ankstesnio savo sprendimo.

Taryba rugsėjo 9 d. posėdyje pritarė Dzūkijos regioninės tarybos nuomonei ir nutarė nekeisti savo sprendimo dėl anksčiau iš 10 variantų išrinkto šūkio *Iš narsios genties – darbštūs žmonės*, kadangi LHK nepateikė pagrįstų argumentų, kodėl šis šūkis netinka. Taryba 2025 m. gruodžio 23 d. raštu Nr. S-212 „Dėl Dzūkijos (Dainavos) herbo šūkio“ kreipėsi į LHK, pateikdama Tarybos ir Dzūkijos (Dainavos) regioninės tarybos nuomonę, prašydama įvardyti argumentus, kodėl netinka anksčiau siūlytas šūkis *Iš narsios genties – darbštūs žmonės*. Atsakymo dar nėra.

Mažosios Lietuvos heraldika. Šio regiono heraldika buvo patvirtinta 2024 metais, o 2025 metais buvo siekiama ją populiarinti. Mažosios Lietuvos taryba 2025 m. balandžio 22 d. posėdyje nutarė birželio mėnesį parengti ir išplatinti raštą Mažosios Lietuvos regiono įstaigoms ir organizacijoms ir pakviesti liepos 8 d. švęsti Mažosios Lietuvos etnografinio regiono vėliavos (heraldikos) dieną, iškeliant Mažosios Lietuvos etnografinio regiono vėliavą.

Žemaitijos heraldika. Žemaitijos regioninės tarybos nariai regiono savivaldybėse, kraštiečių draugijose Telšiuose ir Vilniuje tęsė diskusijas bei svarstymus dėl galimo greitesnio ir sklandesnio Žemaitijos heraldikos parengimo tvirtinimui.

2.2.2. Žemėlapis „Lietuvos etnografiniai regionai“ tikslinimas

Tęsdama dar 2024 metais pradėtą veiklą, Taryba 2025 m. vasario 25 d. posėdyje svarstė Lietuvos etnografinių regionų žemėlapių tikslinimo klausimą, atsižvelgdama į iškilusius poreikius: žemėlapyje netiksliai pažymėtos kai kurios seniūnijos (kai kurios buvo panaikintos, atsirado naujų ir pan.), be to, Balbieriškio gyventojai išreiškė nepasitenkinimą dėl jų seniūnijos priskyrimo Suvalkijos (Sūduvos) regionui, nors dauguma Balbieriškio gyventojų nuo senų laikų save laiko dzūkais. Balbieriškio seniūnijos gyventojų apklausos rezultatai patvirtino, kad daug apklaustųjų save laiko dzūkais: dauguma vartoja dzūkišką tartį, švenčių proga rengiasi dzūkų regiono tautiniais drabužiais, vietinėje spaudoje aprašytos žymių vietos gyventojų istorijos, kur teigiama, kad jie yra „tikrų tikriausi dzūkai“ ir kt. Taryba nutarė patikslinti Lietuvos etnografinių regionų žemėlapių dėl seniūnijų, o Balbieriškio seniūniją priskirti Dzūkijos (Dainavos) etnografiniam regionui.

7 pav. 2025 m. patobulintas žemėlapis „Lietuvos etnografiniai regionai“

Patobulintas žemėlapis „Lietuvos etnografiniai regionai“ buvo patvirtintas gegužės 13 d. Tarybos nutarimu Nr. TN-8 „Dėl Etninės kultūros globos tarybos 2023 m. vasario 7 d. nutarimo Nr. TN-2 „Dėl patikslinto žemėlapio „Lietuvos etnografiniai regionai“ ir jo aiškinamojo rašto patvirtinimo“ pakeitimo“.

2.2.3. Siekiai įtvirtinti Sūduvos vardą

2025 m. vasario 5 d. Suvalkijos (Sūduvos) regioninės tarybos posėdyje svarstytas klausimas dėl *Sūduvos* ir *sūduvių* vardo naudojimo. Nutarta prašyti EKGK kreiptis į Seimą dėl Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymo Nr. VIII-1328 6¹ ir 10 straipsnių keitimo, kad etnografinis regionas būtų vadinamas ne *Suvalkija* (*Sūduva*), o tik *Sūduva*. Atitinkamai siūlyta keisti Etninės kultūros globos tarybos nuostatus, Bendruosius regioninių etninės kultūros globos tarybų nuostatus ir kitus teisės aktus, kartu paraginta krašto ir regiono žmones vadinti *sūduviais* (išskyrus atvejus, kai cituojami kitų asmenų tekstai ar dokumentai). Regioninė taryba vasario 19 d. raštu Nr. S-44 „Dėl Sūduvos ir sūduvių vardo naudojimo“ šiuos siūlymus pateikė Tarybai.

Taryba kovo 18 d. posėdyje svarstė Suvalkijos (Sūduvos) regioninės tarybos kreipimąsi ir nutarė organizuoti platesnę diskusiją dėl Sūduvos vardo vartojimo, įtraukiant regiono atstovus, mokslininkus ir kitus suinteresuotus asmenis.

Birželio 4 d. EKGK kartu su Seimo laikinąja Sūduvos krašto bičiulių grupe (pirmininkas Juozas Olekas) surengė diskusiją „Dėl Sūduvos vardo teisinio susigrąžinimo“ Seimo lankytojų centre. Kvietime į diskusiją paminėta, kad oficialiai šis regionas vadinamas *Suvalkija* (*Sūduva*) remiantis teisės aktais, tačiau šiam kraštui atstovaujanti EKGK regioninė taryba (kuriai sudaro beveik 30 atstovų iš krašto savivaldybių ir nevyriausybinių organizacijų) jau daugiau kaip 20 metų siekia įtvirtinti regiono pavadinimą *Sūduva*: norima atsikratyti carinės Rusijos sukurtos Suvalkų gubernijos (gyvavusios 1867–1915 m.) palikimo, dėl kurio šį kraštą visų pirma pradėta lenkiškai vadinti *Suwałszczyzna*, o lietuviškai – *Suvalkija*. Tyrimai rodo, kad po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo krašto bendruomenė vis dažniau naudoja *Sūduvos* pavadinimą kaip pagrindinį, nuomonei dėl *Sūduvos* vardo susigrąžinimo ne kartą buvo pritarę ir EKGK nariai (pavyzdžiui, 2022 m. gegužės 10 d. posėdžio sprendimu).

Diskusija prasidėjo nuo Seimo nario Juozo Oleko pasisakymo. Tarybos pirmininkė doc. dr. Dalia Urbanavičienė skaitė pranešimą „Etnografinis regionas – Sūduva ar Suvalkija? Istorinė raida ir regioninis savitumas“, kuriame atkreipė dėmesį, kad Suvalkijos teritorijos samprata, atskiriant nuo jos Užnemunės dzūkų, atsirado tik sovietmečiu, o *Sūduvos* vardo atsisakymas ir vien *Suvalkijos* pavadinimo įtvirtinimas buvo priimtas tik 1977 m., kai per posėdį etnologai ir kalbininkai nutarė naudoti vien pastarąjį pavadinimą. Suvalkijos (Sūduvos) regioninės tarybos atstovas Gintaras Skamaročius savo pranešime daug dėmesio skyrė Sūduvos krašto okupacijoms ir kitoms politinėms aplinkybėms, o kalbėdamas apie dabartinę padėtį pabrėžė, kad *Sūduvos* vardą dažnai vartoja šio krašto gyventojai ne tik Lietuvoje, bet ir Lenkijos Suvalkų krašte. Diskusijoje pasisakęs istorikas dr. Tomas Baranauskas atkreipė dėmesį, kad dabartinė Lenkija galėtų netgi reikšti pretenzijas Lietuvai dėl jos etnografinio regiono įvardijimo pagal kitoje valstybėje esančio miesto pavadinimą *Suvalkai*. Diskusijoje taip pat pasisakė Suvalkijos (Sūduvos) regioninės tarybos pirmininkas Andrius Milinkevičius, kviesdamas telktis tolesniam darbui dėl teisinio *Sūduvos* pavadinimo įtvirtinimo. Tam pritarė Sūduvos krašto kultūros, istorijos ir mokslo draugijos vicepirmininkas Kęstutis Subačius, Kauno rajono savivaldybės administracijos Kultūros, švietimo ir sporto skyriaus vyr. specialistė Birutė Jagrienė, Ežerėlio kultūros centro etnografė narė Jūratė Bytautė, interneto svetainės www.miskininkas.eu vadovas Dainius Šeronas. Deja, diskusijoje žadėję dalyvauti oponentai į ją neatvyko, o Valstybinės lietuvių kalbos vyr. specialistė Aurelija

Baniulaitienė pateikė tik savo asmeninę nuomonę. Apibendrinamas išsakytas nuomones, Seimo narys Karolis Padolskis teigė, kad Seimo laikinosios Sūduvos krašto bičiulių grupės nariai linkę pritarti *Sūduvos* pavadinimo teisiniam įtvirtinimui, o diskusijos metu išsakytos nuomonės bei informacija tik dar labiau sustiprino tokį įsitikinimą. Diskusija buvo transliuojama internetu, o portale alkas.lt buvo paskelbtas straipsnis „Sūduvos vardo susigrąžinimas: diskusija dėl istorinės tapatybės ir teisinio įtvirtinimo“.

Lapkričio 26 d. Seimo pirmininko Juozo Oleko kvietimu įvyko pasitarimas su Tarybos pirmininke Dalia Urbanavičiene, kurio metu buvo aptartas Seimo narių siūlymas siekti regiono pavadinimo *Sūduva* (*Suvalkija*) įteisinimo.

2.2.4. Duomenų apie etnografinius regionus EKG T svetainėje tikslinimas

2025 m. gegužės 13 d. Tarybos posėdyje nutarta tobulinti Lietuvos etnografinių regionų pristatymus EKG T svetainėje <https://www.ekgt.lt/>, skatinti regionines tarybas aptarti šį klausimą.

Mažosios Lietuvos taryba birželio 4 d. posėdyje svarstė parengtus išsamių tekstų apie Mažosios Lietuvos regioną projektus (Mažosios Lietuvos tarybos narių parengtus tekstus gerokai praplėtė ir patikslino EKG T pirmininkė Dalia Urbanavičienė) ir nutarė sudaryti darbo grupę pasiūlymams nagrinėti, šį klausimą išsamiau svarstyti 2026 m. pradžioje.

2.3. Etninės kultūros plėtra savivaldybėse

Etninės kultūros valstybinė globa labai priklauso nuo savivaldybių, kurios itin svarbios užtikrinant etninės kultūros plėtrą regionuose. Taryba atlieka etninės kultūros būklės stebėseną regionuose pasitelkdama EKG T regionines tarybas, kuriose yra atstovai iš visų savivaldybių (išskyrus Vilniaus m. savivaldybę), taip pat EKG T administracijos specialistus etnografiniuose regionuose.

2.3.1. Etninės kultūros integravimo į savivaldybių strateginius planavimo dokumentus inicijavimas, vertinimas ir stebėseną

Taryba nuo 2021 metų nuosekliai analizuoja etninės kultūros būklę savivaldybėse, o 2025 m. vykdė savivaldybių apklausas dėl 2024 metų būklės. Tuo tikslu Taryba 2025 m. kovo 17 d. raštu Nr. S-62 „Dėl etninės kultūros būklės savivaldybėse stebėsenos“ kreipėsi į visas Lietuvos savivaldybes, prašydama užpildyti duomenis apie etninės kultūros būklę 2024 metais. Atsakymus pateikė visos 60 savivaldybių.

Savivaldybių apklausos rezultatai buvo aptarti EKG T posėdyje gegužės 13 ir rugsėjo 9 d., atskirų regioninių tarybų posėdžiuose (pvz., Dzūkijos (Dainavos) – gegužės 14 d., Aukštaitijos – gegužės 19 d.) ir bendrame regioninių tarybų posėdyje spalio 17 d.

Etninės kultūros būklės savivaldybėse analizė parodė, kad tebėra didžiulis etninės kultūros specialistų trūkumas savivaldybių administracijose. Jose 2024 m. etninę kultūrą kuravo: 4 savivaldybėse – specialistai, kuriems etninė kultūra pavesta kaip pagrindinė funkcija (Biržų, Kretingos ir Klaipėdos r. bei Alytaus m.); 36 savivaldybėse – etninė kultūra pavesta kaip papildoma funkcija kitiems specialistams; 24 savivaldybėse – niekam nepavesta kuruoti etninės kultūros.

Taip pat buvo klausiama apie etninės kultūros specialistus savivaldybėms pavaldžioje įstaigoje. Iš pateiktų duomenų paaiškėjo, kad 2024 metais 48-ių savivaldybių pavaldžioje kultūros įstaigoje dirbo iš viso 163 etninės kultūros specialistai (iš viso užimdami 127,5 etato), tačiau iš jų

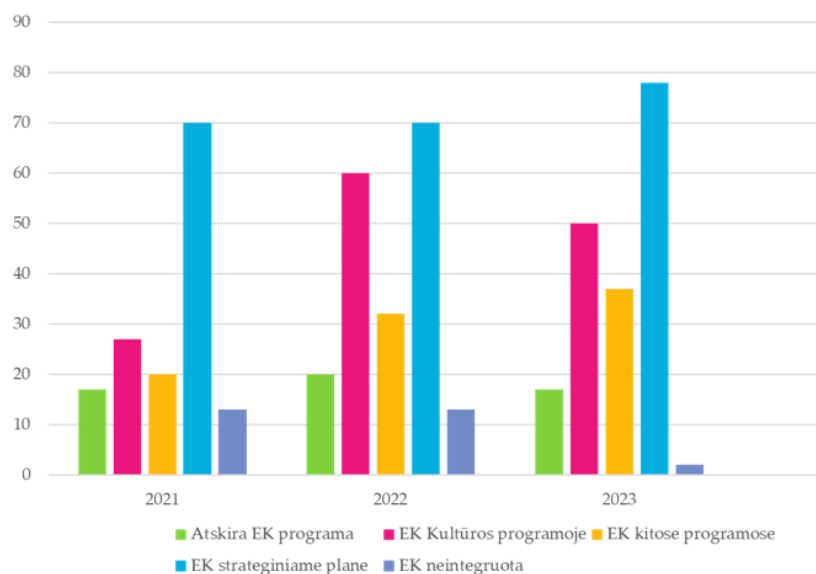
124 turėjo etnokultūrinę kompetenciją, o 33 – neturėjo. Net 10 savivaldybių pavaldžiose kultūros įstaigose nėra jokių etnokultūros specialistų (Visagino, Plungės r., Skuodo r., Neringos, Pagėgių, Alytaus r., Birštono, Elektrėnų, Lazdijų r., Prienų r. sav.).

Taip pat buvo klausama apie etnokultūrinio ugdymo padėtį savivaldybėse – išsamiau apie tai žr. šios ataskaitos 2.4.1 poskyryje.

2.3.2. Etninės kultūros būklės savivaldybėse 2021–2024 m. tyrimas

Tarybos pirmininkė Dalia Urbanavičienė atliko etninės kultūros būklės 2021–2024 m. savivaldybėse lyginamąjį tyrimą. Trejus metus iš eilės savivaldybių buvo klausama apie **etninės kultūros integravimą į strateginio planavimo dokumentus**: ar yra patvirtinta atskira Etninės kultūros programa arba etninės kultūros plėtrai skirtas priemonių planas; ar etninė kultūra integruojama į bendrąją Kultūros programą; ar etninė kultūra integruojama į kitas savivaldybės programas (pvz., kultūros ir sporto, turizmo ar pan.); ar etninei kultūrai yra skirtos priemonės savivaldybės strateginiame veiklos plane. Apibendrinus savivaldybių užpildytas anketas, paaiškėjo šie rezultatai:

- *atskirą Etninės kultūros programą ar priemonių planus* 2021 m. buvo patvirtinusios 10 savivaldybių, 2022 m. – 12 savivaldybių, 2023 m. – 10 savivaldybių;
- *etninę kultūrą į bendrąją Kultūros programą* 2021 m. įtraukė 16 savivaldybių, 2022 m. – 36 savivaldybės, 2023 m. – 30 savivaldybių;
- *etninę kultūrą į kitas programas (kultūros ir sporto, turizmo ar pan.)* 2021 m. įtraukė 12 savivaldybių, 2022 m. – 19 savivaldybių, 2023 m. – 22 savivaldybės;
- *etninę kultūrą į savivaldybės strateginį veiklos planą* 2021 m. įtraukė 42 savivaldybės, 2022 m. – 42 savivaldybės, 2023 m. – 47 savivaldybės (iš jų tik 31 nurodė konkrečias etninei kultūrai skirtas priemones).

1 schema. Etninės kultūros įtraukimas į savivaldybių strateginio planavimo dokumentus 2021–2023 m.

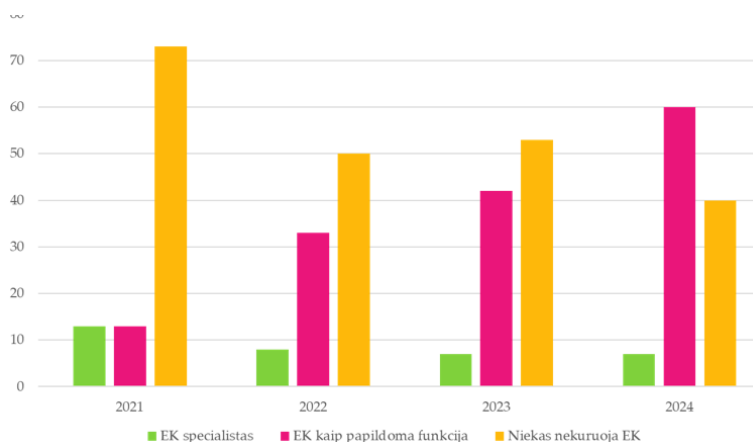
Kai kurios savivaldybės etninės kultūros nebuvo įtraukusios į jokių savo strateginio planavimo dokumentus (pvz., 2022 m. nebuvo įtraukusios Vilniaus miesto, Trakų ir Šalčininkų rajonų savivaldybės), o kai kurios savivaldybės (Visagino, Jonavos ir Radviliškio rajonų) neįvardijo konkrečių etninei kultūrai skirtų priemonių savo strateginiame veiklos plane, todėl gali būti, kad etninės kultūros įtraukimas buvo tik deklaruotas.

Be to, dalis savivaldybių neatsakė į klausimą dėl etninės kultūros integravimo į savo strateginio planavimo dokumentus, ypač pirmaisiais apklausų metais: dėl 2021 m. būklės neatsakė 8 savivaldybės (Akmenės r., Jonavos r., Rietavo, Skuodo r., Tauragės r., Trakų r., Vilniaus m. ir Vilniaus r. sav.), dėl 2022 m. būklės neatsakė 4 savivaldybės (Mažeikių r., Šiaulių r., Kazlų Rūdos ir Kauno m. sav.). Džiugu, kad dėl 2023 ir 2024 m. būklės į šį klausimą atsakė jau visos savivaldybės: apklausos rezultatai parodė, kad tik viena savivaldybė (Vilniaus miesto) nebuvo įtraukusi etninės kultūros į jokių savo strateginio planavimo dokumentus.

Per Tarybos apklausas 2021–2024 m. kasmet buvo kartojami klausimai apie **etninės kultūros specialistus savivaldybėje**. Visų pirma buvo klausiama apie *specialistus, atsakingus savivaldybių administracijose už etninės kultūros globą*. Buvo klausiama, ar savivaldybės administracijoje yra specialistas, kurio pagrindinė funkcija – etninės kultūros puoselėjimas. Analizuojant pirmųjų apklausų rezultatus kilo abejonių, ar savivaldybės šį klausimą teisingai suprato, nes apibūdindamos 2021 metų būklę tokius etninės kultūros specialistus turinčios nurodė net 8 savivaldybės (Klaipėdos r., Šilutės r., Šiaulių r., Kauno r., Kauno m., Panevėžio r., Radviliškio r., Utenos r. sav.), 2022 metais – 5 savivaldybės (Biržų r., Kretingos r., Klaipėdos r., Alytaus m., Lazdijų r.), o 2023 ir 2024 metais – tik 4 savivaldybės (Biržų r., Kretingos r., Klaipėdos r., Alytaus m.). Galiausiai buvo įsitikinta, kad iš visų 60 savivaldybių tik 4-ių savivaldybių administracijose yra specialistai, kurių pagrindinė funkcija skirta etninei kultūrai (papildomai jie atlieka ir kitas funkcijas). Pasitikslinant per paskutines apklausas buvo klausiama, ar tie etninę kultūrą kuruojantys specialistai turi etnokultūrinės kompetencijos ir patirties: paaiškėjo, kad iš 4-ių specialistų tik vienas yra įgijęs etnokultūrinį išsilavinimą (Biržų r. sav. administracijoje), tačiau visi specialistai turi ne mažiau kaip 3 metų etnokultūrinės veiklos patirtį (Biržų r., Kretingos r., Klaipėdos r., Alytaus m. sav. administracijose).

Didesnėje dalyje savivaldybių administracijų specialistams etninė kultūra pavesta kaip papildoma funkcija: 2021 m. – 8 savivaldybėse, 2022 m. – 20 savivaldybių, 2023 m. – 25 savivaldybėse, 2024 m. – 36 savivaldybėse. Tikslinant klausimą paaiškėjo, kad dauguma šių specialistų neturi etnokultūrinio išsilavinimo: pavyzdžiui, nors 2024 m. etninė kultūra kaip papildoma funkcija specialistui buvo pavesta net 36 savivaldybių administracijose, tačiau iš jų net 29 specialistai neturėjo etnokultūrinės kvalifikacijos, o 18 neturėjo ir etnokultūrinio darbo patirties.

Daug savivaldybių niekam nėra pavedusios savo administracijose kuruoti etninę kultūrą: 2021 m. – 31 savivaldybėje, 2022 m. – 26 savivaldybėse, 2023 m. – 32 savivaldybėse, 2024 m. – 24 savivaldybėse.

2 schema. Už etninės kultūros globą atsakingi specialistai savivaldybių administracijose

Dalia Urbanavičienė lyginamąjį tyrimą apie etninės kultūros būklę 2021–2024 m. savivaldybėse pristatė konferencijoje-diskusijoje „Etninės kultūros būklės aktualijos naujausių tyrimų duomenimis“, vykusioje Seime lapkričio 10 d.

8 pav. Akimirka iš konferencijos-diskusijos „Etninės kultūros būklės aktualijos naujausių tyrimų duomenimis“

Etninės kultūros būklės savivaldybėse temą D. Urbanavičienė įtraukė ir į savo pranešimą „Etninės kultūros būklės raida Lietuvos nepriklausomybės laikotarpiu“, skaitytą Seime birželio 27 d. LKK 100-mečio konferencijoje.

2.4. Etninės kultūros ugdymo plėtra

Taryba 2025 m. ypač daug dėmesio skyrė etninės kultūros ugdymo plėtrai, apimdama šiuos pagrindinius klausimus: Etninės kultūros bendrosios programos sklaida; pedagogų kvalifikacijos etninės kultūros srityje skatinimas; Lietuvos mokinių etninės kultūros olimpiados rengimo koordinavimas.

EKGT sudaryta Švietimo ir mokslo nuolatinė darbo grupė (kurioje, be Tarybos narių, dalyvauja ir kviestiniai ekspertai – atstovai iš ŠMSMS, Lietuvos neformaliojo švietimo agentūros, Lietuvos etninės kultūros ugdytojų sąjungos, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos bei kitų institucijų) 2025 metais iš viso surengė 4 posėdžius, nagrinėjo įvairius su etnokultūriniu ugdymu susijusius klausimus.

2.4.1. Etninės kultūros ugdymo būklė savivaldybėse

2025 m. atlikdama savivaldybių apklausą dėl etninės kultūros būklės 2024 metais, Taryba į klausimyną įtraukė klausimus ir apie etninės kultūros ugdymo būklę: kokios ikimokyklinio ugdymo įstaigos ir bendrojo ugdymo mokyklos yra pasirinkusios etninės kultūros ugdymo kryptį; kuriose mokyklose yra mokoma atskiros etninės kultūros dalyko; kokiose neformaliojo švietimo įstaigose (dailės, muzikos mokyklose) vyksta etnokultūrinis ugdymas.

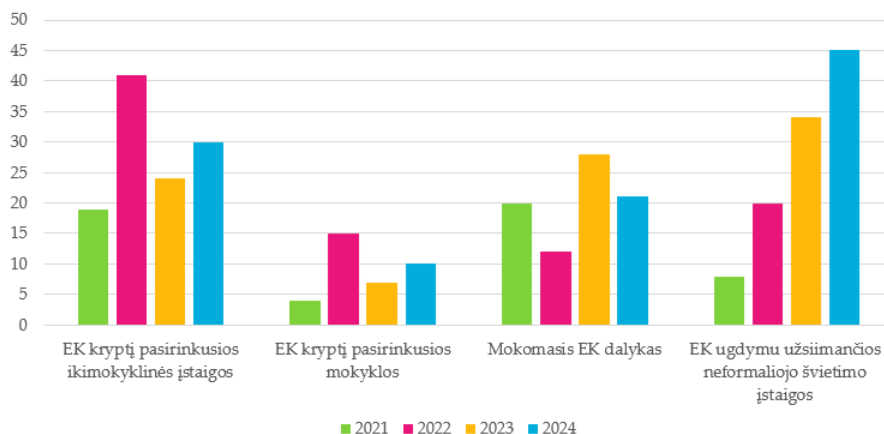
Savivaldybių pateikti duomenys apie etnokultūrinio ugdymo būklę 2024 metais parodė tokią situaciją:

- Pasirinkusių etnokultūrinę kryptį ikimokyklinių įstaigų – 30, bendrojo lavinimo mokyklų – 10.
- Pasirenkamo etninės kultūros dalyko buvo mokoma 14-oje mokyklų, o privalomo etninės kultūros dalyko – 7-iose mokyklose.

- Etnokultūriniai kolektyvai švietimo įstaigose yra 35 savivaldybių 75 mokyklose, iš viso 92 kolektyvai (iš jų – 61 folkloro ansamblis, 23 etnokultūriniai būreliai, 8 etninės kultūros klubai). Net 25 savivaldybių švietimo įstaigose etnokultūrinių kolektyvų nėra.

- Neformaliojo švietimo įstaigos (meno, muzikos, dailės mokyklose ir pan.), kurias užsiima etnokultūriniu ugdymu, yra 38 savivaldybėse – jose iš viso yra 45 neformaliojo švietimo įstaigos, įtraukiančios etnokultūrinį ugdymą vienokia ar kitokia forma. Tačiau net 22 savivaldybėse nėra jokios neformaliojo švietimo įstaigos, kuri užsiimtų etnokultūriniu ugdymu.

2024 metų rezultatus lyginant su ankstesniais metais, gauti duomenys rodo tokią etnokultūrinio ugdymo padėtį:

3 schema. Etninės kultūros ugdymas savivaldybėse 2021–2024 m.

- Etninės kultūros kryptį pasirinkusių ikimokyklinių įstaigų 2021 buvo tik 19, 2022 m. – 41, 2023 m. – 24, o 2024 m. – 30.
- Etninės kultūros kryptį pasirinkusių bendrojo ugdymo mokyklų 2021 m. buvo 4, 2022 m. – 15, 2023 m. – 7, o 2024 m. – 10.
- Atskiros etninės kultūros dalyko 2021 m. mokė 20 mokyklų, 2022 m. – 12, 2023 m. – 28, o 2024 m. – 21 mokykla.
- Etnokultūriniu ugdymu užsiimančių neformaliojo švietimo įstaigų 2021 m. buvo tik 8, 2022 m. – 20, 2023 m. – 34, o 2024 m. – 45.

Savivaldybių pateikti duomenys rodo labai ryškią situacijos kaitą skirtingais metais (ypač dėl etninės kultūros kryptį pasirinkusių ikimokyklinių įstaigų ir bendrojo ugdymo mokyklų skaičiaus), todėl kyla abejonių dėl pateiktų duomenų patikimumo. Kita vertus, galima pastebėti nuoseklų etnokultūriniu ugdymu užsiimančių neformaliojo švietimo įstaigų skaičiaus augimą, o tai tarsi rodytų šioje srityje ženkliai kylantį etnokultūrinio ugdymo augimą.

Tarybai pateikti savivaldybių duomenys apie atskiros etninės kultūros dalyko mokymą gali būti netikslūs: tokia išvada kyla iš to, kad panašią apklausą dėl atskiros etninės kultūros dalyko mokymo 2023 metais atliko ir ŠMSM, kurios rezultatų suvestinėje papildomai nurodytos dar 6 mokyklos, tačiau nenurodytos kitos mokyklos, kurios įvardytos EKGK apklausos suvestinėje. Sudėjus EKGK ir ŠMSM atliktų apklausų rezultatus paaiškėja, kad 2023 metais net 37-iose bendrojo ugdymo mokyklose buvo mokoma etninės kultūros kaip atskiros dalyko.

Atkreipdama dėmesį, kad tarp savivaldybių pateiktų duomenų apie etnokultūrinį ugdymą nepasitaikė nevalstybinių mokyklų, Taryba 2025 m. nutarė atlikti apklausą dėl **etnokultūrinio ugdymo nevalstybinėse švietimo įstaigose**. Tuo tikslu buvo parengtas klausimynas „Etninės kultūros ugdymas nevalstybinėse švietimo įstaigose 2023–2024 ir 2024–2025 mokslo metais“, kuris buvo pateiktas 60-iai nevalstybinių švietimo įstaigų. Atsakė tik 6 švietimo įstaigos – VšĮ

„Sarmatika“ darželis „Baltų šalelė“, VšĮ Balsių darželis, VšĮ „Bebenčiai“, VšĮ Montessori metodo centras, mokykla „Baltų šalis“, VšĮ „Augu kūrybingas“. Iš jų: 3 švietimo įstaigos yra įtvirtinusios etninės kultūros ugdymo(si) kryptį savo nuostatuose; 2 įgyvendina etninės kultūros projektus; 2 moko etninės kultūros kaip privalomo dalyko (mokykla „Baltų šalis“ ir darželis „Baltų šalelė“), viena – kaip pasirenkamo dalyko (Montessori metodo centras).

2.4.2. Etninės kultūros ugdymo plėtra bendrojo ugdymo ir neformaliojo švietimo įstaigose

Taryba 2025 metais aktyviai skleidė informaciją apie Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos (toliau – ŠMSM) patvirtintą **Etninės kultūros bendrąją programą 1–12 klasėms**, ragindama pagal ją mokyti atskiro etninės kultūros dalyko bendrojo ugdymo mokyklose. Šis klausimas buvo nagrinėjamas ir regioninių tarybų posėdžiuose: pavyzdžiui, Suvalkijos (Sūduvos) tarybos posėdyje vasario 5 d. buvo plačiai aptartos etninės kultūros plėtojimo švietimo ir kultūros įstaigose galimybės regione, pritarta iniciatyvai atlikti moksleivių etnokultūrinių orientacijų tyrimus Sūduvos krašto mokyklose.

Prisimindama savo ankstesnius siūlymus įtvirtinti **privalomą etnokultūrinį ugdymą pradinėse klasėse**, Taryba 2025 m. kovo 25 d. raštu Nr. S-67 „Dėl etninės kultūros ugdymo pradinėse klasėse“ kreipėsi į Seimo Švietimo ir mokslo komiteto (toliau – ŠMK) pirmininkę Vaidą Aleknavičienę ir švietimo, mokslo ir sporto (toliau – švietimo ministrė) ministrę Ramintą Popovienę. Rašte pabrėžiama, kad itin svarbu nuo mažens diegti etnokultūrinį ugdymą, privalomam etninės kultūros dalykui pradinėse klasėse įtvirtinti galimybės jau yra sudarytos: atnaujinta Etninės kultūros bendroji programa apima ir pradinį ugdymą; etninės kultūros dalykas įtrauktas į Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų dalykų klasifikatorių; 2024 m. buvo parengtos ir portale emokykla.lt paskelbtos itin išsamios Pradinio ugdymo etninės kultūros programos įgyvendinimo rekomendacijos. Taryba pasiūlė Etninės kultūros dalykui skirtas ugdymo valandas sudaryti pradiniam ugdyme sumažinant muzikos ir (ar) kitiems su etnine kultūra susijusiems mokomiesiems dalykams skirtą laiką, kadangi etnokultūrinis ugdymas apima daug kitų mokomųjų dalykų.

Kovo 25 d. Tarybos pirmininkė Dalia Urbanavičienė susitiko su Seimo ŠMK pirmininke Vaida Aleknavičiene, kuri įdėmiai išklaušė argumentus šiuo klausimu.

Atsakydama į EKG raštą, ŠMSM pritarė Tarybos išsakytai nuomonei dėl etninės kultūros svarbos, kad pagrindinis lietuviškos tautinės tapatybės stiprybės šaltinis yra Lietuva ir lietuviškos kultūros sklaida pasaulyje, tad EKG siūlymas dėl atskiro etninės kultūros dalyko pradinėse klasėse bus apsvarstytas. ŠMSM taip pat informavo, kad šiuo metu rengiami 2025–2026 ir 2026–2027 mokslo metų pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrieji ugdymo planai (toliau – BUP), pakvietė Tarybą teikti siūlymus.

Taryba išnagrinėjo ŠMSM parengtą 2025–2026 ir 2026–2027 mokslo metų pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų BUP projektą, pateikė ŠMSM savo vertinimą bei siūlymus 2025 m. kovo 17 d. rašte Nr. S-63 „Dėl 2025–2026 ir 2026–2027 mokslo metų pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrųjų ugdymo planų projekto“.

2.4.3. Lietuvos moksleivių etninės kultūros olimpiados organizavimas

Taryba kasmet nuo 2018 m. kartu su ŠMSM ir Lietuvos moksleivių neformaliojo švietimo centru, dabar – Lietuvos neformaliojo švietimo agentūra (toliau – LINEŠA) organizuoja Lietuvos mokinių etninės kultūros olimpiadą (toliau – Olimpiada) bei susijusius su ja seminarus. EKG

sudaryta Švietimo ir mokslo darbo grupė nuo 2021 m. kartu su Lietuvos etninės kultūros ugdytojų sąjunga (toliau – LEKUS) centralizuotai rengia testo užduotis Olimpiados dalyviams (pastaraisiais metais pasirinkta testo tema – „Kalendoriniai papročiai ir liaudies kūryba“).

2025 metų pirmojoje pusėje vyko 7-osios Olimpiados antrasis (etnografiniuose regionuose) ir trečiasis (šalies) etapai, o 8-osios Olimpiados pirmasis etapas (savivaldybėse) vyko gruodžio mėn. Jų organizavimo klausimai buvo aptarti trijuose EKG T nuolatinės Švietimo ir mokslo darbo grupės posėdžiuose (gegužės 26 d., rugsėjo 10 d. ir lapkričio 18 d.).

Vasario mėnesį *antrąjį 7-osios Olimpiados etapą regionuose*, kaip įprastai, organizavo EKG T padaliniai – regioninės tarybos: Aukštaitijos Olimpiada vyko vasario 21 d. Zarasų Pauliaus Širvio progimnazijoje; Dzūkijos (Dainavos) – vasario 28 d. Alytaus kraštotyros muziejuje; Mažosios Lietuvos – vasario 26 d. Klaipėdos rajono etninės kultūros centre; Suvalkijos (Sūduvos) – vasario 25 d. Paežerių dvare; Žemaitijos – vasario 21 d. Telšių kultūros centre. Išsamiau apie 7-osios Olimpiados antrąjį etapą žr. <https://www.ekgt.lt/veiklos-sritys/etnokultūrinis-ugdymas/lietuvas-mokiniu-etnines-kulturos-olimpiada/vii-olimpiados-antrojo-etapo-regionuose-rezultatai.html>

9 pav. Olimpiados regioninio etapo Suvalkijoje (Sūduvoje) dalyviai Paežerių dvare

10 pav. Akimirka iš Olimpiados regioninio etapo Aukštaitijoje

11 pav. Olimpiados regioninio etapo Mažojoje Lietuvoje dalyviai

2025 m. gegužės 2–3 d. Molėtų gimnazijoje įvyko *7-osios Olimpiados respublikinis etapas* (pagrindinis organizatorius – LINEŠA, partneris – EKG T). Tarybos pirmininkė D. Urbanavičienė buvo Olimpiados vertinimo komisijos pirmininkė.

Nugalėtojais tapo:

- 5–7 klasių amžiaus grupėje I vieta skirta Aleksui Sukackui (Lazdijų Motiejaus Gustaičio gimnazija), II vieta – Guodai Skilandytei (Marijampolės Rimanto Stankevičiaus progimnazija),

Marijampolės moksleivių kūrybos centras), III vieta – Vestai Gailiūtei (Raseinių r. Ariogalos gimnazija) ir Paulinai Meškytei (Klaipėdos r. Gargždų „Minijos“ progimnazija), specialusis komisijos prizas skirtas Urtei Burbulevičiūtei (Lazdijų Motiejaus Gustaičio gimnazija);

- 8–10 (II gimn.) klasių amžiaus grupėje I vieta skirta Emilijai Vienažindytei (Kauno r. Domeikavos gimnazija), II vieta – Milenai Semionovaitei (Zarasų „Ažuolo“ gimnazija), III vieta – Austėjai Kumpytei (Klaipėdos r. Vėžaičių pagrindinė mokykla) ir Urtei Tamošiūnaitei (Varėnos „Ryto“ progimnazija, Varėnos Jadvygos Čiurlionytės menų mokykla), specialusis komisijos prizas skirtas Adelei Kablytei (Radviliškio r. Šeduvos gimnazija);

- 9–11 (III–IV gimn.) klasių amžiaus grupėje I vieta skirta Elzei Dubnikovaitei (Molėtų gimnazija), II vieta – Kamilei Gimbickytei (Zarasų „Ažuolo“ gimnazija, Zarasų kultūros centro vaikų ir jaunimo folkloro ansamblis „Čiūta“), III vieta – Saimonui Dunauskui (Biržų „Saulės“ gimnazija) ir Liucijai Bernatavičiūtei (Alytaus Adolfo Ramanausko-Vanago gimnazija), specialusis komisijos prizas skirtas Sigitai Aleksai (Punsko Kovo 11-osios bendrojo lavinimo licėjus).

12 pav. 7-osios Olimpiados šalies etapo dalyviai (Molėtų gimnazijos nuotrauka)

Išsamiau apie 7-osios Olimpiados šalies etapą žr. <https://www.ekgt.lt/veiklos-sritys/etnokultūrinis-ugdymas/lietuvas-mokiniu-etnines-kultūros-olimpiada/vii-olimpiados-nugaletojai.html>.

Taryba siekė išsiaiškinti, kodėl Olimpiados šalies etape antrąją dieną lieka mažai dalyvių. Tuo tikslu buvo parengtas klausimynas mokytojams, kurie dalyvavo paskutinių trijų Olimpiadų šalies etapuose. Klausimynas išsiųstas 60 mokytojų, jį užpildė 35 respondentai. Rugsėjo 15 d. EKG T sudaryta Švietimo ir mokslo grupė aptarė apklausos dėl Olimpiados šalies etapo rezultatus: didžioji respondentų dalis (63 proc.) atsakė manantys, kad šalies etapui užtektų vienos dienos, kadangi jie negali su mokiniais pasilikti antrai dienai (savivaldybė skiria transportą tik vienai dienai, didelis užimtumas, vyksta kiti renginiai); kita vertus, dauguma norėtų, kad nebūtų atsisakyta vakaronės Olimpiados šalies etape. Taryba nusprendė inicijuoti Olimpiados sąlygų keitimą, paliekant šalies etapui tik vieną dieną. Pakeistos Olimpiados sąlygos įtvirtinant šalies etapo tik vieną dieną buvo patvirtintos Lietuvos neformaliojo švietimo agentūros direktoriaus 2025 m. rugsėjo 18 d. įsakymu Nr. R1-439.

Dėl **8-osios Olimpiados** Taryba išsiuntė 2025 m. birželio 26 d. raštą Nr. S-106 „Dėl aštuntosios Lietuvos mokinių etninės kultūros olimpiados pirmojo etapo“ Lietuvos

savivaldybėms, taip pat kvietimą dalyvauti Olimpiadoje lituanistinėms mokykloms ir užsienio lietuvių bendruomenėms.

2025 m. spalio 1–2 d. įvyko **nuotolinis seminaras** „Pasirengimas 8-ajai Lietuvos mokinių etninės kultūros olimpiadai: kalendorinių papročių ir liaudies kūrybos pažinimas“, kurį EKGKT surengė kartu su Kauno tautinės kultūros centru. Seminare dalyvavo apie 80 mokytojų, jo metu skaitytos 7 paskaitos tema „Kalendoriniai papročiai ir liaudies kūryba“. Seminaro įrašas ir paskaitų medžiaga kaip metodinė priemonė yra paskelbta EKGKT svetainėje: <https://ekgt.lt/veiklos-sritys/etnokultūrinis-ugdymas/lietuvas-mokiniu-etnines-kulturos-olimpiada/metodine-medziaga-tema-kalendoriniai-paprociai-ir-liaudies-kuryba.html>.

2025 m. gruodžio mėn. įvyko **8-osios Olimpiados pirmasis etapas** (savivaldybių), kuriame dalyvavo 195 mokiniai iš 35 savivaldybių. Olimpiados pagrindinis organizatorius – LEKUS, o EKGKT – partneris. Gruodžio 12 d. Vilniaus Simono Stanevičiaus progimnazijoje vyko Olimpiados Vilniaus miesto savivaldybės etapas (Tarybos pirmininkė D. Urbanavičienė buvo Olimpiados vertinimo komisijos pirmininkė).

Apibendrinant Olimpiados raidą nuo 2018 metų, pastebimos tokios tendencijos pagal savivaldybių įsitraukimą į Olimpiadą ir dalyvių skaičių:

Regionas, miestas	2018–2019 m. m.	2019–2020 m. m.	2020–2021 m. m.	2021–2022 m. m.	2022–2023 m. m.	2023–2024 m. m.	2024–2025 m. m.	2025–2026 m. m.
Aukštaitija	6	11	13	12	11	12	11	12
Dzūkija (Dainava)	3	6	4	5	5	4	4	3
Mažoji Lietuva	2	3	3	4	4	3	3	3
Suvalkija (Sūduva)	4	5	1	6	6	5	5	5
Žemaitija	5	7	8	9	8	9	8	10
Kaunas	1	1	1	1	1	1	1	1
Vilnius	1	1	1	1	1	1	1	1
Punskas (Lenkija)	–	–	–	–	1	1	1	–
Iš viso:	22	34	31	38	37	36	34	35

1 lentelė. Lietuvos mokinių etninės kultūros olimpiadose 2018–2025 m. dalyvavusių savivaldybių skaičius

Regionas, miestas	2018–2019 m. m.	2019–2020 m. m.	2020–2021 m. m.	2021–2022 m. m.	2022–2023 m. m.	2023–2024 m. m.	2024–2025 m. m.	2025–2026 m. m.
Aukštaitija	54	66	59	65	56	69	62	70
Dzūkija (Dainava)	49	66	23	30	19	18	22	14
Mažoji Lietuva	24	19	8	13	17	14	15	14
Suvalkija (Sūduva)	39	34	5	27	37	27	29	27
Žemaitija	62	33	47	48	38	33	30	48
Kaunas	19	10	5	20	13	8	8	14
Vilnius	11	12	6	4	5	5	3	8
Punskas (Lenkija)	–	–	–	–	1	2	1	–
Iš viso:	258	240	153	207	186	176	170	195

2 lentelė. Lietuvos mokinių etninės kultūros olimpiadose 2018–2025 m. dalyvavusių moksleivių skaičius

Mažiausiai savivaldybių dalyvavo 1-oje Olimpiadoje (tik 22), didžiausias savivaldybių skaičius buvo 4-oje Olimpiadoje (38), pastaraisiais metais šis skaičius buvo sumažėjęs, tačiau paskutinėje Olimpiadoje padidėjo – dalyvavo 35 savivaldybės. 2024 metais didžiausią nerimą kėlė

Olimpiadoje dalyvaujančių moksleivių skaičiaus mažėjimo tendencijos, tačiau 2025 m. situacija šiek tiek pagerėjo: 1-oje Olimpiadoje dalyvavo daugiausia moksleivių (258), jų skaičius 3-ioje Olimpiadoje pandeminiu laikotarpiu sumažėjo (iki 153 moksleivių), taip pat mažai moksleivių dalyvavo 6-oje ir 7-oje olimpiadose (176 ir 170 moksleivių), o paskutinėje 8-oje olimpiadoje vėl pakilo – dalyvavo 195 moksleiviai.

Visgi Olimpiados dalyvių skaičius išlieka pernelyg mažas. Tokią padėtį paaiškina diskusijos su pedagogais, ruošiančiais moksleivius Olimpiadai: jų tvirtinimu, labai sunku moksleivius prikalbinti dalyvauti Olimpiadoje, kadangi daugumoje mokyklų nėra etninės kultūros dalyko, mokytojams tenka didžiulis papildomas krūvis; be to, būdami įvairių kitų dalykų mokytojais jie neturi pakankamos kompetencijos etninės kultūros srityje, o ir patiems mokiniams tenka savarankiškai daug ruošti norint atsakyti į Olimpiados testo klausimus.

Užsienio lietuvių dalyvavimo Olimpiadoje klausimas. Pagal Olimpiados nuostatus 2022–2025 m. buvo kviečiami dalyvauti ir užsienio lietuviai, tačiau dalyvavo tik 1–2 moksleivės iš Punsko (Lenkija), o 8-ojoje Olimpiadoje ir jų nebeliko. Visgi užsienio lietuviai labai susidomėjo Olimpiada: 2025 metais Taryba gavo paklausimus iš Simonos Kaunienės (virtuali mokykla *Pažink.Išmok.Tobulėk*, Jungtinė Karalystė), Vilmos Ramellos (virtuali ir kontaktinė Italijos lituanistinė mokykla), Sandros Žalgevičiūtės-Žemaitytės (Alikantės Europos mokykla Ispanijoje), Gailutės Urbonaitės-Narkevičienės (Bostono lituanistinė mokykla). Užsienio lietuvių užduoti klausimai buvo aptarti EKG T Švietimo ir mokslo darbo grupės posėdžiuose rugsėjo 10 ir lapkričio 18 d. (pastarajame posėdyje dalyvavo ir Italijos bei Jungtinės Karalystės lituanistinių mokyklų atstovės). Viena iš kliūčių dalyvauti Olimpiadoje užsienio lietuviams yra ta, kad pagal Lietuvoje nustatytą tvarką numatytas tik vienas dalyvavimo olimpiadoje būdas – kontaktinis (išskyrus atvejus, kai kontaktiniai renginiai negalimi dėl globalių priežasčių, pvz., pandemijos), tačiau lituanistinių mokyklų mokinių galimybės atvykti į olimpiadą labai skiriasi. Antra kliūtis – užsienio lietuvių etnokultūrinės žinios gerokai skiriasi palyginti su Lietuvos mokiniais, todėl jiems reikėtų parengti lengvesnes testo užduotis, išskiriant Olimpiadoje atskirą užsienio lietuviams skirtą sekciją.

Nutarta kol kas apsiriboti lituanistinių mokyklų mokiniams skirtu Etninės kultūros konkursu, parengti jo koncepciją arba sąlygas ir pristatyti jas 2026 m. pavasarį vykšančiame Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijos posėdyje. Konkurso struktūra būtų panaši kaip Olimpiados (su dviem užduotimis – testo ir etnokultūrinės veiklos), tačiau testo užduotys būtų lengvesnės, negu Lietuvos moksleivių olimpiados; be to, konkurse lituanistinių mokyklų mokiniai galėtų dalyvauti nuotoliniu būdu.

2.4.4. Kitos Tarybos iniciatyvos siekiant etninės kultūros ugdymo plėtros

Etninės kultūros metų pedagogo rinkimų organizavimas. EKG T Mažosios Lietuvos taryba ėmėsi iniciatyvos kasmet išrinkti savo regiono etnokultūrinio ugdymo metų pedagogą, vadovaudamasi Tarybos 2024 m. gegužės 14 d. nutarimu Nr. TN-15 patvirtintais „Etnografinio Mažosios Lietuvos regiono metų mokytojo – etnokultūros puoselėtojo vardo suteikimo nuostatais“. 2025 m. įvyko jau antrasis Mažosios Lietuvos regiono metų mokytojo konkursas. Rugsėjo 5 d. Mažosios Lietuvos regioninės tarybos sudaryta Konkurso komisija nugalėjo išrinko Šilutės pirmosios gimnazijos lietuvių kalbos, literatūros ir retorikos mokytoją Vaidą Galinskių. Laureatei „Etnografinio Mažosios Lietuvos regiono 2025 metų mokytojas – etnokultūros puoselėtojas“ apdovanojimas buvo įteiktas 2025 m. spalio 3 d. Šilutės kultūros centre šventiniame Mokytojų dienos renginyje (apdovanojimą bei EKG T diplomą įteikė Mažosios Lietuvos

regioninės tarybos pirmininkė A. Grušelionienė ir Klaipėdos universiteto Socialinių ir humanitarinių mokslų fakulteto Filologijos katedros mokslo darbuotoja, Konkurso komisijos pirmininkė dr. K. Blockytė-Naujokė).

Informacijos apie etnokultūrines vasaros stovyklas sklaida. Taryba jau daugelį metų kaupia informaciją apie kasmet vykstančias etnokultūrines vaikų vasaros stovyklas, sudaro jų sąvadą ir viešina Tarybos internetinėje svetainėje.

Žemaitijos tarybos 2025 m. birželio 18 d. posėdyje pritarta etnokultūrinių vasaros stovyklų viešinimo tęstinumui, be to, buvo svarstomas poreikis parengti rekomendacijas dėl bendrai taikomos stovyklų veiklos stebėsenos ir ataskaitų teikimo tvarkos, kuria remiantis būtų skatinama, kad stovyklų programose atsispindėtų regioninė etninė kultūra. Kaip gerosios patirties pavyzdys įvardyta Šilalės rajono etnokultūrinių stovyklų patirtis, rekomenduota ją taikyti kitose Žemaitijos regiono savivaldybėse.

Etninės kultūros ugdymo padėties Lietuvoje ir Latvijoje palyginimai. Latvijos doktorantė Solvita Lodina, rengianti etnologijos srities disertaciją apie etnokultūrinį ugdymą, dar 2024 metais užmezgė ryšį su Taryba, siekdama palyginti Latvijos ir Lietuvos situaciją etnokultūrinio ugdymo srityje. 2024 m. gegužės 31 d. Solvita Lodina nufilmavo išsamų 1,5 val. trukmės interviu su Tarybos pirmininke D. Urbanavičiene, kuri pristatė etnokultūrinio ugdymo situaciją Lietuvoje, ypač daug dėmesio skirdama ŠMSM patvirtintai Etninės kultūros bendrajai programai bei parengtoms jos įgyvendinimo rekomendacijoms. 2025 metais šį vaizdo įrašą Solvita Lodina aptarė su Latvijos edukologais. Lapkričio 3 d. buvo surengtas nuotolinis Solvitos Lodinos pasitarimas su Tarybos pirmininke D. Urbanavičiene dėl dalyvavimo latvių rengiamoje konferencijoje šiais klausimais. Gruodžio 5 d. Dalia Urbanavičienė dalyvavo Latvijos mokslų akademijos surengtoje tarptautinėje mokslo konferencijoje „Cultural Competence in General Education“, skaitė pranešimą latvių konferencijoje „Ethnic culture in the content of the Lithuanian general education system“ (liet. „Etninė kultūra Lietuvos bendrojo lavinimo sistemoje“). Šioje konferencijoje Solvita Lodina pateikė etnokultūrinio ugdymo padėties Latvijoje ir Lietuvoje palyginimą, kurio pagrindinė išvada – Lietuva yra gerokai pažengusi, ypač etninės kultūros įtraukimo į formalųjį ugdymą srityje, o Latvijoje etnokultūrinis ugdymas vyksta daugiausia neformalaus ugdymo srityje, todėl latviai laiko Lietuvą sektinu pavyzdžiu.

Planuojama šį bendradarbiavimą tarp Lietuvos ir Latvijos 2026 metais tęsti (latviai numato tam skirti konferenciją įtraukiant ministerijų atstovus).

2.5. Etninės kultūros specialistų rengimas ir lituanistikos prioritetas

Taryba 2025 m. siekė, kad būtų tobulinama pedagogų kvalifikacija etninės kultūros srityje, svarstė problemas dėl kultūros darbuotojų etnokultūrinės kvalifikacijos tobulinimo, taip pat aptarė etninės kultūros specialistų poreikį, jų rengimo aukštosiose mokyklose trūkumą, nepakankamą lituanistikos prioriteto įgyvendinimo užtikrinimą teisės aktais, teikė siūlymus dėl padėties gerinimo.

2.5.1. Pedagogų etnokultūrinių kompetencijų tobulinimo inicijavimas

Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademija (toliau – VDU ŠA) kartu su EKGK kaip partnere 2024 metais parengė **nacionalinę pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programą „Etnokultūra pagrindiniame ugdyme“** (270 akad. val.), kurią ŠMSM 2024 m. gruodžio 4 d.

akreditavo trejiems metams. 2025 m. sausio 8, 15 ir 21 d. vyko tarpinstituciniai pasitarimai dėl šios programos įgyvendinimo priemonių, juose dalyvavo VDU ŠA atstovės (prof. dr. Angelė Kaušylienė ir Agnė Liucilė Grickevičė, VDU ŠA Profesinio tobulinimo instituto vadovė), EKGK pirmininkė Dalia Urbanavičienė ir Angelė Bajorienė (VŠĮ Tarptautinė socialinė akademija). Programos įgyvendinimo klausimai sausio 23 d. buvo aptarti EKGK Švietimo ir mokslo darbo grupės posėdyje: nutarta kvieisti mokytojus teikti paraiškas į šią programą įvairiomis priemonėmis – per regionines tarybas, socialinius tinklus, žiniasklaidą ir kt.

2025 m. sausio 29 d. VDU ŠA paskelbė kvietimą įvairių mokomųjų dalykų mokytojams registruotis į šią programą, o EKGK šią žinią paviešino Tarybos ir regioninių tarybų nariams, savo internetinėje svetainėje ir socialiniuose tinkluose. Tarybos pirmininkė D. Urbanavičienė sausio 30 d. pasisakė Prienų r. savivaldybės tarybos posėdyje, kuriame dalyvavo rajono mokytojai, kviesdama mokytojus mokytis pagal Nacionalinę pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programą „Etnokultūra pagrindinio ugdymo procese“. Programoje, kuri buvo vykdoma nuo 2025 m. kovo iki gruodžio mėn. (su pertrauka vasarą), dalyvavo per 60 pedagogų iš visos Lietuvos.

EKGK rūpinosi, kad kvietimas mokytis pagal pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programą „Etnokultūra pagrindiniame ugdyme“ būtų skelbiamas ir 2026 metais. Šis klausimas buvo aptartas Tarybos posėdyje lapkričio 11 d. ir EKGK Švietimo ir mokslo darbo grupės posėdyje lapkričio 18 d. Siekiant išsiaiškinti, kodėl nėra programos tęstinumo, telefonu susisiektas su VDU ŠA Profesinio tobulinimo instituto vadove Agne Liucile Grickevičė: jos teigimu, baigėsi projektinis finansavimas iš Europos Sąjungos lėšų visoms nacionalinėms pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programoms, ne išimtis ir „Etnokultūra pagrindinio ugdymo procese“, todėl ji toliau nebus tęsiama. Šios programos akreditacija lieka galioti, bet finansavimo jai įgyvendinti nėra.

EKGK siekė, kad 2025 metais būtų parengta ir patvirtinta analogiška **nacionalinė pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programa „Etnokultūra pradinio ugdymo procese“**. Sausio 15 d. įvyko tarpinstitucinis pasitarimas šiuo klausimu, kuriame dalyvavo VDU ŠA atstovės – Agnė Liucilė Grickevičė ir prof. dr. Angelė Kaušylienė, partnerės VŠĮ Tarptautinės socialinės akademijos atstovė Angelė Bajorienė ir EKGK atstovė Dalia Urbanavičienė. Šios programos rengimo iniciatyva sausio 16 d. buvo aptarta EKGK Švietimo ir mokslo darbo grupėje, nutarta EKGK dalyvauti kaip partnerei.

Tarybos pirmininkė D. Urbanavičienė aktyviai dalyvavo rengiant nacionalinę pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programą „Etnokultūra pradinio ugdymo procese“ (135 akad. val.), jos projektas gegužės 26 d. buvo aptartas EKGK Švietimo ir mokslo darbo grupės posėdyje.

Gegužės pabaigoje VDU ŠA pateikė ŠMSM akredituoti nacionalinę pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programą „Etnokultūra pradinio ugdymo procese“. Tačiau ŠMSM nieko neatsakė ir nepateikė jokios informacijos apie šios programos galimus trūkumus ir akreditavimą. Taryba lapkričio 11 d. posėdyje nutarė kelti klausimą dėl programos akreditavimo kreipiantis ne tik į ŠMSM, bet ir į Seimo komitetus (ŠMK ir KK), taip pat KM. Metų pabaigoje per telefoninį pokalbį su VDU ŠA Profesinio tobulinimo instituto vadove Agne Liucile Grickevičė gauta informacija, kad programa nebuvo akredituota kaip netikslinga, nes ministerijos manymu, šios programos poreikius padengė nacionalinė pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programa „Etnokultūra pagrindinio ugdymo procese“. Tokia nuomonė kelia daug abejonių, kadangi ministerijos dar 2022 m. patvirtintos Etninės kultūros bendrosios programos uždaviniai, turinys bei mokinių pasiekimai pradiniam ir pagrindiniam ugdymui iš esmės skiriasi.

2.5.2. Kultūros darbuotojų etnokultūrinių kompetencijų tobulinimo klausimas

Kaip parodė Tarybos 2021–2025 m. vykdyta Lietuvos savivaldybių apklausa, vis labiau ryškėja etninės kultūros specialistų trūkumas Lietuvoje (žr. 2.3.1 skyrių). Šis klausimas buvo

nuolat svarstomas EKG T padaliniuose – regioninėse tarybose, kuriose dalyvauja savivaldybių atstovai: pavyzdžiui, Suvalkijos (Sūduvos) taryba etninės kultūros specialistų poreikį regione aptarė 2025 m. vasario 5 ir gegužės 7 d. posėdžiuose ir nutarė siūlyti EKG T apsvastyti etninės kultūros specialistų rengimo plėtros galimybes, skatinti bendradarbiavimą su VDU, taip pat su VDU padaliniu Žemės ūkio akademija; Dzūkijos (Dainavos) taryba 2025 m. gegužės 14 d. posėdyje taip pat svarstė etninės kultūros kvalifikacijos kėlimo ir etninės kultūros specialistų rengimo problemas.

2025 m. gegužės 13 d. Tarybos posėdyje buvo keliamas klausimas dēl etninės kultūros specialisto apibrėžties ir kvalifikacijos tobulinimo šioje srityje trūkumo. Išsamiau ši tema aptarta Tarybos posėdyje lapkričio 11 d. nagrinėjant *Kultūros sektoriaus darbuotojų 2020–2022 metų kvalifikacijos tobulinimo programą*, LNKC paskelbtą Kultūros sektoriaus darbuotojų kompetencijų modelį ir kompetencijų aprašus (skirtus daugiausia kultūros centrų darbuotojams). Atkreiptas dėmesys į kultūros darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo modelio 2024 metais pakeitimą (LNKC rengia kvalifikacijos tobulinimo renginius kultūros centrų darbuotojams, Lietuvos nacionalinis muziejus – muziejų, Nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka – bibliotekų darbuotojams), dēl kurio liko nuošalyje kai kurie kultūros darbuotojai (pvz., dirbantys saugomų teritorijų direkcijose). Pastebėta, kad neaišku, kaip kultūros darbuotojai gali įgyti LNKC parengtuose kompetencijų aprašuose įvardytas etnokultūrinės kompetencijas, nes nėra etninės kultūros tematikos studijų programų. Kultūros darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas toli gražu neprilygsta pedagogų kvalifikacijos tobulinimui, kai kvalifikacijos tobulinimu laikomi tik tokie kursai, kurie apima ne mažiau kaip 40 akad. val., juose dalyvavusiems suteikiami kreditai, kurie užskaitomi suteikiant kvalifikacines kategorijas – kultūros sektoriuje tokio nuoseklumo nėra. Savo įžvalgomis dēl kultūros darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo etninės kultūros srityje problemų pasidalijo šią temą tyrinėjusi dr. Dvilė Kulakauskienė, kurios nuomone, kultūros darbuotojų kompetencijų tobulinimo etninės kultūros srityje galimybės labai ribotos (ypač bibliotekų ir muziejų darbuotojų), taip pat kyla klausimų dēl etninės kultūros specialisto apibrėžties. Ji paminėjo, kad kultūros centrų darbuotojai yra išreiškę norą, kad būtų sukurta speciali etnokultūrinės kvalifikacijos tobulinimo programa (pvz., folkloro vadovams), kuri kompensuotų studijų trūkumą.

Taryba nutarė siūlyti keisti *Kultūros darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo koncepciją* siekiant etninės kultūros kompetencijų suteikimo, inicijuoti Seimo KK ir ŠMK klausimų surengimą apie etninės kultūros ir kitų kultūros darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo problemas, pakviečiant į klausymus KM bei ŠMSM.

2.5.3. Siekiai sugrąžinti Etnologijos ir folkloristikos studijų kryptį

Taryba 2025 m. kovo 24 d. raštu Nr. S-65 „Dēl etnologijos ir folkloristikos studijų krypties grąžinimo“ kreipėsi į Seimo ŠMK pirmininkę V. Aleknavičienę ir švietimo ministrę R. Popovienę pabrėždama, kad etnologijos ir folkloristikos studijų plėtrai mūsų šalyje būtina sudaryti palankesnes sąlygas, kadangi kuo toliau, tuo labiau ryškėja šios srities specialistų didžiulis trūkumas. Iš to kyla grėsmė ne tik etninės kultūros tęstinumui ir tautinės savimonės išsaugojimui, bet ir Lietuvos nacionalinių interesų bei tarptautinių įsipareigojimų įgyvendinimui. Tuo remiantis prašoma Etnologijos ir folkloristikos studijų kryptį įrašyti į Studijų kryptių ir kryptių grupių, pagal kurias vyksta studijos aukštosiose mokyklose, sąrašą.

Kovo 25 d. Tarybos pirmininkė Dalia Urbanavičienė susitiko su Seimo ŠMK pirmininke Vaida Aleknavičiene, aptarė šį klausimą ir paprašė tarpininkauti, kadangi sprendimas priklauso visų pirma nuo ŠMSM.

Atsiliepdama į EKGKT kreipimąsi, ŠMSM raštu 2025 m. balandžio 3 d. Nr. SR-1173 atsakė, kad ministerijos nuomone, etnologija ir folkloristika patenka į Kultūros studijų krypties lauką, kurioje gali būti vykdoma atskira etnologijos ir folkloristikos studijų programa. Be to, etnologijos ir folkloristikos studijos gali būti vykdomos kaip tarpkryptinių ar dviejų kryptių studijų programa, taip pat kaip specializacija ar atskiras stambus studijų modulis (studijų programos dalis). ŠMSM pastebėjo, kad į kultūros srities studijas Lietuvoje priimamų valstybės finansuojamų studentų skaičius yra nedidelis (pastaraisiais metais pirmojoje studijų pakopoje (bakalaurų) iš viso buvo 29–30, o antrojoje pakopoje (magistrų) – 10–11), todėl „skaidyti į smulkesnes studijų kryptis būtų rizikinga dėl nepakankamo studijų programų rentabilumo“. ŠMSM atkreipė dėmesį, kad nuo 2029 metų augs studijų ir mokslo kokybės reikalavimai atsižvelgiant į taikomųjų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtos ir (arba) meno veiklos rodiklius, todėl „poreikis stambinti studijų kryptis ateityje gali didėti“.

2025 m. balandžio 5 d. EKGKT posėdyje nutarta pakartotinai kreiptis į ŠMSM dėl Etnologijos ir folkloristikos studijų krypties grąžinimo, kadangi pateiktame ministerijos atsakyme neatsižvelgta į Tarybos pateiktus svarbiausius argumentus. Tarybos pirmininkė Dalia Urbanavičienė šį klausimą liepos 21 d. turėjo aptarti su ministre Raminta Popoviene, tačiau susitikimas buvo atšauktas dėl ministrės užimtumo.

2.5.4. Lituanistikos prioriteto įtvirtinimo teisės aktais inicijavimas

Taryba 2025 m. kovo 25 d. raštu Nr. S-66 „Dėl lituanistikos prioriteto užtikrinimo“ kreipėsi į Seimo ŠMK pirmininkę Vaidą Aleknavičienę ir švietimo ministrę Ramintą Popovienę pateikdama nuomonę, kad Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatyme (toliau – MS įstatymas) trūksta sąvokos *lituanistika* apibrėžimo ir konkrečių uždavinių, kurie leistų užtikrinti lituanistikos prioriteto įgyvendinimą, pastebimi tam tikri prieštaravimai tiek pačiame MS įstatyme, tiek su juo susijusiuose poįstatyminiuose teisės aktuose. EKGKT rašte įvardijo svarbiausias problemas: sąvokos *lituanistika* apibrėžimas pateiktas tik Lietuvos mokslo tarybos (toliau – LMT) patvirtintoje Lituanistikos prioriteto įgyvendinimo 2025–2030 metų programoje, tačiau šis lituanistikos apibrėžimas pernelyg platus (lituanistika yra viskas, kas susiję su Lietuva); MS įstatyme lituanistikos prioriteto įgyvendinimo veiklos priskiriamos nacionalinės svarbos statusą turinčioms veikloms, tačiau 3 straipsnyje, kur įvardijamos pagrindinės aukštojo mokslo skatinimo kryptys, prioritetai ir priemonės, nurodoma lituanistikos (baltistikos) plėtra tik užsienyje ir tarptautiškumo siekiai. Taryba pateikė siūlymus keisti ne tik MS įstatymą, bet ir lituanistinių tyrimų bei studijų vertinimo nuostatas.

Kovo 25 d. Tarybos pirmininkė Dalia Urbanavičienė susitiko su Seimo ŠMK pirmininke Vaida Aleknavičiene ir aptarė šį klausimą. Seimo ŠMK pavedė šį klausimą išnagrinėti Seimo Lituanistikos tradicijų ir paveldo įprasminimo komisijai (toliau – Seimo Lituanistikos komisija).

Tarybos posėdyje balandžio 5 d. buvo nutarta siekti pateiktų siūlymų svarstymo Seimo Lituanistikos komisijoje. EKGKT Švietimo ir mokslo darbo grupė tai aptarė išsamiau gegužės 26 d. ir nutarė kreiptis į Seimo KK pirmininką Kęstutį Vilkauską dėl galimybės įtraukti šį klausimą į planuojamą bendrą Seimo KK ir ŠMK posėdį, taip pat nutarta negaistant laiko kreiptis į Seimo Lituanistikos komisijos pirmininką Valdą Rakutį; be to, nutarta viešinti šį klausimą Lietuvos kultūros kongreso 100-mečio konferencijoje. Įgyvendindama šiuos nutarimus, Tarybos pirmininkė Dalia Urbanavičienė susitiko su Seimo KK pirmininku K. Vilkausku, Seimo Lituanistikos komisijos pirmininku V. Rakučiu, įtraukė aptariamą temą į savo pranešimą „Etninės kultūros

būklės raida Lietuvos nepriklausomybės laikotarpiu“, skaitytą birželio 27 d. LKK 100-mečio renginyje.

Taryba rugsėjo 9 d. posėdyje, kuriame dalyvavo Lietuvos mokslininkų sąjungos (toliau – LMS) pirmininkas prof. dr. Dalius Serafinas, pritarė Dalios Urbanavičienės pateiktiems siūlymams dėl konkrečių MS įstatymo straipsnių keitimo. Nutarta siūlymus tobulinti sudarant laikinąją Lituanistikos darbo grupę (doc. dr. Dalia Urbanavičienė, Jonas Vaiškūnas, dr. Žilvytis Šaknys, prof. dr. Lina Petrošienė, Virginijus Jocys, Angelė Kavaliauskienė, doc. dr. Dalia Senvaitytė). Taip pat nuspręsta bendradarbiaujant su LMS ateityje kreiptis į LMT dėl *Formaliojo universitetų ir mokslinių tyrimų institutų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros, meno veiklos aprašo* ir jo priedų tobulinimo, siekiant didesnio lituanistikos darbų vertinimo ir jų sklaidos Lietuvoje.

Rugsėjo 19 d. Lituanistikos darbo grupė suderino siūlymus dėl MS įstatymo keitimo, kuriuos Taryba 2025 m. rugsėjo 22 d. raštu Nr. S-142 „Dėl siūlymų keisti Mokslo ir studijų įstatymą“ pateikė Seimo Lituanistikos komisijai.

Seimo Lituanistikos komisijos posėdyje rugsėjo 24 d. buvo aptarti EKG T siūlymai keisti MS įstatymą siekiant lituanistikos įtvirtinimo. Posėdyje dalyvavę atstovai iš lituanistikos prioritetą įgyvendinančių mokslo institutų ir aukštųjų mokyklų (LLTI, LKI, LII, LKTI, VDU, VU, KU), Valstybinės lietuvių kalbos komisijos ir Lietuvių kalbos draugijos pritarė Tarybos siūlymams, o Seimo nariai nusprendė sudaryti darbo grupę siūlymams dėl lituanistikos įtvirtinimo išgryninti. Seimo Lituanistikos komisijos posėdžio rezultatai buvo aptarti EKG T Švietimo ir mokslo darbo grupės posėdyje lapkričio 18 d. Seimo Lituanistikos komisija šį darbą tęsia 2026 metais.

2.6. Nematerialaus etnokultūrinio paveldo globa

Iš esmės visa Tarybos veikla skirta nematerialaus kultūros paveldo (toliau – NKP) globai, o šiame poskyryje aprašomi svarbiausi Tarybos darbai NKP archyvų teisinės apsaugos, vietovardžių ir kitų NKP vertybių išsaugojimo klausimais.

2.6.1. Nematerialaus kultūros paveldo archyvų teisinės apsaugos siekiai

Taryba 2025 m. balandžio 15 d. EKG T posėdyje svarstė NKP archyvų teisinės apsaugos klausimus. Tarybos pirmininkė Dalia Urbanavičienė atkreipė dėmesį, kad Lietuvos mokslo ir studijų institucijose bei kultūros centruose sukaupti NKP archyvai vis dar neturi teisinės apsaugos statuso, jie nepatenka į Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymą (toliau – Archyvų įstatymas). Daugelis aukštųjų mokyklų ir kultūros centrų, saugantys ir kaupiantys NKP vertybes, neturi šioms vertybėms archyvuoti skirto finansavimo, tinkamų patalpų, sąlygų, etatų, įrangos, trūksta specialistų. Nutarta iš Tarybos narių sudaryti darbo grupę siūlymams dėl NKP archyvų teisinės apsaugos parengti (Dalia Urbanavičienė, Rimantas Astrauskas, Lina Leparskienė, Dalia Senvaitytė, Lina Petrošienė, Sandra Daugirdienė, Loreta Sungailienė, Žilvytis Šaknys).

Darbo grupė elektroniniu būdu suderino siūlymus dėl Archyvų įstatymo keitimo siekiant įtvirtinti NKP archyvų statusą. Taryba šiuos siūlymus aptarė lapkričio 11 d. posėdyje ir nutarė organizuoti tarpinstitucinį pasitarimą su mokslo, studijų ir kultūros institucijomis, turinčiomis NKP archyvus, pateikti suderintus su šiomis institucijomis siūlymus keisti Archyvų įstatymą ir Aiškinamąjį raštą Seimo KK ir ŠMK.

Lapkričio 19 d. įvyko tarpinstitucinis pasitarimas, kuriame dalyvavo EKG T atstovai (pirmininkė doc. dr. Dalia Urbanavičienė ir narys doc. dr. Rimantas Astrauskas), LLTI Tautosakos archyvo atstovė (dr. Greta Petruškevičienė), LKI Bendrinės kalbos tyrimų centro atstovė (dr. Aurelija Gritėnienė), LMTA Muzikinio folkloro archyvo atstovė (Varsa Liutkutė-Zakarienė),

Lietuvos istorijos instituto bibliotekos rankraštyno atstovas (Algimantas Katilius). Pasitarimo dalyviai aptarė kiekvienoje institucijoje esančio NKP archyvo padėtį, pritarė Tarybos siūlymams keisti Archyvų įstatymą, suredagavo šių siūlymų formuluotes ir nutarė parengti Aiškinamąjį raštą dėl siūlomų įstatymo pakeitimų.

2.6.2. Vietovardžių išsaugojimo siekiai

Tarybos iniciatyva Vietovardžių atminties ir vartojimo tradicija 2020 m. buvo įtraukta į Lietuvos NKP vertybių sąvadą, pradėtas rengti Vietovardžių išsaugojimo gairių projektas pasitelkus tarpinstitucinę darbo grupę. 2023 m. Taryba pradėjo svarstyti siūlymus tobulinti teisės aktus siekiant kaimų ir jų pavadinimų išsaugojimo, bet tuomet konkrečių sprendimų nepriėmė.

2025 metais vietovardžių išsaugojimo klausimą pirmiausia priminė Žemaitijos taryba, kuri savo posėdyje birželio 18 d. aptarė NKO vertybės „Vietovardžių atminties ir vartojimo tradicija“ stebėsenos ir veiklos apsaugos plano įgyvendinimo aspektus, rekomendavo stiprinti veiklos apsaugos plano priemones, daugiau dėmesio skiriant vietos bendruomenių ir jaunimo įtraukimui.

Tarybos posėdyje lapkričio 11 d. buvo svarstomi D. Urbanavičienės parengti siūlymai keisti *Lietuvos Respublikos teritorinių administracinių vienetų ir jų ribų įstatymą* (toliau – TAVR įstatymas), kadangi jis leidžia tęsti gyvenamųjų vietovių ir jų pavadinimų naikinimą. Pasiūlyta TAVR įstatymu apibrėžti sąvokas *gyvenamoji vietovė* bei *istoriniai kaimai ir viensėdžiai*, įtvirtinti nuostatą, kad keičiant kaimų ribas būtina remtis kadastro duomenimis, buvusiais istoriniais kaimais ir viensėdžiais, išbraukti iš įstatymo nuostatas dėl kaimų panaikinimo, papildyti įstatymo 10 straipsnį nauja dalimi: „Kaimo gyvenamosios vietovės ir jų teritorijų ribos keičiamos tik tuo atveju, jei siekiama sugrąžinti buvusius istorinius kaimus ar viensėdžius, panaikintus 1959–1989 metų laikotarpiu ir nuo 2011 metų.“ Siūlymams Taryba pritarė ir nusprendė pateikti juos kartu su Aiškinamuoju raštu Seimo VVSK ir KK. Taip pat buvo nutarta atnaujinti Vietovardžių išsaugojimo gairių projekto rengimą surengiant tarpinstitucinius pasitarimus.

2.7. Tradiciniai amatai ir verslai

Taryba 2025 metais daugiausia dėmesio skyrė tradicinės žvejybos išsaugojimo klausimui, gilinosi į bendruosius Lietuvos Respublikos tautinio paveldo produktų įstatymo įgyvendinimo, tradicinių amatų plėtros klausimus.

2.7.1. Tradicinės žvejybos išsaugojimo užtikrinimas teisės aktuose

Taryba, atsižvelgdama į tai, kad 2024 metais į Lietuvos NKP vertybių sąvadą buvo įtraukta tradicinė žvejyba Kuršių mariose, tačiau dėl pakeisto Lietuvos Respublikos žvejybos įstatymo kyla pavojus tradicinės žvejybos tęstinumui, šį klausimą svarstė 2025 m. gegužės 13 d. posėdyje. Nutarta sudaryti tarpinstitucinę darbo grupę tradicinės žvejybos klausimams nagrinėti, įtraukiant į ją atstovus iš EKG (Dalią Urbanavičienę, Loretą Sungailienę), Mažosios Lietuvos regioninės tarybos (Vilmą Griškevičienę, Astą Grušelionienę), Neringos savivaldybės (vicemerą Narūną Lendraitį), žuvininkystės įmonių asociacijos „Lampetra“ (vadovę Sigą Jakubauskienę), asociacijos VIDMARĖS (Rasą Stankutę), BĮ „Neringos muziejai“ (edukatorę Editą Beržinskienę) bei kviestinį ekspertą dr. Vytautą Tumėną. Darbo grupė buvo įpareigota parengti suderintus siūlymus dėl Žuvininkystės įstatymo keitimo, po to numatyta į darbo grupę kviesti atstovus iš Aplinkos ministerijos (toliau – AM), Žemės ūkio ministerijos (toliau – ŽŪM), Klaipėdos rajono ir Šilutės savivaldybių bei kitų institucijų. Darbo grupės veiklą planavimas išsamiau buvo aptartas

gegužės 30 d. per Tarybos pirmininkės Dalios Urbanavičienės susitikimą su Neringos vicemeru Narūnu Lendraičiu.

Tarpinstitucinė darbo grupė birželio 6 ir lapkričio 25 d. svarstė siūlymus dėl Žuvininkystės įstatymo keitimo: įtraukti į įstatymą naują sąvoką *tradicinė žvejyba*, skirti papildomus balus tradicinės žvejybos subjektams nustatant žvejybos kvotas, įtvirtinti nuostatą perduoti tradicinės žvejybos kvotą tik tradicinės žvejybos subjektams ir kt.

Gruodžio 2 d. darbo grupės siūlymai dėl Žvejybos įstatymo keitimo buvo aptarti Tarybos posėdyje. Nutarta pavesti darbo grupei išgryninti siūlymus pritaikant juos įstatymo naujausią redakcijai, įsigaliosiančiai nuo 2026 m. sausio (darbo grupė šią užduotį atliko 2026 m. pradžioje).

2.7.2. Tautinio paveldo produktų rinkodaros tyrimo vertinimas

Taryba 2025 m. gegužės 13 d. posėdyje aptarė Vilniaus krašto tautodailininkų meno kūrėjų bendruomenės užsakymu Vilniaus kolegijos atlikto *tyrimo „Lietuvos rinkos dalyvių požiūris į liaudies meną ir tautinio paveldo meistrų sukurtus produktus“* rezultatus. Nutarta surengti EKG T sudarytos nuolatinės Tautinio paveldo darbo grupės posėdį ir jame plačiau išnagrinėti, kokius ir kam teikti siūlymus dėl tautinio paveldo produktų plėtros atsižvelgiant į tyrimo rezultatus.

Tautinio paveldo darbo grupės posėdyje birželio 5 d. nutarta išnagrinėti šiuo metu galiojančio Lietuvos Respublikos tautinio paveldo produktų (toliau – TPP) įstatymo ir nuo 2026 m. įsigaliosiančio naujos redakcijos TPP įstatymo nuostatas atsižvelgiant į minėtą tyrimą. Atkreiptas dėmesys į įvairias problemas: savivaldybės nepakankamai vykdo TPP įstatyme numatytas savivaldybių funkcijas TPP valstybinės apsaugos srityje; ŽŪM administruojamo tinklalapio tautinispaveldas.lt turinys yra nepakankamai funkcionalus; reikėtų TPP labiau populiarinti žiniasklaidoje, ypač LRT laidose, taip pat užsienyje. Pasiūlyta šiais klausimais kreiptis į ŽŪM, inicijuoti Seimo komitetų (Kaimo reikalų, Kultūros, Švietimo ir mokslo) pasitarimą dėl TPP plėtros problemų Lietuvoje, taip pat dėl nepakankamo TPP įtraukimo reprezentuojant Lietuvą.

Darbo grupė nutarė ateityje aptarti Vilniaus kolegijos rengiamo naujo kokybinio tyrimo rezultatus apie TPP žinomumą Lietuvoje tarp jaunimo. Be to, pasiūlyta Tarybai inicijuoti Tautinio paveldo produktų dienos ir Tautodailės dienos įtraukimą į Lietuvos Respublikos atmintinų dienų įstatymą.

2.7.3. Kiti su tautodaile ir tautinio paveldo produktų plėtra susiję klausimai

Tautodailininkų skyriaus Mažojoje Lietuvoje poreikis. Mažosios Lietuvos etnografiniame regione nėra atskiro Lietuvos tautodailininkų sąjungos (toliau – LTS) skyriaus, todėl šio regiono tautodailininkai yra LTS Žemaitijos skyriaus nariai. 2025 m. birželio 4 d. Mažosios Lietuvos regioninės tarybos posėdyje nutarta surengti susitikimą su regiono tautodailininkais, LTS ir Žemaitijos skyriaus atstovais dėl galimybės įkurti atskirą LTS Mažosios Lietuvos tautodailininkų skyrių.

ŽŪM sudarytoje Tautinio paveldo taryboje ir ekspertų komisijoje EKG T atstovaujantis Jonas Rudzinskas dalyvavo dviejuose posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi strateginiai klausimai ir TPP sertifikatų suteikimo amatininkams klausimas.

2.8. Etninė kultūra ir turizmas

Šioje srityje Taryba daugiausia dėmesio 2025 metais skyrė Etnokultūrinės kaimo turizmo sodybos konkurso (toliau – Konkursas) nuostatų naujos redakcijos parengimui.

2.8.1. Etnokultūrinės kaimo turizmo sodybos konkurso nuostatų (naujos redakcijos) rengimas

Etnokultūrinės kaimo turizmo sodybos konkursas (toliau – Konkursas) Tarybos iniciatyva rengiamas nuo 2019 metų. Visgi 2024 m. buvo atkreiptas dėmesys į mažėjantį Konkurso dalyvių skaičių, nes pagal Konkurso nuostatus dalyviams keliami pernelyg įvairiapusiai reikalavimai, o paraiškų teikimo metas nėra tinkamas (per patį sodybų sezono darbymetį). Atsižvelgdama į tai, Taryba nutarė parengti Konkurso nuostatų naują redakciją. Ši užduotis buvo pavesta EKG T sudarytai tarpinstitucinei Etnokultūrinio turizmo grupei, į kurią įtraukti atstovai iš EKG T ir regioninių tarybų, Lietuvos kaimo turizmo asociacijos (toliau – LKTA), Turizmo rinkodaros agentūros (toliau – TURA) ir ŽŪM.

Darbo grupė 2025 m. lapkričio 25 d. svarstė parengtą Konkurso nuostatų naujos redakcijos projektą: nutarė įtraukti į Konkurso organizavimo partnerius Lietuvos kaimo bendruomenių sąjungą (toliau – LKBS), patobulino projektą, nusprendė tikslinti Konkurso nuostatų priedus pasitelkiant tradicinės architektūros ekspertus. Pagal naują Konkurso nuostatų projektą gerokai išplečiamas Konkurso dalyvių ratas (gali dalyvauti ir kaimo bendruomenės bei kiti kaimuose ir mažuose miesteliuose kaimo turizmo paslaugas teikiantys asmenys), paraiškų teikimo laikas pradedamas vasario mėn., vertinimas pradedamas nuo gegužės 1 d., o galutiniai sprendimai priimami spalio mėn. Esminis Konkurso pokytis – paraiškos teikiamos tik į vieną iš šių nominacijų: 1) „Etnografinė sodyba“; 2) „Etnokultūrinės veiklos“; 3) „Kulinarinis paveldas tradicinėje aplinkoje“.

Lapkričio 25 d. Konkurso nuostatų naujos redakcijos projektas buvo pristatytas Aukštaitijos regioninės tarybos posėdyje kviečiant teikti pastabas ir pasiūlymus dėl jo tobulinimo. Taryba gruodžio 2 d. per posėdį taip pat aptarė Konkurso nuostatų naujos redakcijos projektą ir jam iš esmės pritarė, pavesdama darbo grupei atsižvelgiant į ekspertų pasiūlymus tikslinti Konkurso nuostatų priedus ir atlikti pakeitimus pagrindiniame tekste dėl nominacijų vertinimo kriterijų.

Konkurso nuostatų naujos redakcijos projektas buvo tobulinamas 2026 metų pradžioje (nuostatai patvirtinti 2026 m. sausio 20 d. Tarybos nutarimu Nr. TN-2).

2.9. Su etninės kultūros plėtra susiję atmintini metai ir datos

Taryba 2025 metais daugiausia dėmesio skyrė atmintinų Lietuvių liaudies dainų metų įgyvendinimui, Kanklių metų 2026-aisiais paskelbimui ir jų įgyvendinimo plano parengimui, atmintinų metų 2027-aisiais (Knygnešystės metų), 2028-aisiais (Tautinių žaidimų metų) ir 2029-aisiais (Sutartinių metų) paskelbimo inicijavimui.

2.9.1. Atmintinų metų paskelbimo inicijavimas ar įgyvendinimas

Lietuvių liaudies dainų metai. Taryba, atsižvelgdama į 200 metų sukaktį nuo pirmojo liaudies dainų rinkinio išleidimo (Liudvikas Rėza 1825 m. paskelbė rinkinį „Dainos, oder Littauische Volkslieder“), 2024 m. vasario 20 d. nutarimu Nr. TN-4 „Dėl 2025 metų paskelbimo Lietuvių liaudies dainų metais“ *paskelbė 2025-uosius metus Lietuvių liaudies dainų metais*, o

2024 m. lapkričio 12 d. Tarybos nutarimu Nr. TN-18 patvirtino ***Lietuvių liaudies dainų metų įgyvendinimo 2025 metais veiksmų planą***.

Lietuvių liaudies dainų metų įgyvendinimo klausimus Taryba svarstė trijuose posėdžiuose (sausio 14 d., birželio 10 d., rugsėjo 9 d.), išsamesniam klausimų nagrinėjimui sudarė Lietuvių liaudies dainų metų darbo grupę, kuri surengė 6 posėdžius (sausio 14, 17 ir 27 d., vasario 17 d., rugsėjo 23 d. ir lapkričio 18 d.). Per metus buvo surengta 570 renginių, skirtų Lietuvių liaudies dainų metams.

Ypač daug dėmesio buvo skiriama atmintinų ***Lietuvių liaudies dainų metų atidarymo renginiui***, kurį organizavo EKG, LMTA, LNK ir VEK. Lietuvių liaudies dainų metų atidarymo koncertas „Padainuosim mes sustoję“ buvo surengtas 2025 m. vasario 8 d. LMTA Didžiojoje salėje, jame skambėjo įvairių Lietuvos etnografinių regionų dainos, Veronika Povilionienė ir kiti dainininkai dalijosi mintimis apie dainuojamojo paveldo ypatybes bei jo gyvybingumą šiandien. Renginį viešino LRT laidoje „Labas rytas“ (prieš renginį vyko interviu su Dalia Urbanavičiene ir Loreta Sungailiene), taip pat filmavo patį renginį (žr. <https://www.lrt.lt/mediateka/video/lietuviu-liaudies-dainu-metu-atidarymo-koncertas>), jis buvo transliuojamas per VEK FACEBOOK paskyrą.

13–16 pav. Atmintinų Lietuvių liaudies dainų metų atidarymo renginys Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje

Tarybos užsakymu dr. Andželika Bylaitė dar 2024 metų pabaigoje užbaigė ***tyrimą „Abiturientų santykio su lietuvių liaudies dainomis kaita“***, palygindama su ankstesniais tyrimais šia tema (2002, 2012 ir 2016 m.). Tyrimas parodė, kad per 22 metus gerokai pasikeitė abiturientų požiūris į liaudies dainų aktualumą, sumažėjo liaudies dainų perdavimas šeimose iš kartos į kartą, mažiau dainų išmokstama per muzikos pamokas, tačiau atsirado nauji dainų mokymosi būdai – virtualiai, per socialinius tinklus ir pan. Šis tyrimas buvo aptartas Tarybos posėdžiuose 2025 m. sausio 14 d. ir rugsėjo 9 d., nutarta jį viešinti. Tyrimas buvo pristatytas EKG iniciatyva 2025 m. lapkričio 10 d. Seime surengtoje konferencijoje-diskusijoje „Etninės kultūros būklės aktualijos naujausių tyrimų duomenimis“.

Vykdydama Lietuvių liaudies dainų metų įgyvendinimo planą, Taryba ėmėsi uždavinio ***išrinkti lietuvių liaudies dainas, kurias rekomenduojama žinoti visai Lietuvai:*** atskirų etnografinių regionų dainas (kaip „vizitines korteles“), taip pat pagal atskirus žanrus – kalendorines, karines-istorines, jaunimo-meilės, vaikų, vaišių ir kt. Šis klausimas 2025 metais buvo svarstomas darbo grupėje (parengtas dainų atrankos gairių projektas, sudarytas pirminis dainų sąrašas), taip pat Tarybos ir regioninių tarybų posėdžiuose. Nutarta dainų atranką vykdyti etapais: pirminius pasiūlymus parengia darbo grupė, savo pasiūlymus pateikia regioninės tarybos, po to renkamų dainų sąrašai aptariami su platesne folkloro bendruomene, o galiausiai parengiami garso ir vaizdo įrašų grojaraščiai plačiam viešinimui. Lietuvių liaudies dainų atrankos ir sklaidos darbą nutarta tęsti 2026 metais. Užsienio lietuvių prašymu buvo atrinktos kelios nesudėtingos advento-Kalėdų dainos ir paskelbtos EKGt internetinėje svetainėje, kviečiant jas dainuoti.

Taryba 2025 metais itin daug skyrė dėmesio atmintinų ***Lietuvių liaudies dainų metų viešinimui***. Darbo grupė nutarė sukurti šiems metams skirtą atskirą facebook paskyrą, kurią administruoti, nuolat prižiūrėti ir pildyti buvo pakviesta Damilė Bagdonavičienė (EKGt ir VEKC užsakymu). Informacija apie FACEBOOK paskyrą „Lietuvių liaudies dainų metai“ (žr. <https://www.facebook.com/groups/2999810253499574>) buvo paskleista regioninėms taryboms, pasidalinta per ŠMSM ir su mokyklomis.

EKGt viešino Lietuvių liaudies dainų metų įgyvendinimo plane numatytus renginius, sudarydama kiekvieno metų ketvirčio renginių sąvadą, pateikdama šiuos sąvadás KM (kuri savo ruožtu taip pat dalijosi informacija), pristatydama juos minėtoje FACEBOOK paskyroje „Lietuvių liaudies dainų metai“. Žinia apie Lietuvių liaudies metus buvo platinama ir žiniasklaidoje: pavyzdžiui, LRT sausio 28 d. paskelbė interviu su Tarybos pirmininke Dalia Urbanavičiene laidoje „Ryto allegro“, o vasario 3 d. portalas Bernardinai.lt paskelbė interviu su EKGt nare Loreta Sungailiene ir t. t.

Lietuvių liaudies dainų metų uždarymo renginiu tapo Kauno tautinės kultūros centro organizuojamas tradicinis renginys „Už girių girių“, kuris Kaune vyko gruodžio 12 d.

Atmintinų Kanklių metų 2026-aisiais paskelbimo inicijavimas ir įgyvendinimo plano rengimas. Taryba dar 2024 metais pasiūlė Seimui 2026-uosius paskelbti atmintiniais Kanklių metais atsižvelgiant į Skriaudžių kanklių ansamblio 120-mečio sukaktį bei kanklių ir kankliavimo Lietuvoje tradicijos įrašymą į Lietuvos NKP vertybių sąvadą. Seimas iš dalies atsižvelgė į Tarybos siūlymą ir 2024 m. gruodžio 19 d. į savo rezoliuciją „Dėl 2026 metais minimų Lietuvai svarbių įvykių ir asmenybių sukakčių“ įtraukė ***Skriaudžių kanklių ansamblio 120-mečio minėjimą***.

Pastebėjusi, kad Seimo rezoliucijoje dėmesys skiriamas tik Skriaudžių ansambliui, Taryba nutarė platesne prasme aktualizuoti kanklių reikšmę visai Lietuvai, todėl 2025 m. sausio 14 d. Taryba nutarimu Nr. TN-1 „Dėl 2026 metų paskelbimo atmintiniais Kanklių metais“ ***paskelbė 2026 metus atmintiniais Kanklių metais*** ir pasiūlė valstybės institucijoms, savivaldybėms, žiniasklaidos priemonėms, nevyriausybinėms organizacijoms, užsienio lietuvių bendruomenėms aktyviai prisidėti prie atmintinų Kanklių metų įgyvendinimo 2026 metais.

Atmintinų Kanklių metų įgyvendinimo klausimus Taryba svarstė penkiuose posėdžiuose (sausio 14, birželio 10, spalio 14, lapkričio 11 ir gruodžio 2 d.), taip pat į šiuos svarstymus buvo įtrauktos regioninės tarybos (Aukštaitijos taryba aptarė klausimą savo posėdžiuose gegužės 19 ir rugsėjo 4 d., Žemaitijos taryba – birželio 18 d., Suvalkijos (Sūduvos) taryba – spalio 29 ir gruodžio 16 d.).

Rengdama ***Kanklių metų įgyvendinimo 2026 metais veiksmų planą***, Taryba 2025 m. birželio 18 d. raštu Nr. S-105 „Dėl siūlymų Kanklių metų įgyvendinimo planui 2026 metais“ kreipėsi į visas Lietuvos savivaldybes kviesdama aktyviai įsitraukti į Kanklių metų įgyvendinimą,

teikti siūlymus dėl savo savivaldybėje ar institucijoje, organizacijoje planuojamų veiklų. Analogiškas raštas buvo išsiųstas užsienio lietuvių bendruomenėms.

Taryba sudarė laikinąją Kanklių metų darbo grupę, kuri surengė du posėdžius (lapkričio 18 ir 26 d.), skirtus Kanklių metų logotipo ir Kanklių metų gyvendinimo plano projektams tobulinti.

2025 m. gruodžio 2 d. Tarybos nutarimu Nr. TN-18 „Dėl Kanklių metų įgyvendinimo 2026 metais veiksmų plano patvirtinimo“ buvo patvirtintas Kanklių metų įgyvendinimo 2026 metais veiksmų planas, kurį Taryba sudarė susistemindama savivaldybių ir užsienio lietuvių bendruomenių pateiktas priemones.

Taryba 2025 m. gruodžio 2 d. nutarimu Nr. TN-19 patvirtino *Kanklių metų ženklą* (autorė – grafikos dizainerė ir iliustruotoja Laimutė Varkalaitė):

17 pav. Atmintinų Kanklių metų ženklas

Kuriant Kanklių metų ženklą panaudotas tautodailei būdingas pasaulio medžio simbolis: užrašas – tarsi puodynė, dvi simetriškos kanklės – augalo lapai, per vidurį – žiedas arba tekanti saulė. Taryba 2025 m. gruodžio 11 d. raštu Nr. S-208 „Dėl atmintinų Kanklių metų ženklo naudojimo“ pakvietė visas savivaldybes kuo plačiau naudoti Kanklių metų ženklą: leidiniuose, renginių atributikoje, interneto svetainėse, susirašinėjimo dokumentuose, ant suvenyrų ir t. t.

Atmintinų Knygnešystės metų 2027-aisiais paskelbimo inicijavimas. Tarybos posėdžiui 2025 m. birželio 10 d. Dalia Urbanavičienė pateikė siūlymą inicijuoti 2027-ųjų metų paskelbimą atmintiniais Knygnešystės metais, siejant su pirmosios knygnešių organizacijos įkūrimo 160 metų jubiliejumi. Taryba pritarė šiam sumanymui ir nutarė siūlymą dėl Knygnešystės metų Seimui teikti kartu su partneriais: Valstybine lietuvių kalbos komisija (toliau – VLKK), Lietuvių literatūros ir tautosakos institutu (toliau – LLTI), Lietuvių kalbos institutu (toliau – LKI), Lietuvos rašytojų sąjunga (toliau – LRS), Lietuvos žurnalistų sąjunga (toliau – LŽS), Lietuvos knygnešio draugija (toliau – LKD).

Taryba atmintinų Knygnešystės metų inicijavimo klausimus 2025 metais svarstė trijuose posėdžiuose: birželio 10 d., rugsėjo 9 d. ir lapkričio 11 d.

2025 m. spalio 28 d. raštu Nr. S-175 „Dėl siūlymo inicijuoti atmintinus Knygnešystės metus“ Taryba kreipėsi į VLKK, LKI, LLTI, LKD, LRS, LŽS, kviesdama teikti bendrą siūlymą Seimui 2027-uosius paskelbti atmintiniais Knygnešystės metais, prašydama deleguoti savo atstovus į tarpinstitucinę Knygnešystės metų darbo grupę. Į šį prašymą neatsisaukė tik LRS. Taryba lapkričio 11 d. patvirtino tarpinstitucinę Knygnešystės metų darbo grupę, kurią sudaro: Dalia Urbanavičienė (EKG), Gerimantas Statinis (LŽS), Jurgita Venckienė (LKI), Birutė Avižinienė (LLTI) ir Jonas Laurinavičius (LKD). Darbo grupei buvo pavesta spręsti visus su atmintiniais metais susijusius klausimus.

Taryba 2025 m. gruodžio 3 d. raštu Nr. S-205 „Dėl siūlymo paskelbti 2027 metus atmintiniais Knygnešystės metais“ kreipėsi į Seimo Laisvės kovų ir valstybės istorinės atminties komisiją (toliau – Istorinės atminties komisija), Kultūros komitetą ir Švietimo ir mokslo komitetą, siūlydama papildyti Lietuvos Respublikos Seimo 2024 m. lapkričio 5 d. Nr. XIV-3047 nutarimu

patvirtintą rezoliuciją „Dėl 2027 metais minimų Lietuvai svarbių įvykių ir asmenybių sukakčių“ ir 2027-uosius metus paskelbti atmintiniais Knygnešystės metais, minint pirmosios knygnešių organizacijos įkūrimo 160-metį. Gruodžio 10 d. Tarybos pirmininkė Dalia Urbanavičienė dalyvavo Seimo KK posėdyje, kurio Seimo Istorinės atminties komisija paprašė pateikti nuomonę dėl Tarybos siūlymo 2027-uosius metus skelbti atmintiniais Knygnešystės metais. Nepaisant teigiamų Seimo KK nuostatų šiuo klausimu, Seimo Istorinės atminties komisija raštu 2026 m. sausio 7 d. Nr. S-2026-37 „Dėl siūlymo paskelbti 2027 metus atmintiniais Knygnešystės metais“ informavo, kad nepitaria Tarybos ir jos partnerių siūlymui paskelbti Knygnešystės metus, kadangi pirmosios knygnešių draugijos įkūrimo 160-ies metų sukaktis neatitinka atmintinų metų skelbimo tvarkos (patvirtintos Seimo 2017 m. gruodžio 21 d. nutarimu Nr. XIII-975) – joje nustatyta, kad minimos tik 100, 150 ar 200 metų sukaktys.

Atmintinų Tautinių žaidimų metų 2028-aisiais paskelbimo inicijavimas. 2025 m. gegužės 16 d. Tarybos pirmininkė Dalia Urbanavičienė dalyvavo Lietuvos etnosporto komiteto (toliau – LEK) surengtose moksleivių etnožaidynėse, kurių metu kilo idėja inicijuoti Tautinių žaidimų metus 2028-aisiais, siejant su žymaus tautinių žaidimų puoselėtojo Karolio Dineikos 120 metų jubiliejumi. Birželio 10 d. šis siūlymas buvo aptartas Tarybos posėdyje, jam pritarta.

Tautinių žaidimų metų 2028-aisiais inicijavimo klausimas išsamiau aptartas birželio 17 d. per EKG T pirmininkės Dalios Urbanavičienės susitikimą su LEK prezidentu Stanislavu Baiburinu. Taryba rugsėjo 9 d. posėdyje nutarė rengiant siūlymą Seimui dėl Tautinių žaidimų metų paskelbimo partneriais kviesti ne tik LEK, bet ir Lietuvos etninės kultūros ugdytojų sąjungą (LEKUS). Taryba 2025 m. spalio 9 d. raštu Nr. S-154 „Dėl siūlymo inicijuoti atmintinus Tautinių žaidimų metus“ kreipėsi į LEKUS, siūlydama prisidėti prie šios iniciatyvos, ir gavo teigiamą atsakymą.

Taryba 2025 m. lapkričio 3 d. raštu Nr. S-188 „Dėl siūlymo paskelbti 2028 metus atmintiniais Tautinių žaidimų metais“ kreipėsi į Seimo Istorinės atminties komisiją, KK, Švietimo ir mokslo komitetą, kartu su partneriais LEK ir LEKUS siūlydama skelbti 2028-uosius metus atmintiniais Tautinių žaidimų metais, siejant su žymaus tautinių žaidimų puoselėtojo Karolio Dineikos 120-mečiu. Visgi iš Seimo Istorinės atminties komisijos buvo gautas neigiamas atsakymas dėl Tautinių žaidimų metų paskelbimo, kadangi tautinių žaidimų puoselėtojo Karolio Dineikos 120-ies metų sukaktis neatitinka atmintinų metų skelbimo tvarkos.

Atmintinų Sutartinių metų 2029-aisiais paskelbimo inicijavimas. Tarybos posėdžiui 2025 m. birželio 10 d. Dalia Urbanavičienė pateikė siūlymą inicijuoti 2029-ųjų paskelbimą Sutartinių atmintiniais metais, siejant su pirmosios sutartinės paskelbimu prieš 200 metų (Simono Stanevičiaus sudarytame rinkinyje „Dainės žemaičių“). Taryba šiam siūlymui pritarė. Pakartotinai klausimas buvo svarstytas Tarybos posėdyje rugsėjo 9 d., aptarta galimybė dėl Sutartinių metų bendradarbiauti su LLTI, LMTA ir Lietuvos kompozitorių sąjunga.

Taryba 2025 m. gruodžio 1 d. raštu Nr. S-204 „Dėl siūlymo paskelbti 2029 metus atmintiniais Sutartinių metais“ kreipėsi į Seimo Istorinės atminties komisiją ir KK siūlydama 2029-uosius paskelbti atmintiniais Sutartinių metais, pažymint pirmosios paskelbtos sutartinės 200 metų sukaktį. Atsakymo dar laukiama.

2.9.2. Etninės kultūros globos tarybos 25-metis

2025-aisiais sukako 25 metai nuo EKG T įkūrimo. Taryba nutarė šią datą pažymėti šventiniu renginiu, taip pat įvertinti per šį laikotarpį nuveiktus svarbiausius darbus. Taryba šiuos klausimus svarstė savo posėdžiuose 2025 m. balandžio 15 d., birželio 10 d. ir rugsėjo 9 d.

Etninės kultūros globos tarybos 25-mečio minėjimas buvo surengtas rugsėjo 17 d. Lietuvos etnografijos muziejaus Aristavėlės dvare. Į šventę susirinko buvę ir esami Tarybos nariai, regioninių tarybų atstovai, folkloro kolektyvai, bičiuliai ir bendraminčiai iš įvairių šalies institucijų. Renginio metu Tarybos pirmininkė Dalia Urbanavičienė savo pranešime apžvelgė svarbiausius Tarybos nuveiktus darbus, veiklą, nueitą kelią ir iššūkius per 25-erius metus. Svarbi renginio dalis – regioninių etninės kultūros globos tarybų pirmininkų pasisakymai ir regionams atstovaujančių kolektyvų pasirodymai. Sveikinimo žodžius tarė Seimo nariai Valdas Rakutis, Kęstutis Vilkauskas, Agnė Jakavičiūtė-Miliauskienė, Petras Dargis. Kartu su kalbomis skambėjo ir kiekvieno regiono muzikiniai sveikinimai – gyvas etnokultūros liudijimas. Renginys buvo transliuojamas per EKG T FACEBOOK paskyrą.

18–22 pav. Akimirkos iš Etninės kultūros globos tarybos 25-mečio renginio

Tarybos nuveiktų darbų per 25 metus apžvalga pavirto į tyrimą, kurį rengti pradėjo buvusi ilgametė EKG T darbuotoja Audronė Daraškevičienė, o paskui išplėtojo ir išbaigė Tarybos pirmininkė Dalia Urbanavičienė (jos tyrimas „Svarbiausi darbai ir iššūkiai Etninės kultūros globos tarybos kelyje – 25 metų veiklos apžvalga“ paskelbtas EKG T internetinėje svetainėje).

2.10. Tradicinės šventės ir atmintinos dienos

Taryba 2025 metais svarstė klausimus dėl viešai paskelbto siūlymo iš švenčių dienų sąrašo išbraukti Vėlines (siekiant paskelbti švenčių diena Laisvės gynėjų dieną sausio 13-ąją), taip pat teikė siūlymus dėl tradicinių kalendorinių švenčių ir kitų su etnine kultūra susijusių dienų įtraukimo į Lietuvos Respublikos atmintinų dienų įstatymą.

2.10.1. Siekiai išsaugoti Vėlines švenčių dienų sąrašė

2025 m. vasario 25 d. Taryba aptarė Vyriausybės pagarsintą siūlymą keičiant Lietuvos Respublikos darbo kodeksą paskelbti Laisvės gynėjų dieną sausio 13-ąją švenčių diena ir iš švenčių dienų sąrašo išbraukti Vėlines (lapkričio 2 d.). Taryba šiam siūlymui nepritarė ir nusprendė kreiptis į Seimą. Taryba 2025 m. kovo 10 d. išsiuntė Seimui raštą Nr. S-61 „Dėl siūlymo sausio 13-ąją paskelbti švenčių diena ir Vėlines išbraukti iš švenčių dienų sąrašo“, kuriame išreiškė savo nepritarimą dėl Vėlinių išbraukimo, atkreipė dėmesį į Laisvės gynėjų dienos turinio sąsajas su Vėlinėmis (kurios sovietmečiu tapo ryškia pasipriešinimo okupantams judėjimo dalimi), palygino abiejų dienų dabartines tradicijas. Tarybos pirmininkė Dalia Urbanavičienė balandžio 2 d. dalyvavo Seimo VVSK posėdyje ir pateikė Tarybos nuomonę dėl Vėlinių ir Sausio 13-osios dienos. Apibendrindamas šio posėdžio rezultatus, Seimo VVSK pateikė išvadą, kad siūlymas paskelbti Sausio 13-ąją švenčių diena išbraukiant iš švenčių dienų sąrašo Vėlines kelia abejonių.

Atsinaujinus Seime svarstymams dėl Sausio 13-osios ir Vėlinių, Taryba 2025 m. birželio 16 d. raštu Nr. S-104 „Dėl siūlymo Sausio 13-ąją paskelbti švenčių diena ir išbraukti iš švenčių dienų sąrašo Vėlines“ kreipėsi į visus Seimo narius, papildydama ankstesnius savo argumentus kai kuriais naujais pastebėjimais. Birželio 19 d. Tarybos iniciatyva Seimo spaudos konferencijų salėje buvo surengta Seimo nario Valdo Rakučio spaudos konferencija „Dėl siūlymo atsisakyti Vėlinių kaip šventinės dienos“, kurioje V. Rakutis ir EKG Tarybos pirmininkė D. Urbanavičienė aptarė šiuos klausimus: kodėl Vėlinės Lietuvoje turi išskirtinę istorinę ir kultūrinę vertę; kokia tikroji Sausio 13-osios šventimo praktika ir ar reikalingas papildomas laisvadienis; kuo grįsti siūlymai keisti šventinių dienų tvarką (apie šią spaudos konferenciją portale alkas.lt paskelbtas straipsnis „Seime – spaudos konferencija apie siūlymą atsisakyti Vėlinių kaip šventinės dienos“).

Galiausiai Seimo nariai balsuodami plenariniame posėdyje atmetė siūlymą išbraukti Vėlines iš švenčių dienų sąrašo ir paskelbti šventę (nedarbo dieną) Laisvės gynėjų dieną sausio 13-ąją.

2.10.2. Siūlymai dėl atmintinų dienų statuso suteikimo

Taryba 2025 m. balandžio 15 d. posėdyje grįžo prie daug metų teikiamo siūlymo į Atmintinų dienų įstatymą įtraukti **tradicines pavasario šventes – Verbų sekmadienį, Didįjį ketvirtadienį, Didįjį penktadienį, Didįjį šeštadienį, Atvelykį, Jurgines (Jorę) ir Sekmines**. EKG Tarybos pirmininkė D. Urbanavičienė 2025 m. balandžio 17 d. raštas Nr. S-73 „Dėl atmintinų dienų įstatymo papildymo“ buvo pateiktas Seimo Istorinės atminties komisijai ir Seimo KK. Taryba rašte atkreipė dėmesį, kad Atmintinų dienų įstatyme trūksta dėmesio tradicinėms kalendorinėms šventėms (įtraukta tik Kazimiero (Špokų) diena – kovo 4 d. ir Šilinė – rugsėjo 8 d.), todėl siūloma įstatymą papildyti ir suteikti atmintinos dienos statusą ypatingą reikšmę visuomenėje turinčioms tradicinėms pavasario šventėms – Verbų sekmadieniui, Didžiajam ketvirtadieniui, Didžiajam penktadieniui, Didžiajam šeštadieniui, Atvelykiui (Vaikų Velykėlėms), Jurginėms (Jorei) ir Sekminėms. Atsakymo į šį siūlymą nesulaukta.

2025 metais Taryba teikė Seimui siūlymus suteikti atmintinos dienos statusą ir kitoms su etnine kultūra susijusioms dienoms. Aukštaitijos taryba rugsėjo 4 d. posėdyje svarstė klausimą dėl

Aukštaitijos dienos įtraukimo į atmintinų dienų sąrašą ir kreipėsi į EKG 2025 m. rugsėjo 5 d. raštu Nr. S-126 „Dėl spalio 2 dienos paskelbimo Aukštaitijos diena ir jos minėjimo kasmet kaip atmintina diena“, prašydama teikti Seimui siūlymą, kad į atmintinų dienų sąrašą būtų įtraukta Aukštaitijos diena spalio 2-oji (kadangi Aukštaitijos vardas pirmą kartą paminėtas Taikos ir prekybos sutartyje 1323 m. spalio 2 d.). Taryba savo posėdyje spalio 14 d. šiam siūlymui pritarė.

Suvalkijos (Sūduvos) regioninė taryba spalio 29 d. posėdyje nutarė kreiptis į EKG dėl pritarimo į Atmintinų dienų sąrašą įtraukti **Sūduvos dienos** minėjimą vasario 20 dieną, nes jau susiklostė tradicija, kad ši data siejama su Sūduvos minėjimu. Taryba šį klausimą svarstė lapkričio 11 d. ir nutarė kreiptis į Seimą su prašymu į Atmintinų dienų įstatymą įtraukti atmintiną Sūduvos dienos minėjimą vasario 20-ąją.

Taryba spalio 14 d. posėdyje nutarė pateikti Seimo nariams siūlymą įtraukti į Atmintinų dienų įstatymą **Tautinių drabužių dieną** liepos 6-ąją (remiantis LNKC ilgamete iniciatyva), **Tautodailės dieną** lapkričio 26-ąją (remiantis tuo, kad tautodailininkai šią dieną mini jau daugelį metų) ir **Šiaudinių sodų dieną** gruodžio 5-ąją (tą dieną 2023 m. sodai buvo įrašyti į UNESCO nematerialaus kultūros paveldo sąrašą).

2025 m. lapkričio 19 d. raštu Nr. S-199 „Dėl Lietuvos Respublikos atmintinų dienų įstatymo papildymo“ Taryba kreipėsi į Seimo Istorinės atminties komisiją, siūlydama į Atmintinų dienų įstatymą įtraukti Sūduvos dieną vasario 20 d., Tautinio kostiumo dieną – liepos 6 d., Aukštaitijos dieną – spalio 2 d., Tautodailės dieną – lapkričio 26 d., Šiaudinių sodų dieną gruodžio 5 d. Kadangi Seimo Istorinės atminties komisija paprašė Seimo KK pateikti nuomonę šiuo klausimu, Taryba analogišku raštu (2025 m. lapkričio 28 d. raštas Nr. S-203) kreipėsi ir į Seimo KK, prašydama apsvarstyti Tarybos siūlymus. Tarybos pirmininkė Dalia Urbanavičienė gruodžio 10 d. dalyvavo Seimo KK posėdyje, tačiau jame nebuvo patvirtintas pritarimas dėl EKG siūlomų atmintinų dienų. Svarbiausią sprendimą šiuo klausimu turėtų priimti Seimo Istorinės atminties komisija, tačiau ji Tarybai savo sprendimo dar nepateikė.

2.11. Etninės kultūros ir jos puoselėtojų prestižo visuomenėje kėlimas

Taryba 2025 metais sprendė klausimus, susijusius su Nacionalinės Jono Basanavičiaus premijos laureato pagerbimu, etninės kultūros srityje nusipelnusių kandidatų teikimu kitoms premijoms, taip pat nagrinėjo etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo srityje veikiančių nevyriausybinių organizacijų būklę.

2.11.1. Nacionalinė Jono Basanavičiaus premija

Premijos 2024 m. laureato pagerbimo šventės organizavimas. Nacionalinės Jono Basanavičiaus premijos (toliau – Premija) komisija 2024 m. šią premiją skyrė Marijai Liugienei už išskirtinę ilgametę veiklą etninės kultūros srityje, šiaudinių sodų tradicijos atgaivinimą, puoselėjimą ir tarptautinį pripažinimą. Taryba pagal Nacionalinės Jono Basanavičiaus premijos nuostatus po Premijos įteikimo turi surengti Premijos laureato pagerbimo ir darbų viešinimo šventę. 2025 m. sausio 14 d. posėdyje Taryba nutarė premijos laureatės Marytės Liugienės pagerbimo šventę surengti Vilniaus Rotušėje vasario 18 d., tuo tikslu sudarė darbo grupę (Dalia Urbanavičienė, Sandra Daugirdienė, Jonas Rudzinskas). Darbo grupė savo posėdžiuose sausio 22 d. ir vasario 6 d. suderino renginio scenarijaus, viešinimo ir kitus klausimus.

Vasario 18 d. Vilniaus rotušėje vyko iškilmingas vakaras, skirtas Jono Basanavičiaus premijos laureatei Marijai Liugienei pagerbti. Šventę organizavo EKG ir VEKC, šventės

režisierė – Ona Drobelenė, koncertinės programos rengėja – Milda Ričkutė, dalyvavo folkloro ansambliai „Labingis“ ir „Ratilio“, scenoje taip pat dainavo gausi laureatės šeima.

23 pav. Akimirka iš Nacionalinės Jono Basanavičiaus premijos laureatės Marijos Liugienės pagerbimo šventės (Rūtos Averkienės nuotrauka)

Premijos 2025 metų laureato rinkimai ir jo pagerbimo šventės organizavimas. EKG regioninės tarybos aktyviai svarstė siūlymus dėl kandidatų Nacionalinei Jono Basanavičiaus premijai gauti teikimo. Mažosios Lietuvos regioninė taryba 2025 m. rugsėjo 25 d. raštu Nr. S-144 „Dėl teikimo 2025 m. Nacionalinei Jono Basanavičiaus premijai gauti“ pateikė siūlymą 2025-ųjų metų Premiją skirti Klaipėdos miesto savivaldybės etnokultūros centro vadovei Nijolei Sliužinskienei – už reikšmingą ilgametę aktyvią, įvairiapusę visuomeninę, švietėjišką, kūrybinę ir tiriamąją veiklą etninės kultūros srityje, už etnokultūrinį visuomenės švietimą ir Mažosios Lietuvos nematerialaus kultūros paveldo vertybių puoselėjimą bei sklaidą.

EKG deleguoti nariai į Premijos komisiją dalyvavo 2-juose posėdžiuose rinkdami 2025 metų Premijos laureatą ir nutarė Premiją skirti Kauno rajono muziejaus padalinio A. ir J. Juškų etninės kultūros muziejaus muziejininkams Arūnui ir Vidai Sniečkams – už ilgametę edukacinę, kūrybinę, visuomeninę veiklą, įprasminantį gyva tradicija brolių Antano ir Jono Juškų etninės kultūros muziejuje. Taryba 2025 m. gruodžio 2 d. posėdyje nutarė Premijos 2025 metų laureatų Arūno ir Vidos Sniečkų pagerbimo renginį organizuoti Raudondvario kultūros centre (įvyko 2026 m. vasario 20 d.).

2.11.2. Siūlymų teikimas dėl premijų skyrimo už etninės kultūros plėtrą

2025 m. Taryba ir regioninės tarybos teikė kandidatūras įvairioms kitoms premijoms ir apdovanojimams gauti, plėtojo iniciatyvas skirti regioninės tarybos apdovanojimus atitinkamo etnografinio regiono etninės kultūros puoselėtojams.

Kultūros ministerijos premija už tradicinės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo puoselėjimą. Taryba 2025 m. spalio 14 d. posėdyje nutarė teikti Aldonos Vaicekauskienės kandidatūrą KM premijai už etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo puoselėjimą ir sklaidimą. Paraišką dėl premijos skyrimo parengė Tarybos pirmininkė Dalia Urbanavičienė.

Dzūkijos (Dainavos) regioninė taryba spalio 30 d. posėdyje nutarė teikti šiai premijai dvi kandidatūras – Onutės Drobelenės ir Linos Balčiūnienės, kurios aktyviai puoselėja etninę kultūrą Dzūkijoje. Buvo pateikta paraiška dėl premijos skyrimo Linai Balčiūnienei.

Kultūros ministerija skyrė 3 premijas už etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo puoselėjimą ir sklaidimą: Tarybos teiktai Aldonai Vaicekauskienei, taip pat Almai Pustovaitienei

(viena iš ryškiausių Aukštaitijos etninės kultūros asmenybių, kurios veikla daugiau kaip 30 metų formuoja Kupiškio krašto kultūrinį tapatumą) ir Ramutei Kraujalienei (už tautodailės puoselėjimą ir sklaidą Lietuvoje bei užsienyje).

Kandidatų siūlymas kitoms premijoms ar apdovanojimams gauti. Taryba ir jos padaliniai teikė rekomendacijas skirti etninės kultūros puoselėtojams ir kitus apdovanojimus:

- **Etninės kultūros globos taryba** – Kultūros ministerijai dėl premijos už etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo puoselėjimą ir sklaidimą skyrimo Almai Pustovaitienei.

- **Žemaitijos taryba** – Šilalės rajono savivaldybei dėl savivaldybės garbės piliečio vardo suteikimo Albinai Aukšoriūtei; Žemės ūkio agentūrai dėl sėkmingiausiai dirbančio tradicinio amatininko premijos suteikimo Mečislovui Ežerskiui, Birutei Poškienei; Vilniaus krašto tautodailininkų meno kūrėjų ir Lietuvos tautodailininkų sąjungos Vilniaus bendrijai dėl premijos skyrimo tradicinių amatų meistrui, tautodailininkui Jonui Bugailiškiui.

- **Aukštaitijos taryba** – Žemės ūkio agentūrai dėl sėkmingiausiai dirbančio tradicinio amatininko premijos suteikimo Povilui Malinauskui; Zarasų rajono savivaldybės tarybos kultūros ir meno premijų vertinimo komisijai dėl Juozo Gruodžio premijos skyrimo Kamilei Gimbickytei.

- **Dzūkijos taryba** – Žemės ūkio agentūrai dėl sėkmingiausiai dirbančio tradicinio amatininko premijos suteikimo Dianai Lukošūnaitei, Stasiui Truncei; Kultūros ministerijai dėl premijos už etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo puoselėjimą ir sklaidimą skyrimo Linai Balčiūnienei.

- **Suvalkijos (Sūduvos) taryba** – Kultūros ministerijai dėl apdovanojimo už etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo puoselėjimą ir sklaidimą skyrimo Gintui Čekauskui.

- **Mažosios Lietuvos regioninė taryba** – Kultūros ministerijai dėl medalio „Už nuopelnus Lietuvai“ skyrimo Nijolei Sliužinskienei.

Aukštaitijos taryba 2025 m. lapkričio 25 d. nutarė į Mato Slančiausko premijos laureato nustatymo darbo grupę deleguoti regioninės tarybos narę dr. Giedrę Šukytę.

Regioninių tarybų iniciatyvos apdovanoti savo regione veikiančius etninės kultūros puoselėtojus. Įvairios regioninės tarybos, ypač Žemaitijos taryba, jau daugelį metų rengia savo regiono etnokultūros puoselėtojų apdovanojimus. Taryba 2025 m. vasario 25 d. posėdyje svarstė Aukštaitijos tarybos siūlymą sukurti bendrą etnografinių regionų etninės kultūros puoselėtojų pagerbimo tvarką, kurioje būtų numatyta kiekvieno regiono komisija, išrenkanti savo regione pagarbos vertus asmenis, o jų pagerbimas vyktų ne regiono mastu, bet Lietuvos mastu Vilniuje, dalyvaujant Lietuvos valstybės svarbiems asmenims, kultūros srities vadovams ir panašiai. Taryba nutarė šį siūlymą aptarti su kitomis regioninėmis tarybomis. Tačiau jos Aukštaitijos regioninės tarybos iniciatyvoms nepritarė, kadangi jau yra susiformavusios tradicijos kiekvienai regioninei tarybai savarankiškai išrinkti ir apdovanoti savo krašto etninės kultūros puoselėtojus.

Žemaitija. Žemaitijos taryba daugiau kaip 10 metų organizuoja savo krašto etninės kultūros puoselėtojų apdovanojimus, o nuo 2024 m. juos renka ir apdovanoja pagal Tarybos 2024 m. balandžio 9 d. nutarimu Nr. TN-11 patvirtintus Žemaitijos etninės kultūros puoselėtojų pagerbimo nuostatus. 2025 metais apdovanojimai buvo skirti 9 asmenims: Sigitai Dacienei (Telšių kultūros centro etnografe), Virginijai Rudavičienei (Pranciškonų gimnazijos lietuvių kalbos ir etninės kultūros mokytojai ekspertei), Dianai Ciparienei (Vėžaičių kultūros centro direktorei), Guodai Juškaitei (tradicinių etnokultūrinių stovyklų organizatorei), Antanui Jankauskui (tautodailininkui, mokytojui), Dainiui Maslauskui (etnomuzikologui, kolekcininkui, ansamblio vadovui), Jurgitai Petkutei-Marcinkienei (Meno mokyklos mokytojai ekspertei, ansamblio „Ruzgelė“ vadovei), Onai

Jakienei (bandonininkei), Virginijai Šimkienei (tautodailininkei). Žemaitijos etnokultūros puoselėtojų apdovanojimų renginys buvo surengtas 2025 m. birželio 18 d. Bukantės dvare (Šilalės r.), kuriame gyveno rašytoja Žemaitė.

24 pav. Žemaitijos etninės kultūros puoselėtojų pagerbimo šventėje

Suvalkija (Sūduva). Suvalkijos (Sūduvos) taryba jau antrą kartą surengė savo krašto etnokultūros puoselėtojų apdovanojimus, vadovaudamasi Sūduvos etninės kultūros puoselėtojų pagerbimo nuostatais (patvirtintais Tarybos 2024 m. balandžio 9 d. nutarimu Nr. TN-10). Padėkų ir visuomenės dėmesio 2025 metais sulaukė penkios šviesos asmenybės: Angelė Bapkauskienė, Valė Šačkutė-Babinskienė, Rasa Januškienė, Virginija Snudaitienė, Dalia Venckienė. Sūduvos krašto šviesuolių pagerbimo šventė buvo surengta VDU Žemės ūkio akademijoje 2025 m. gegužės 7 d..

25 pav. Sūduvos etninės kultūros puoselėtojų pagerbimo šventėje

Dzūkija (Dainava). 2025 m. vasario 7 d. Dzūkijos (Dainavos) tarybos posėdyje pritarta Dzūkijos (Dainavos) etninės kultūros puoselėtojų pagerbimo nuostatų projektui, nuostatai buvo patvirtinti Tarybos 2025 m. kovo 18 d. nutarimu Nr. TN-4. Dzūkijos (Dainavos) taryba gegužės 14 d. svarstė klausimus dėl savo krašto etnokultūros puoselėtojų apdovanojimo eigos (apdovanojimų vizijos ir vizualizacijos, idėjos ir eskizo bei medžiagų techninės specifikacijos ir jų faktūros, lėšų trūkumo) ir nutarė parengti išplėstinį projektą, apimantį kokybiškos apdovanojimo vizualizacijos sukūrimą, profesionalų simbolio reikšmės aprašymą. Tuo tikslu nutarta prašyti EKG skirti lėšų šiam projektui įgyvendinti.

2.11.3. Etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo srityje veikiančių organizacijų būklės tyrimas

Pagal Tarybos sudarytą klausimyną dar 2024 m. buvo atlikta etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo srityje veikiančių nevyriausybinių organizacijų (toliau – NVO) apklausa (ar turi etatus, patalpas, biudžetą ir pan.). Remiantis šia apklausa EKG T užsakymu dr. Erika Ribašauskienė atliko „Etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo srityje veikiančių nevyriausybinių organizacijų veiklos galimybių tyrimą“, kuriuo siekta įvertinti šių NVO socialines, veiklos vykdymo ir paramos valdymo charakteristikas, taip pat išsiaiškinti, su kokiais sunkumais jos susiduria vykdydamos savo veiklas.

Dr. Erikos Ribašauskienės tyrimas 2025 m. sausio 14 d. buvo pristatytas Tarybos posėdyje, nutarta tyrimą dar patikslinti. Galutinis tyrimo variantas aptartas Tarybos posėdyje rugsėjo 9 d., o spalio 14 d. Tarybos posėdyje buvo aptarti D. Urbanavičienės siūlymai įtvirtinti teisės aktais svaresnę valstybės pagalbą etninės kultūros srities NVO, siūlant mažinti biurokratinę naštą toms NVO, kurių apyvarta mažesnė nei 25 tūkst. eurų.

Erikos Ribašauskienės tyrimas „Etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo srityje veikiančių nevyriausybinių organizacijų veiklos galimybės“ buvo pavišintas lapkričio 10 d. Seime organizuotoje konferencijoje-diskusijoje „Etninės kultūros būklės aktualijos naujausių tyrimų duomenimis“, skirtoje pristatyti EKG T užsakymu 2023–2024 m. atliktus tyrimus.

2.12. Lietuvių etninės kultūros globa bei plėtra užsienyje

Ši Tarybos veiklos kryptis buvo įgyvendinama bendradarbiaujant su Pasaulio lietuvių bendruomene (toliau – PLB), Seimo ir PLB komisija, Užsienio reikalų ministerija (toliau – URM), užsienio lietuvių bendruomenėmis ir organizacijomis.

2.12.1. Lietuviškų tradicijų puoselėjimo užsienio lietuvių bendruomenėse ir lituanistikos mokyklose tyrimas

Vykdydama Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintą Lietuvos diasporos politikos strateginių gairių „Globali Lietuva“ 2022–2030 m. įgyvendinimo veiksmų planą 2024–2026 m., Taryba dar 2024 m. parengė klausimynus dėl lietuviškų tradicijų puoselėjimo užsienio lietuvių bendruomenių ir lituanistinių mokyklų vadovams. EKG T užsakymu atliekamų tyrimų darbo grupės posėdyje 2025 m. sausio 22 d. buvo nutarta pasiūlyti dr. Aidai Savickai (Kultūros tyrimo institutas) išplėsti apklausas ir remiantis jų rezultatais atlikti tyrimą „Etninės kultūros puoselėjimas užsienio lietuvių bendruomenėse ir lituanistinėse mokyklose“, kurio tikslas – įvertinti dabartinę skirtingose pasaulio šalyse susibūrusių lietuvių bendruomenių ir veikiančių lituanistinių mokyklų situaciją etninės kultūros puoselėjimo požiūriu, identifikuoti esamas praktikas, poreikius bei svarbiausius iššūkius, gautų rezultatų pagrindu suformuluoti pagrįstas rekomendacijas institucijoms, kaip užtikrinti tvirtą diasporos politiką ir kultūrinių ryšių su Lietuva stiprinimą.

Apklauskos buvo vykdomos laikotarpiu nuo 2024 m. lapkričio iki 2025 m. kovo mėn. Klausimynai buvo išplatinti 184 bendruomenėms iš 61 šalies (pagal URM, Pasaulio lietuvių bendruomenės ir atskirų šalių skėtinių bendruomenių viešai skelbiamą informaciją apie tose šalyse veikiančias regionines bendruomenes ir jų kontaktinius duomenis) ir 247 mokykloms (tiek neformaliojo švietimo įstaigoms, tiek bendrojo ugdymo įstaigoms) iš 48 šalių (pagal lituanistinio švietimo įstaigų registro, URM, ŠMSM ir pačių bendruomenių viešai skelbiamą informaciją). Tyrimų dalyviai klausimynus pildė internetu („Google Docs“ platformoje), prie platformos

prisijungdami pagal elektroniniais laiškais gautas nuorodas. Apklausoje dalyvavo ir anketas užpildė 105 dalyviai iš 32 šalių.

Dr. Aidos Savickos atliekamo tyrimo tarpinė ataskaita buvo aptarta 2025 m. gegužės 9 d. Užsienio lietuvių darbo grupė posėdyje, o užbaigtas tyrimas – Tarybos posėdyje rugsėjo 9 d. Tyrėja įvertino dabartinę skirtingose pasaulio šalyse susibūrusių lietuvių bendruomenių ir veikiančių lituanistinių mokyklų situaciją etninės kultūros puoselėjimo požiūriu, identifikavo esamas praktikas, poreikius bei svarbiausius iššūkius ir gautų rezultatų pagrindu suformulavo pagrįstas rekomendacijas institucijoms, siekiant užtikrinti tvarią diasporos politiką ir kultūrinių ryšių su Lietuva stiprinimą. Tyrimas paskelbtas Tarybos svetainėje: <https://www.ekgt.lt/veiklos-sritys/tyrimai/bukle-uzsienio-lietuviu-bendruomenese/>. 2025 m. lapkričio 10 d. dr. Aida Savicka šį tyrimą pristatė Seime organizuotoje konferencijoje-diskusijoje „Etninės kultūros būklės aktualijos naujausių tyrimų duomenimis“.

2.12.2. Užsienio lietuviams skirta skiltis EKG internetinėje svetainėje

Taryba, atsižvelgdama į užsienio lietuvių poreikius, savo internetinėje svetainėje www.ekgt.lt 2024 m. sukūrė skiltį „Globali Lietuva ir tautinė tapatybė“. 2025 metais buvo surengti du tarpinstitucinės Užsienio lietuvių darbo grupės posėdžiai (kovo 12 d. ir gegužės 9 d.), kuriuose buvo svarstomi šios skilties struktūros ir turinio klausimai, siekiant užsienio lietuviams patogiai ir aiškiai pateikti informaciją įvairiomis etninės kultūros temomis.

EKG, URM ir ŠMSM dalijosi informacija apie sukurtą skiltį EKG svetainėje, skirtą pasaulio lietuviams, pasaulio lietuvių bendruomenėms ir lituanistinėms mokykloms. Skilčiai „Globali Lietuva ir tautinė tapatybė“ buvo parengta medžiaga skirtingomis etninės kultūros temomis, pradėta pildyti poskyrius: *Kalendoriniai papročiai* (20 temų), *Seminarai* (4 temos), *Stovyklų* (stovyklų 4-iose etnografiniuose regionuose aprašymai), *Tautiniai drabužiai ir muzikos instrumentai* (6 temos).

Užsienio lietuvių prašymu buvo atrinktos kelios nesudėtingos advento-Kalėdų dainos ir paskelbtos EKG internetinėje svetainėje, kviečiant jas dainuoti.

2.12.3. Užsienio lietuviams skirtas seminaras

Taryba 2025 m. gruodžio 1–2 d. surengė nuotolinį seminarą „Kalendorinės žiemos šventės“, skirtą pasaulio lietuvių bendruomenių nariams ir lituanistinių mokyklų mokytojams. Seminare buvo nagrinėjamos lietuvių žiemos šventės, jų tradicijos ir papročiai, dalyviai išbandė ir praktinius užsiėmimus. EKG pirmininkė doc. dr. Dalia Urbanavičienė apžvelgė žiemos kalendorinius papročius, LMTA lektorė Lijana Šarkaitė-Viluma pristatė žiemos švenčių folklorą, Lietuvos nacionalinio muziejaus specialistė dr. Audronė Daraškevičienė pristatė senąsias dovanojimo tradicijas Lietuvoje, o sodų rišėja edukologė Rasa Gelčienė supažindino su lietuviškais tradiciniais šiaudiniais sodais ir pravedė kūrybines dirbtuves.

2.12.4. Bendradarbiavimas su lietuvių bendruomenėmis bei organizacijomis išeivijoje ir etninėse lietuvių žemėse

Tarybos pirmininkė Dalia Urbanavičienė 2025 m. sausio 29 d. dalyvavo bendrame Seimo KK ir ŠMK posėdyje, surengtame su PLB, o kovo 25 ir 26 d. dalyvavo Seimo ir PLB komisijos posėdžiuose.

Kovo 20 d. ir spalio 8 d. EKG T patalpose buvo surengti Tarybos pirmininkės Dalios Urbanavičienės ir EKG T administracijos darbuotojų susitikimai su Australijos lietuvių bendruomenės pirmininke Rasa Mauragis. Šių susitikimų metu buvo aptarti lietuvių diasporai aktualūs klausimai: EKG T atliktas lietuvių bendruomenių ir lituanistinių mokyklų tyrimas, užsienio lietuvių dalyvavimo olimpiadoje galimybės, etnokultūros ugdymo aktualijos Lietuvoje, taip pat iššūkiai, susiję su etninės kultūros specialistų kvalifikacijos tobulinimu. R. Mauragis pasidalijo įžvalgomis, kokios informacijos labiausiai reikia Australijoje gyvenantiems lietuviams.

Regioninės etninės kultūros tarybos taip pat plėtojo bendradarbiavimą su užsienio lietuviais. Lenkijos lietuvių etninės kultūros draugijos atstovai yra įtraukti į kai kurių regioninių tarybų sudėtį: į Dzūkijos (Dainavos) regioninę tarybą deleguota Aldona Vaicekauskienė, o į Suvalkijos (Sūduvos) regioninę tarybą – Anastazija Sidarienė (ji tapo viena iš regioninės tarybos pirmininko pavaduotojų). Mažosios Lietuvos regioninės tarybos posėdyje balandžio 22 d. svarstytas klausimas, kaip būtų galima į šios regioninės tarybos veiklą įtraukti Čikagos Mažosios Lietuvos fondą (pirmininkas Valdas Aušra), kurio veiklos kryptis yra Mažoji Lietuva, todėl šis fondas norėtų tiesiogiai bendradarbiauti su Mažosios Lietuvos regionine taryba.

2.13. Etninės kultūros sklaida viešosiose erdvėse ir žiniasklaidoje

2025 metais, kaip ir kasmet, Taryba viešino atliktus tyrimus, daug dėmesio skyrė etninės kultūros sklaidai viešosiose erdvėse ir žiniasklaidoje, nuosekliai teikdama informaciją apie savo vykdomus darbus nacionalinei ir regioninei žiniasklaidai, vykdydama papildomus etninės kultūros sklaidos projektus.

2.13.1. Tarybos užsakymu atliktų tyrimų viešinimas

2025 m. lapkričio 10 d. EKG T kartu su Seimo nare Agne Jakavičiute-Miliauskiene organizavo Seime konferenciją-diskusiją „Etninės kultūros būklės aktualijos naujausių tyrimų duomenimis“, skirtą pristatyti EKG T užsakymu 2023–2024 m. atliktus tyrimus. Renginio metu buvo pristatyti šie tyrimai: Erikos Ribašauskienės „Etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo srityje veikiančių nevyriausybinų organizacijų veiklos galimybių tyrimas“; dr. Andželikos Bylaitės „Abiturientų santykio su lietuvių liaudies dainomis kaita“; dr. Aidos Savickos „Etninės kultūros puoselėjimas užsienio lietuvių bendruomenėse ir lituanistinėse mokyklose“ ir doc. dr. D. Urbanavičienės „Etninės kultūros būklės atskirose savivaldybėse 2021–2024 m. lyginamasis tyrimas“. Konferencijoje pristatyti tyrimai atskleidė, kaip kinta visuomenės santykis su tradicine kultūra ir kokie iššūkiai kyla siekiant ją išsaugoti. Konferencija buvo tiesiogiai transliuojama Seimo „YouTube“ paskyroje „Atviras Seimas“, vaizdo transliacija sulaukė 610 peržiūrų, apie renginį rašyta EKG T svetainėje, socialiniuose tinkluose.

2.13.2. Lietuviškų papročių, muzikos ir simbolikos sklaidos per tradicines šventes viešosiose erdvėse inicijavimas, stebėseną

Patriotinių dainų sklaida valstybinių švenčių proga. Taryba tęsė ankstesniais metais priimtus nutarimus dėl patriotinių dainų sklaidos artėjant Sausio 13-osios, Vasario 16-osios ir Kovo 11-osios šventėms, viešino EKG T parengtą „Laisvės kovų grojaraštį“ socialiniuose tinkluose.

Bendruomeniškumo tradicijų skatinimas. Suvalkijos (Sūduvos) regioninės taryba 2025 m. vasario 5 d. posėdyje pasiūlė aktyviau dirbti su bendruomenėmis, jas labiau įtraukti į etninės kultūros puoselėjimą ir sklaidą, skatinti organizuoti veiklas įtraukiant vietinius žmones.

Taryba 2025 m. gegužės 13 d. posėdyje svarstė bendruomeniškumo skatinimo Lietuvoje klausimą artėjant tarptautinei Kaimynų dienai (paskutinis gegužės penktadienis), pabrėždama bendruomeniškumo skatinimo aktualumą, ypač dabartinėje geopolitinėje situacijoje. Taryba 2025 m. gegužės 28 d. raštu Nr. S-97 „Dėl geros kaimynystės ir bendruomeniškumo skatinimo aktualumo“ kreipėsi į ŠMSM, Lietuvos savivaldybes, Lietuvos savivaldybių asociaciją, Lietuvos kaimo bendruomenių sąjungą ir Lietuvos sodininkų bendrijų asociaciją. Rašte atkreiptas dėmesys, kad siekiant įveikti didžiulį žmonių susvetimėjimą vien Kaimynų dienos nepakanka – reikėtų geros kaimynystės tradicijas puoselėti kasdieniame gyvenime, skatinti bendruomeniškumo apraiškas ne tik švenčių progomis, bet ir siekiant suteikti pagalbą vieni kitiems, ypač ištikus krizei. Taryba pakvietė tiek mokyklas, tiek įvairias vietas bendruomenes (sodų bendrijas, kaimo, miestelių ir miestų bendruomenes) skirti kuo daugiau dėmesio savo bendruomenės narių pažinimui, tarpusavio pagalbos galimybių išsiaiškinimui, skatinti nuolatinį bendravimą, organizuoti bendras talkas, šventes ir kitus renginius, kurti naujas ar stiprinti esamas bendruomenės tradicijas. Rašte trumpai apžvelgiami geros kaimynystės papročiai ir bendruomeniškumo plėtros tradicijos Lietuvoje. Taryba šį kreipimąsi išsiuntė visoms su kultūra susijusioms svetainėms, televizijoms, radijo laidoms, regioninės žiniasklaidos atstovams. Išsamus straipsnis šia tema paskelbtas [alkas.lt](#) svetainėje.

Vėlinių ir Helovino klausimas. Aukštaitijos taryba 2025 m. spalio 10 d. posėdyje aptarė vis sparčiau Lietuvoje plintantį Heloviną, akcentuodama jo neigiamą įtaką vaikams ir jaunimui. Bendru sutarimu pritarta, kad šiemet vėl reikalingas EKGK kreipimasis į visas savivaldybes kviečiant prisidėti prie „Gerumo, atminties ir bendrystės akcijos“, kaip ir pernai.

Taryba spalio 14 d. posėdyje nutarė tęsti iniciatyvą skelbti akciją „Gerumo, atminties ir bendrystės dienos artėjant Vėlinėms“ kaip alternatyvą Helovinui. 2025 m. spalio 15 d. raštu Nr. S-157 „Dėl „Gerumo, atminties ir bendrystės akcijos“ artėjant Vėlinėms kaip atsvaros Helovinui“ Taryba kreipėsi į KM, ŠMSM, Socialinės apsaugos ir darbo ministeriją, savivaldybių kultūros ir švietimo skyrius, kviesdama artėjant Vėlinėms puoselėti senuosius lietuviškus papročius, atminti ir pagerbti išėjusiuosius, o kartu atnaujinti giminystės ir bendruomeninius ryšius. Taryba parengė spaudos pranešimą apie akciją ir išsiuntė jį naujienų internetinėms svetainėms, televizijoms, radijo stotims. Regioninės tarybos prisidėjo prie šios akcijos sklaidos, o Dzūkijos (Dainavos) ir Žemaitijos tarybos savo posėdžiuose spalio 30 d. nutarė pateikti daugiau pasiūlymų šiai akcijai įgyvendinti.

EKGK nario dr. Žilvyčio Šaknio iniciatyva Taryba atkreipė dėmesį į skelbiamą informaciją apie Signatarų namuose rengiamą Šiurpnaktį. 2025 m. spalio 30 d. raštu Nr. S-182 „Dėl Vėlinių laikotarpiu Signatarų namuose organizuojamo Šiurpnakčio renginio“ Taryba kreipėsi į Lietuvos nacionalinį muziejų (toliau – LNM), kviesdama LNM ir Signatarų namų vadovybę dar kartą įvertinti planuojamo renginio turinį ir apsvarstyti galimybę jį pakeisti tokiais renginiais, kurie labiau atitiktų šios vietos sakralumą ir Vėlinių dvasinį turinį, leistų ugdyti pagarbą drąsiai Lietuvos laisvės siekusiems signatarams ir kitiems jų bendražygiams, padėtų vaikams, jaunimui ir kitiems lankytojams giliau suprasti valstybės kūrimo prasmę.

Tarybos iniciatyvos plačiai pasklido, jomis susidomėjo žiniasklaida. Pavyzdžiui, spalio 30 d. Tarybos skelbiama „Gerumo, atminties ir bendrystės akcija“ buvo paviešinta LNK [laidoje „Už ar prieš“](#) (joje buvo diskutuojami klausimai: ar lietuviams pridera švęsti Heloviną; ar išstumiamos Vėlinės ir lietuviškos tradicijos miršta), kurioje dalyvavo Dalia Urbanavičienė ir Jonas Vaiškūnas.

Lietuviškų tradicijų ir simbolių populiarinimas advento ir kalėdiniu laikotarpiu.

Taryba 2025 m. gruodžio 2 d. posėdyje nutarė atnaujinti EKGK kreipimąsi į savivaldybes dėl lietuviškų advento ir kalėdinių tradicijų puoselėjimo. 2025 m. gruodžio 3 d. raštu Nr. S-207 „Dėl lietuviškų tradicijų puoselėjimo advento ir kalėdiniu laikotarpiu“ Taryba kreipėsi į savivaldybių kultūros ir švietimo skyrius, siūlydama savivaldybėms paieškoti galimybių, kaip puoselėti lietuviybę ir lietuviškas tradicijas (ar bent jų atspindžius) advento ir kalėdinio laikotarpio renginiuose – kuriant šventines dekoracijas, panaudojant lietuviškas advento-Kalėdų dainas, žaidimus ir tradicinius šokius, rengiant bendruomenines vakarones, persirengėlių vaikštynes, populiarinant lietuvišką Senį Kalėdą bei kitus papročius, siekiant lietuviškų tradicijų tęstinumą perteikti jaunajai kartai. Šis kreipimasis buvo palankiai įvertintas, ypač regionuose.

2.13.3. Etninės kultūros sklaida EKGK svetainėje ir socialiniuose tinkluose

Be minėtų viešinimo veiklų populiarinant lietuviškus papročius, muzikinį folklorą ir simboliką per tradicines šventes, Taryba 2025 metais vykdė ir kitą etninės kultūros sklaidą EKGK svetainėje ir socialiniuose tinkluose:

- Surinkta informacija iš organizuojančiųjų etnokultūrinės vasaros stovyklas, parengtas ir paskelbtas 2025 m. vasarą vyksiančių etnokultūrinių vasaros stovyklų sąvadas EKGK svetainėje.
- Nuosekliai viešinta informacija apie Lietuvos mokinių etninės kultūros olimpiados eigą, dalyvius ir laimėtojus.
- EKGK svetainėje ir per regionines tarybas buvo viešinami Baltų vienybės dienos minėjimo renginiai etnografiniuose regionuose.
- Etninės kultūros globos tarybos „Facebook“ paskyroje visus metus skelbti pranešimai apie kalendorines tradicines šventes, viešinti su jomis susiję įvairių įstaigų ir organizacijų sukurti projektai.
- Regioninių tarybų – Aukštaitijos, Dzūkijos (Dainavos), Suvalkijos (Sūduvos), Mažosios Lietuvos ir Žemaitijos – „Facebook“ paskyrose skleista informacija apie šių regionų tradicinę kultūrą.

Be to, EKGK tinklalapyje www.ekgt.lt buvo nuolat pildoma užsienio lietuviams skirta paskyra „Globali Lietuva ir tautinė tapatybė“.

2025 metais EKGK FEISBUK paskyroje sulaukta 383 tūkst. peržiūrų. Didžiausias stebėtojų skaičius yra Lietuvoje (93,6 proc.), tačiau yra apsilankančių ir iš Jungtinės Karalystės (1,6 proc.), JAV (1,3 proc.), Vokietijos (0,8 proc.), Norvegijos (0,7 proc.), Airijos (0,6 proc.) ir kitų pasaulio šalių. Šiuo metu iš viso EKGK paskyra turi 3,5 tūkst. stebėtojų.

3. Tarybos 2025 metų veiklos rezultatų apibendrinimas

Šiame skyriuje pateikiama glausta informacija apie Tarybos, jos ir regioninių tarybų sudarytų darbo grupių posėdžius ir pasitarimus, pateiktus siūlymus dėl teisės aktų, Tarybos patvirtintus teisės aktus, atliktas apklausas, sudarytus sąvadus, surengtus ar inicijuotus renginius ir kitus veiklos rezultatus.

3.1. Tarybos ir regioninių tarybų posėdžiai, darbo grupių posėdžiai

2025 m. iš viso buvo surengta **12 Tarybos posėdžių** (2 iš jų – neeiliniai), sudarant sąlygas Tarybos nariams posėdžiuose dalyvauti tiesiogiai arba nuotoliniu būdu.

Tarybos padaliniai etnografiniuose regionuose (Aukštaitijoje, Dzūkijoje (Dainavoje), Mažojoje Lietuvoje, Suvalkijoje (Sūduvoje) ir Žemaitijoje) – **regioninės tarybos surengė 22 posėdžius**: Aukštaitijos – 5, Dzūkijos (Dainavos) – 4, Mažosios Lietuvos – 5, Suvalkijos (Sūduvos) – 4, Žemaitijos – 4.

2025 m. spalio 17 d. įvyko **bendras Tarybos ir regioninių tarybų posėdis** Neringoje.

Tarybos sudarytos **darbo grupės (11) surengė 23 posėdžius**. **Nuolatinės darbo grupės (4) surengė 8 posėdžius**: Švietimo ir mokslo darbo grupė – 4 posėdžius; Tradicinių amatų ir tautinio paveldo darbo grupė – 1 posėdį; EKG T užsakymu atliekamų tyrimų darbo grupė – 1 posėdį; Užsienio lietuvių tapatybės išsaugojimo grupė – 2 posėdžius. **Laikinosios darbo grupės (7) surengė 15 posėdžių**: Lietuvių liaudies dainų metų darbo grupė – 6 posėdžius; Kanklių metų darbo grupė – 2 posėdžius; Tarpinstitucinė archyvų darbo grupė – 1 posėdį; Darbo grupė dėl lituanistikos prioriteto įtvirtinimo – 1 posėdį; Tarpinstitucinė tradicinės žvejybos darbo grupė – 2 posėdžius; Nacionalinės Jono Basanavičiaus premijos laureato pagerbimo šventės organizacinė darbo grupė – 2 posėdžius; Etnokultūrinės sodybos darbo grupė – 1 posėdį.

Regioninės tarybos sudarė 2 darbo grupes ir 7 komisijas svarbiems etninės kultūros klausimams regionuose spręsti, kurios iš viso **surengė 15 posėdžių**:

- Aukštaitijos taryboje veikė 1 komisija – Aukštaitijos etnografinio regiono mokinių etninės kultūros olimpiados komisija (2 posėdžiai).
- Dzūkijos (Dainavos) taryboje veikė 1 darbo grupė ir 1 komisija – Dzūkijos (Dainavos) etnografinio regiono mokinių etninės kultūros olimpiados komisija (2 posėdžiai), Dzūkijos (Dainavos) regiono etninės kultūros puoselėtojų pagerbimo konkurso darbo grupė (3 posėdžiai).
- Mažosios Lietuvos taryboje veikė 1 darbo grupė ir 2 komisijos – Etninės kultūros globos tarybos ir regioninių tarybų bendro posėdžio organizavimo Mažojoje Lietuvoje darbo grupė (3 posėdžiai), konkurso „Etnografinio Mažosios Lietuvos regiono metų mokytojas – etnokultūros puoselėtojas 2024“ vertinimo komisija (1 posėdis), Mažosios Lietuvos etnografinio regiono mokinių etninės kultūros olimpiados komisija (1 posėdis).
- Suvalkijos (Sūduvos) regioninėje taryboje veikė 2 komisijos – Sūduvos etninės kultūros puoselėtojų konkurso vertinimo komisija (1 posėdis), Suvalkijos (Sūduvos) etnografinio regiono mokinių etninės kultūros olimpiados komisija (1 posėdis).
- Žemaitijos regioninėje taryboje veikė 1 komisija – Žemaitijos etnografinio regiono mokinių etninės kultūros olimpiados komisija (1 posėdis).

Tarybos atstovai dalyvavo kitų institucijų sudarytose 4 komisijose ar tarybose: Kultūros ministerijos (KM) sudarytoje Nacionalinės Jono Basanavičiaus premijos komisijoje; KM

sudarytoje Etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo taryboje; Žemės ūkio ministerijos sudarytoje Tautinio paveldo produktų, tradicinių amatų neformaliojo mokymo programų sertifikavimo ir tradicinių amatų meistrų atestavimo ekspertų komisijoje; Lietuvos kultūros kongreso taryboje.

2025 metais **Taryba savo siūlymus ir (ar) išvadas pateikė 51 raštu šioms institucijoms:**

- Lietuvos Respublikos Seimui, Seimo komitetams ir komisijoms – Kultūros, Švietimo ir mokslo, Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetui; Seimo Laisvės kovų ir valstybės istorinės atminties komisijai, Seimo Lituanistikos tradicijų ir paveldo įprasminimo komisijai.

- Lietuvos heraldikos komisijai (LHK).
- Lietuvos Respublikos Vyriausybei, ministerijoms – KM, ŠMSM, VRM, SADM, URM, EIM.
- Lietuvos kultūros tarybai.
- Valstybinei lietuvių kalbos komisijai.
- Lietuvių kalbos institutui.
- Lietuvių literatūros ir tautosakos institutui.
- Žemės ūkio agentūrai.
- visoms Lietuvos savivaldybėms.
- Lietuvos etninės kultūros ugdytojų sąjungai.
- Lietuvos rašytojų sąjungai;
- Lietuvos žurnalistų sąjungai.
- Lietuvos etnosporto komitetui.

Tarybos padaliniai – **regioninės tarybos savo siūlymus ir (ar) išvadas pateikė 20 raštų šioms institucijoms:** KM, LHK, Žemės ūkio agentūrai, Lietuvos nacionaliniam kultūros centrai, savivaldybėms, Kelmės kultūros centrai.

2025 m. įgyvendindama savo veiklas **Taryba ir regioninės tarybos bendradarbiavo su šiomis institucijomis ir organizacijomis:**

- Seimo nariais, komitetais, komisijomis, laikinosiomis grupėmis – Kultūros komitetu, Švietimo ir mokslo komitetu, Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetu, Seimo Laisvės kovų ir valstybės istorinės atminties komisija, Seimo Lituanistikos tradicijų ir paveldo įprasminimo komisija, Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisija, Seimo Sūduvos krašto bičiulių grupe.

- Seimui atskaitingomis komisijomis – Valstybine lietuvių kalbos komisija, Valstybine kultūros paveldo komisija.

- LHK.
- Ministerijomis – KM, ŠMSM, URM, VRM, SADM, EIM.
- Ministerijoms pavaldžiomis įstaigomis – Lietuvos nacionaliniu kultūros centru, Lietuvos kultūros taryba, Nacionaline švietimo agentūra, Lietuvos neformaliojo švietimo agentūra, Lietuvos etnografijos muziejumi, Lietuvos nacionaliniu muziejumi, Žemės ūkio agentūra, Saugomų teritorijų tarnyba ir kt.

- Mokslo ir studijų įstaigomis – Lietuvių literatūros ir tautosakos institutu, Lietuvių kalbos institutu, Lietuvos muzikos ir teatro akademija, Klaipėdos universitetu, Vytauto Didžiojo universitetu, Vilniaus universiteto Šiaulių akademija ir kt.
- Lietuvos banku.
- Visomis savivaldybėmis, taip pat jų įsteigtomis įstaigomis – kultūros centrais (Vilniaus etninės kultūros centru, Kauno tautinės kultūros centru, Klaipėdos miesto savivaldybės etnokultūros centru, Šiaulių kultūros centru, Kelmės kultūros centru ir kt.); muziejais (Šilutės Hugo Šojaus, Zarasų krašto ir kt.); švietimo įstaigomis (Vilniaus Simono Stanevičiaus progimnazija ir kt.).
- NVO – Lietuvos etninės kultūros ugdytojų sąjunga, Lietuvos etnosporto komitetu, Lietuvos tautodailininkų sąjunga, Lietuvos savivaldybių asociacija, Lietuvos žurnalistų sąjunga, Lietuvos kaimo bendruomenių sąjunga, Lietuvos sodininkų bendrijų asociacija, VšĮ „Laiminguo“ ir kt.
- LRT, regionine žiniasklaida ir kitomis žiniasklaidos priemonėmis.

3.2. Tarybos parengti teisės aktai

Taryba 2025 metais **patvirtino 19 teisės aktų**, susijusių su etninės kultūros globa ir EKGTV veikla, regioninių tarybų sudėties kaita, iš kurių svarbiausi:

- *Dėl 2026 metų paskelbimo Kanklių metais* (2025 m. sausio 14 d. nutarimu Nr. TN-1).
- *Dėl Dzūkijos (Dainavos) etninės kultūros puoselėtojų pagerbimo nuostatų patvirtinimo* (2025 m. kovo 18 d. Nr. TN-4).
- *Dėl tarpinstitucinės tradicinės žvejybos darbo grupės sudarymo* (2025 m. gegužės 13 d. Nr. TN-9).
- *Dėl Regioninių etninės kultūros globos tarybų pirmininkų ir jų pavaduotojų patvirtinimo* (2025 m. birželio 10 d. Nr. TN-11).
- *Dėl Knygnešystės metų darbo grupės sudarymo* (2025 m. lapkričio 11 d. Nr. TN-16).
- *Dėl Kanklių metų įgyvendinimo 2026 metais veiksmų plano patvirtinimo* (2025 m. gruodžio 2 d. Nr. TN-18).
- *Dėl Kanklių metų ženklo patvirtinimo* (2025 m. gruodžio 2 d. nutarimu Nr. TN-19).

3.3. Tarybos siūlymai dėl teisės aktų tobulinimo

Taryba 2025 m. pateikė siūlymus dėl **10 teisės aktų** tobulinimo:

- Dėl *Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos* – Taryba 2025 m. sausio 20 d. raštu Nr. S-8 „Dėl XIX Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano“ pateikė pastebėjimus bei siūlymus dėl šios programos nuostatų įgyvendinimo plano.
- Dėl *Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatas įgyvendinančio prioriteto ir veiksmų projekto* – Taryba 2025 m. sausio 30 d. raštu Nr. S-24 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatas įgyvendinančio prioriteto ir veiksmų projekto“ pateikė siūlymus Kultūros ministerijos parengtam XIX Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos VIII skyriaus „Puoselėsime atvirą, demokratinę Lietuvos kultūrą ir pilietinę tapatybę“ įgyvendinančių

prioritetų ir veiksmų projektui, skirdama pagrindinį dėmesį 1-ojo prioriteto „Savo tapatybę ir istorinę atmintį suvokianti ir puoselėjanti Lietuvos visuomenė“ veiksmų plano projektui.

- Dėl **„Lietuvos kultūros tarybos administruojamomis lėšomis finansuojamų projektų teikimo gairių“** – Taryba kreipėsi į LKT 2025 m. sausio 30 d. raštu Nr. S-23 „Dėl Lietuvos kultūros tarybos lėšomis finansuojamos programos „Etninė kultūra ir nematerialus kultūros paveldas“, kuriame pateikė pastebėjimus ir pasiūlymus, susijusius su programos „Etninė kultūra ir nematerialus kultūros paveldas“ tobulinimu.

- Dėl **KKI projektų finansavimo tvarkos aprašo projekto** – Taryba 2025 m. kovo 3 d. raštu Nr. S-47 „Dėl KKI projektų finansavimo tvarkos aprašo projekto“ pasiūlė Kultūros ministerijai tobulinti projektų „Infrastruktūros ir kitų sąlygų gerinimas siekiant kurti konkurencingus ir paklausius KKI produktus ir (arba) paslaugas“ finansavimo sąlygų aprašą, siekiant didesnės tiesioginės naudos kultūrai, taip pat ir etninei kultūrai, nes remiantis šios tvarkos projektu planuojama skirti milijonines lėšas, bet jos daugiausia tektų verslui ir jo infrastruktūrai gerinti, o ne teiktų tiesioginę naudą kultūrai.

- Dėl **Atmintinų dienų įstatymo papildymo** – Taryba 2025 m. balandžio 17 d. raštu Nr. S-73 „Dėl atmintinų dienų įstatymo papildymo“ pasiūlė Seimui į Lietuvos Respublikos atmintinų dienų įstatymą įtraukti populiarias tradicines kalendorines šventes: Verbų sekmadienį, Didįjį ketvirtadienį, Didįjį penktadienį, Didįjį šeštadienį, Atvelykį (Vaikų Velykėles), Jurgines (Jorę) ir Sekmines.

- Dėl **Atmintinų dienų įstatymo papildymo** – EKG 2025 m. lapkričio 19 d. raštu Nr. S-199 „Dėl Lietuvos Respublikos atmintinų dienų įstatymo papildymo“ pasiūlė Seimui į Lietuvos Respublikos atmintinų dienų įstatymą įtraukti Šiaudinių sodų dieną – gruodžio 5 d., Tautinio kostiumo – liepos 6 d., Tautodailės – lapkričio 26 d., Aukštaitijos – spalio 2 d., Sūduvos – vasario 20 d.

- Dėl **Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo papildymo** – Taryba 2025 m. kovo 19 d. raštu Nr. S-64 „Dėl siūlymo papildyti Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 7 straipsnį“ pasiūlė papildyti Vietos savivaldos įstatymo 7 straipsnį nauju punktu ir į savivaldybių valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) funkcijų sąrašą įtraukti naują funkciją: „nacionalinės kultūros sklaida ir plėtra, etninės kultūros, tradicinių amatų, etnografinių regionų ir vietos tradicijų globa, kultūros paveldo (materialaus ir nematerialaus) išsaugojimas, kultūros sklaidos ir edukacijos stiprinimas“.

- Dėl **Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymo papildymo** – Taryba 2025 m. birželio 9 d. raštu Nr. S-101 „Dėl siūlymo papildyti Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymą nuostatomis dėl kultūros“ pateikė siūlymus keisti Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymo konkrečius straipsnius, kadangi įstatyme labai trūksta dėmesio kultūrai ir etnografiniams regionams, apsiribojama tik ekonominiais ir socialiniais tikslais.

- Dėl **2025–2026 ir 2026–2027 mokslo metų pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrųjų ugdymo planų projekto** – Taryba 2025 m. kovo 17 d. raštu Nr. S-63 „Dėl 2025–2026 ir 2026–2027 mokslo metų pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrųjų ugdymo planų projekto“ pateikė Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai 2025–2026 ir 2026–2027 mokslo metų pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrųjų ugdymo planų projektų vertinimą.

- Dėl **Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo** – Taryba 2025 m. kovo 25 d. raštu Nr. S-66 „Dėl lituanistikos prioriteto užtikrinimo“ išsakė savo nuomonę, kad Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatyme trūksta aiškesnio sąvokos *lituanistika* įvardijimo ir konkrečių nuostatų, užtikrinančių šio prioriteto įgyvendinimą, atkreipė dėmesį į tam tikrus prieštaravimus tiek pačiame įstatyme, tiek su juo susijusiuose poįstatyminiuose teisės aktuose.

- Dėl *Studijų kryptių ir kryptių grupių, pagal kurias vyksta studijos aukštosiose mokyklose, sąrašo* – Taryba 2025 m. kovo 24 d. rašte Nr. S-65 „Dėl etnologijos ir folkloristikos studijų krypties grąžinimo“ kreipėsi į Seimo Švietimo ir mokslo komitetą, Švietimo, mokslo ir sporto ministeriją rekomenduodama Etnologijos ir folkloristikos studijų kryptį įrašyti į Studijų kryptių ir kryptių grupių, pagal kurias vyksta studijos aukštosiose mokyklose, sąrašą, kadangi etnologijos ir folkloristikos studijų plėtrai mūsų šalyje būtina sudaryti palankesnes sąlygas, nes kuo toliau, tuo labiau ryškėja šios srities specialistų didžiulis trūkumas, o iš to kyla grėsmė ne tik etninės kultūros tęstinumui ir tautinės savimonės išsaugojimui, bet ir Lietuvos nacionalinių interesų bei tarptautinių įsipareigojimų įgyvendinimui.

3.4. Kiti Tarybos siūlymai

Taryba 2025 metais pateikė įvairius **kitus siūlymus (inicijatyvas)**:

- 2025 m. gegužės 28 d. rašte Nr. S-97 „Dėl geros kaimynystės ir bendruomeniškumo skatinimo aktualumo“, adresuotame Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai, Lietuvos savivaldybėms, Lietuvos savivaldybių asociacijai, Lietuvos kaimo bendruomenių sąjungai, Lietuvos sodininkų bendrijų asociacijai, Taryba pateikė siūlymus dėl bendruomeninių tradicijų stiprinimo.

- 2025 m. spalio 15 d. raštu Nr. S-157 „Dėl „Gerumo, atminties ir bendrystės akcijos“ artėjant Vėlinėms kaip atsvaros Helovinui“ Taryba kreipėsi į Kultūros ministeriją, Švietimo, mokslo ir sporto ministeriją, Socialinės apsaugos ir darbo ministeriją, Savivaldybių kultūros ir švietimo skyrius, kviesdama artėjant Vėlinėms išitraukti į Tarybos skelbiamą „Gerumo, atminties ir bendrystės akciją“, kurios esmė – puoselėjant senuosius lietuviškus papročius atminti ir pagerbti išėjusiuosius, kartu atnaujinti giminystės ir bendruomeninius ryšius.

- 2025 m. gruodžio 3 d. raštu Nr. S-207 „Dėl lietuviškų tradicijų puoselėjimo advento ir kalėdiniu laikotarpiu“ Taryba kreipėsi į savivaldybių kultūros ir švietimo skyrius, siūlydama puoselėti lietuviybę ir lietuviškas tradicijas advento ir kalėdinio laikotarpio renginiuose.

3.5. Apklausos, sąvadai, tyrimai

2025 metais Taryba atliko 5 apklausas, sudarė 5 sąvadus, EKG T užsakymu buvo atlikti 3 tyrimai.

Apklausos (5):

- Lietuvos savivaldybių apklausa dėl etninės kultūros būklės 2024 metais.
- Užsienio lietuvių bendruomenių apklausa „Lietuviškų tradicijų puoselėjimas užsienio lietuvių bendruomenėse“.
- Lituanistinių mokyklų užsienyje apklausa „Etninės kultūros puoselėjimas užsienio lituanistinėse mokyklose“.
- Mokytojų apklausa dėl Lietuvos mokinių etninės kultūros olimpiados šalies etapo.
- Apklausa „Etninės kultūros ugdymas nevalstybinėse švietimo įstaigose“.

Sąvadai (5):

- Lietuvių liaudies dainų metų 4 sąvadai (kiekvienam ketvirčiui).
- Etnokultūrinių vasaros stovyklų 2025 m. sąvadas.

Tyrimai (3):

- Aidos Savickos tyrimas „Etninės kultūros puoselėjimas užsienio lietuvių bendruomenėse ir lituanistinėse mokyklose“.
- Audronės Daraškevičienės tyrimas „Etninės kultūros globos tarybai – 25: veikla ir rezultatai“; panaudojant šį tyrimą parengtas išsamesnis, papildytas iliustracijomis Dalios Urbanavičienės tyrimas „Svarbiausi darbai ir iššūkiai Etninės kultūros globos tarybos kelyje – 25 metų veiklos apžvalga“.
- Dalios Urbanavičienės „Svarbiausi darbai ir iššūkiai Etninės kultūros globos tarybos kelyje – 25 metų veiklos apžvalga“.

3.6. Tarybos surengti ar inicijuoti renginiai

2025 metais EKG T ir regioninės tarybos, bendradarbiaudamos su partneriais, surengė 1 spaudos konferenciją, 1 konferenciją, 1 diskusiją, 2 seminarus, 5 Lietuvos mokinių etninės kultūros olimpiados (toliau – Olimpiada) renginius, 6 šventinius renginius, inicijavo 17 tarpinstitucinių pasitarimų, be to, EKG T atstovai dalyvavo 42 įvairiuose tarpinstituciniuose pasitarimuose ar kituose renginiuose.

Spaudos konferencija: 2025 m. birželio 19 d. Tarybos iniciatyva su Seimo nariu Valdu Rakučiu surengta spaudos konferencija Seime „Dėl siūlymo atsisakyti Vėlinių kaip šventinės dienos“.

Konferencijos ir diskusijos (2):

- 2025 m. birželio 4 d. EKG T kartu su Seimo laikinąja Sūduvos krašto bičiulių grupe (pirmininkas Juozas Olekas) surengė diskusiją „Dėl Sūduvos vardo teisinio susigrąžinimo“ Seimo lankytojų centre.
- 2025 m. lapkričio 10 d. EKG T kartu su Seimo nare Agne Jakavičiute-Miliauskiene organizavo Seime konferenciją-diskusiją „Etninės kultūros būklės aktualijos naujausių tyrimų duomenimis“, skirtą pristatyti EKG T užsakymu 2023–2024 m. atliktus tyrimus.

Seminarai (2):

- Spalio 1–2 d. nuotolinis seminaras, skirtas mokytojams ir kitiems specialistams, rengiantiems mokinius Olimpiadai, „Pasirengimas 8-ajai Lietuvos mokinių etninės kultūros olimpiadai: kalendorinių papročių ir liaudies kūrybos pažinimas“ (organizatoriai – KTKC ir EKG T).
- Gruodžio 1–2 d. nuotolinis seminaras, skirtas pasaulio lietuvių bendruomenių nariams ir lituanistinių mokyklų mokytojams, „Žiemos kalendoriniai papročiai“.

Olimpiados renginiai (41):

- Vasario mėn. įvyko 7-osios Olimpiados antrojo etapo etnografiniuose regionuose 5 renginiai, kuriuos rengė EKG T regioninės tarybos: vasario 21 d. – Aukštaitijoje ir Žemaitijoje, vasario 25 d. – Suvalkijoje (Sūduvoje), vasario 26 d. – Mažojoje Lietuvoje, vasario 28 d. – Dzūkijoje (Dainavoje).
- Gegužės 2–3 d. įvyko 7-osios Olimpiados šalies etapas Molėtų gimnazijoje (prie organizavimo prisidėjo EKG T, kurios pirmininkė D. Urbanavičienė buvo Olimpiados vertinimo komisijos pirmininkė).

- Gruodžio mėn. įvyko EKGTT inicijuotos 8-osios Olimpiados pirmasis etapas 35 savivaldybėse (Olimpiados pagrindinis organizatorius – savivaldybės ir LEKUS, o EKGTT – Olimpiados organizatorių partneris).

Šventiniai renginiai (6):

- Vasario 8 d. Lietuvių liaudies dainų metų atidarymo koncertas „Padainuosim mes sustoję“ LMTA Didžiojoje salėje (organizavo EKGTT, LMTA, LNKČ ir VEKČ).
- Vasario 18 d. surengtos Nacionalinės Jono Basanavičiaus premijos laureatės Marytės Liugienės pagerbimo išklmės Vilniaus rotušėje (organizavo EKGTT ir VEKČ).
- Gegužės 7 d. surengta Sūduvos etninės kultūros puoselėtojų pagerbimo šventė VDU Žemės ūkio akademijoje (organizavo Suvalkijos (Sūduvos) taryba).
- Birželio 18 d. surengta Žemaitijos regiono etninės kultūros puoselėtojų pagerbimo šventė Bukantės dvare (Šilalės r.) (organizavo Žemaitijos taryba).
- Rugsėjo 17 d. surengtas Etninės kultūros globos tarybos 25-mečio minėjimas Lietuvos etnografijos muziejaus Aristavėlės dvare (organizavo EKGTT ir regioninės tarybos).
- Spalio 3 d. Mažosios Lietuvos taryba įteikė apdovanojimą „Etnografinio Mažosios Lietuvos regiono 2025 metų mokytojas – etnokultūros puoselėtojas“ Šilutės kultūros centre šventiniame Mokytojų dienos renginyje (organizavo Mažosios Lietuvos taryba).

Tarybos inicijuoti tarpinstituciniai pasitarimai (17):

- EKGTT sudaryta tarpinstitucinė Lietuvių liaudies dainų metų darbo grupė 2025 m. surengė 6 posėdžius (sausio 14, 17 ir 27 d., vasario 17 d., rugsėjo 23 d. ir lapkričio 18 d.).
- EKGTT sudaryta tarpinstitucinė Žuvininkystės darbo grupė 2025 m. surengė 2 posėdžius (birželio 6 ir lapkričio 25 d.).
- EKGTT iniciatyva 2025 m. lapkričio 19 d. įvyko tarpinstitucinis pasitarimas dėl nematerialaus kultūros paveldo archyvų teisinio statuso.
- EKGTT sudaryta tarpinstitucinė Etnokultūrinės kaimo turizmo sodybos konkurso darbo grupė surengė posėdį 2025 m. lapkričio 25 d.
- EKGTT sudaryta tarpinstitucinė Švietimo ir mokslo grupė surengė 4 posėdžius, viename iš jų (lapkričio 18 d.) dalyvavo Italijos ir Jungtinės Karalystės lituanistinių mokyklų atstovės.
- EKGTT sudaryta tarpinstitucinė Užsienio lietuvių darbo grupės surengė 2 posėdžius (kovo 12 d. ir gegužės 9 d.).
- Taryba lapkričio 11 d. patvirtino tarpinstitucinę Knygnešystės metų darbo grupę, kuri suderino raštą Seimui dėl atmintinų Knygnešystės metų paskelbimo.

EKGTT atstovai dalyvavo tarpinstituciniuose pasitarimuose ar kituose renginiuose (42):

Tarybos pirmininkė Dalia Urbanavičienė:

- dalyvavo nacionalinės pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programos „Etnokultūra pagrindinio ugdymo procese“ rengimui skirtuose 3 tarpinstituciniuose pasitarimuose ir analogiškos programos „Etnokultūra pradinio ugdymo procese“ rengimui skirtuose 2 tarpinstituciniuose pasitarimuose;

- pasisakė 2025 m. sausio 30 d. Prienų r. savivaldybės tarybos posėdyje, pakviesdama mokytojus mokytis pagal Nacionalinę pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programą „Etnokultūra pagrindinio ugdymo procese“;
- kaip EKG T atstovė buvo įtraukta į Lietuvos kultūros kongreso 100-mečiui ir M. K. Čiurlionio 150-osioms metinėms pažymėti skirtos mokslinės-praktinės konferencijos „Lietuvos kultūros kongresui – 100 metų“ organizavimo Mokslo komitetą, dalyvavo jo 4-iose pasitarimuose (kovo 20 d., balandžio 17 d., gegužės 8 ir 22 d.) ir pačioje konferencijoje Seime, kurioje skaitė pranešimą „Etninės kultūros būklės raida Lietuvos nepriklausomybės laikotarpiu“;
- dalyvavo Kultūros ministerijos surengtame pasitarime dėl LRV programos įgyvendinimo plano projekto 2025 m. sausio 24 d.;
- aptarė Tarybos siūlymus įvairiais klausimais vasario 3 d. per susitikimą su Seimo KK pirmininku Kęstučiu Vilkausku, kovo 3 d. – su kultūros ministru Šarūnu Biručiu, kovo 25 d. – su Seimo Švietimo ir mokslo komiteto pirmininke Vaida Aleknavičiene;
- dalyvavo sausio 29 d. bendrame Seimo Kultūros bei Švietimo ir mokslo komitetų posėdyje, surengtame su Pasaulio lietuvių bendruomene (PLB), o kovo 25 d. ir 26 d. dalyvavo Seimo ir PLB komisijos posėdžiuose;
- surengė 2 susitikimus (kovo 20 d. ir spalio 8 d.) su Australijos lietuvių bendruomenės pirmininke Rasa Mauragis;
- pasisakė balandžio 2 d. Seimo VKPK posėdyje, pristatydama Tarybos nuomonę dėl Vėlinių ir Sausio 13-osios dienos;
- aptarė gegužės 30 d. per susitikimą su Neringos vicemeru Narūnu Lendraičiu poreikį keisti Žuvininkystės įstatymą;
- pasisakė birželio 11 d. bendrame Seimo KK ir VVSK posėdyje;
- susitiko birželio 17 d. su Lietuvos etnosporto komiteto prezidentu Stanislav Baiburin ir aptarė Tautinių žaidimų metų inicijavimo klausimus;
- dalyvavo Seimo Lituanistikos tradicijų ir paveldo aktualizavimo komisijos posėdyje rugsėjo 24 d., pristatė EKG T siūlymus keisti Mokslo ir studijų įstatymą siekiant lituanistikos įtvirtinimo;
- dalyvavo rugsėjo 26 d. Valstybinės kultūros paveldo komisijos posėdyje ir pristatė Tarybos siūlymus keisti Vietos savivaldos ir Regioninės plėtros įstatymus;
- aptarė etninės kultūros klausimus lapkričio 26 d. per susitikimą su Seimo pirmininku Juozu Oleku;
- dalyvavo gruodžio 5 d. Latvijos mokslų akademijos surengtoje tarptautinėje mokslo konferencijoje „Cultural Competence in General Education“, kurioje skaitė pranešimą latvių konferencijoje „Ethnic culture in the content of the Lithuanian general education system“;
- pasisakė gruodžio 10 d. Seimo KK posėdyje dėl Tarybos siūlymo 2027-uosius metus skelbti atmintiniais Knygnešystės metais.

Kiti Tarybos nariai:

- EKG T pirmininko pavaduotojas J. Rudzinskas dalyvavo KM sudarytos Etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo tarybos posėdyje, kuriame buvo svarstomos paraiškos dėl 2025 m. KM premijos už etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo puoselėjimą ir skleidimą suteikimo; taip pat dalyvavo ŽŪM sudarytos Tautinio paveldo produktų, tradicinių amatų neformaliojo mokymo programų sertifikavimo ir tradicinių amatų meistrų atestavimo ekspertų komisijos 2 posėdžiuose.

- EKGK deleguoti 7 atstovai dalyvavo Nacionalinės Jono Basanavičiaus komisijos 2 posėdžiuose.
- EKGK atstovai dalyvavo Lietuvos heraldikos komisijos 3 posėdžiuose (vasario 27, kovo 13 ir liepos 3 d.) sprendžiant etnografinio Dzūkijos (Dainavos) regiono heraldikos kūrimo klausimus.

3.7. Padėkos, diplomai ir rekomendacijos

Padėkos ir diplomai (493):

Iš viso 2025 m. Taryba įteikė 432 padėkas ir 61 diplomą:

- 7-osios Olimpiados antrojo etapo dalyviams – 253 padėkas ir 60 diplomų.
- 7-osios Olimpiados trečiojo etapo dalyviams – 88 padėkas.
- 8-osios Olimpiados pirmojo etapo Vilniaus miesto etapo dalyviams – 16 padėkų.
- 8-osios Olimpiados pirmojo etapo Kauno miesto etapo dalyviams – 20 padėkų.
- EKGK 25-mečio proga – 27 padėkas.
- Etnografinio Mažosios Lietuvos regiono konkurso mokytojams – etnokultūros puoselėtojams laureatei – 1 diplomą ir 1 padėką.
- Žemaitijos regiono etnokultūros puoselėtojams – 18 padėkų.
- Žemaitijos regiono etnokultūros puoselėtojams – 5 padėkas.
- Folkloro ansamblui „Stadalėlė“ 30-mečio proga – 1 padėką.
- Folkloro ansamblui „Kupkėmis“ 30-mečio proga – 1 padėką.
- Rašytojos Žemaitės memorialinio muziejaus darbuotojoms – 2 padėkas.

Rekomendacijos (17):

- Kultūros ministerijai Mažosios Lietuvos taryba 2025 m. kovo 25 d. raštu Nr. S-68 „Rekomendacija skirti medalį „Už nuopelnus Lietuvai“ Nijolei Sliužinskienei“.
- Šilalės rajono savivaldybės merui, Šilalės rajono savivaldybės Garbės piliečio vardo atrankos komisijai Žemaitijos taryba 2025 m. gegužės 19 d. raštu Nr. S-92 „Rekomendacija Albinai Aukšoriūtei Šilalės rajono savivaldybės garbės piliečio vardui suteikti“.
- Žemės ūkio agentūrai Žemaitijos taryba 2025 m. rugsėjo 8 d. raštu Nr. S-131 „Rekomendacija premijuoti Mečislavą Ežerskį kaip sėkmingiausiai dirbantį amatininką“.
- Žemės ūkio agentūrai Žemaitijos taryba 2025 m. rugsėjo 8 d. raštu Nr. S-132 „Rekomendacija Birutę Poškienę premijuoti kaip sėkmingiausiai dirbančią tradicinę amatininkę“.
- Vilniaus krašto tautodailininkų meno kūrėjų ir Lietuvos tautodailininkų sąjungos Vilniaus bendrijos pirmininkei R. Kraujalienei Žemaitijos taryba 2025 m. rugsėjo 12 d. raštu Nr. S-136 „Rekomendacija premijuoti tradicinių amatų meistrą, tautodailininką Joną Bugailiškį“.
- Žemės ūkio agentūrai Aukštaitijos taryba 2025 m. rugsėjo 16 d. raštu Nr. S-137 „Dėl siūlymo suteikti sėkmingiausiai dirbančių tradicinių amatininkų premiją Povilui Malinauskui“.
- Kultūros ministerijai, Telšių rajono savivaldybei, Žemaičių muziejui „Alka“ 2025 m. rugsėjo 19 d. raštu Nr. S-141 „Rekomendacija dėl amatų ir kulinarinio paveldo šventės „Žemaitių gīvastis“.

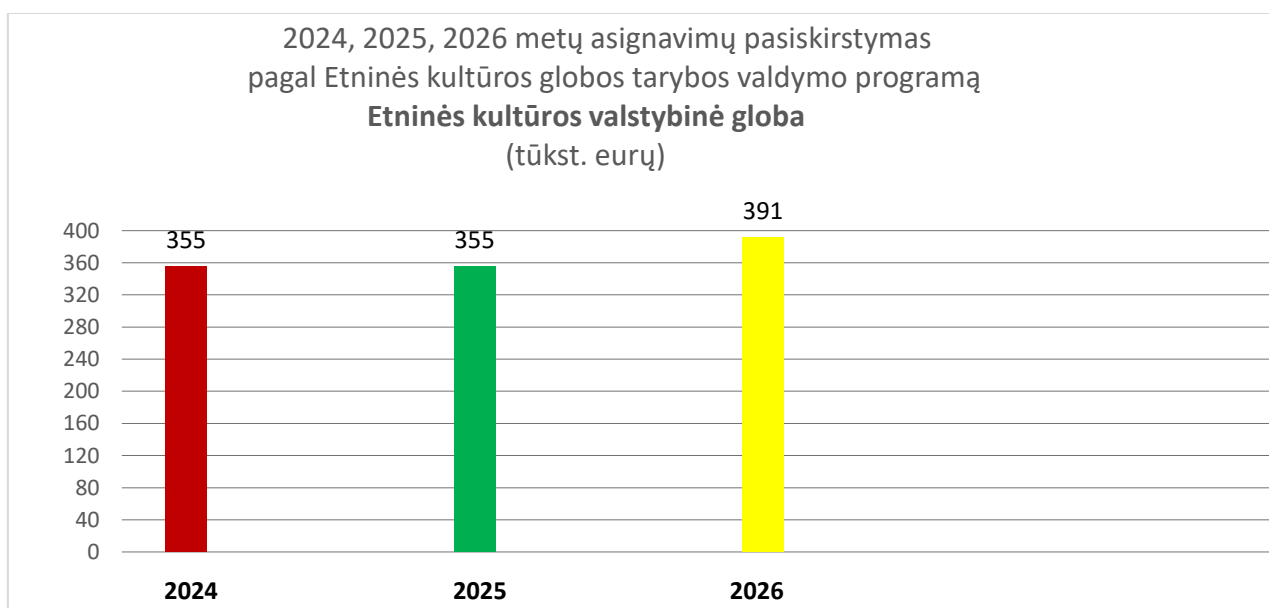
- To Whom It May Concern 2025 m. rugsėjo 23 d. raštu Nr. S-143 – full support for the Erasmus+ KA220-YOU project “Roots Alive – Heritage in Motion”, coordinated by the Lithuanian Ethnosport Committee (LEK) in cooperation with partners from Türkiye, Poland, and Serbia.
- Telšių vyskupijos kurijai, Lietuvos nacionaliniam kultūros centrui Žemaitijos taryba 2025 m. rugsėjo 29 d. raštu Nr. S-148 „Rekomendacija teikiant „Žemaičių Kalvarijos kalnų giedojimo tradiciją“ kandidatę į UNESCO vertybių sąvadą“.
- Žemės ūkio agentūrai Dzūkijos taryba 2025 m. rugsėjo 30 d. raštu Nr. S-149 „Dėl Dianos Lukošūnaitės rekomendacijos“.
- Žemės ūkio agentūrai Dzūkijos taryba 2025 m. rugsėjo 30 d. raštu Nr. S-150 „Dėl Stasio Truncės rekomendacijos“.
- Lietuvos kultūros tarybai 2025 m. spalio 23 d. raštu Nr. S-172 „Rekomendacija dėl projekto „Senųjų tradicijų stovykla: kankliavimo mokymas Tauragės–Šilalės parubežyje“.
- Kultūros ministerijai 2025 m. lapkričio 13 d. raštu Nr. S-192 „Rekomendacija skirti premiją už etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo puoselėjimą ir skleidimą Almai Pustovaitienei“.
- Kultūros ministerijai 2025 m. lapkričio 13 d. raštu Nr. S-193 „Dėl premijos už etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo puoselėjimą ir skleidimą skyrimo Aldonai Vaiceauskienei“.
- Kultūros ministerijai Suvalkijos (Sūduvos) taryba 2025 m. lapkričio 13 d. raštu Nr. S-193 „Dėl Ginto Čekausko kandidatūros teikimo apdovanojimui už etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo puoselėjimą ir skleidimą“.
- Kultūros ministerijai 2025 m. lapkričio 14 d. raštu Nr. S-195 „Dėl Linos Balčiūnienės teikimo gauti 2025 m. Premiją už etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo puoselėjimą ir skleidimą“.
- Zarasų rajono savivaldybės tarybos kultūros ir meno premijų vertinimo komisijai 2025 m. lapkričio 21 d. raštu Nr. S-200 „Rekomendacija skirti Juozo Gruodžio premiją Kamilei Gimbickytei“.

4. Tarybos strateginio veiklos plano 2025 m. įgyvendinimo rodikliai

Tarybos veiklos strateginis tikslas – kompetentinga etninės kultūros valstybinės globos ir nematerialaus kultūros paveldo apsaugos politika.

Vadovaudamasi Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymo nuostatomis ir įgyvendindama užsibrėžtą tikslą, 2025 m. Taryba vykdė tęstinę programą „Etninės kultūros valstybinė globa“, kuriai įgyvendinti buvo numatyta 355 tūkst. Eur. Taryba 2025 m. sausio 14 d. posėdyje patvirtino Etninės kultūros globos tarybos 2025–2027 m. strateginį veiklos planą ir programos „Etninės kultūros valstybinė globa“ 2025 m. sąmatą.

Programai 2025 metais skirtų asignavimų palyginimas su 2024 ir 2026 metais pateikiamas grafike:

Programos strateginis tikslas siejamas su svarbiausiais Tarybos, kaip kolegialios ekspertinės institucijos, ir Tarybos administracijos vykdomais darbais pagal Įstatyme nustatytas Tarybos pagrindines veiklos kryptis, kurios apima šias sritis:

- 1) etninės kultūros plėtra ir integravimas į bendrąją kultūros politiką Lietuvoje;
- 2) tautinės savimonės bei etninės kultūros gyvosios tradicijos tęstinumo užtikrinimas ir nematerialaus kultūros paveldo apsauga, etninės kultūros veiklos bendruomenėse plėtra;
- 3) etnokultūrinio ugdymo integravimas į švietimo sistemą;
- 4) specialistų rengimo ir etnokultūrinių tyrimų (apimant nematerialaus kultūros paveldo apsaugos mokslinių tyrimų metodologijas) bazės stiprinimas;
- 5) etninės kultūros sklaidos plėtojimas;
- 6) etninės kultūros integravimas į kultūrinį turizmą;
- 7) tradicinių amatų tęstinumas ir plėtra;
- 8) etnografinių regionų – Aukštaitijos, Dzūkijos (Dainavos), Suvalkijos (Sūduvos), Žemaitijos ir Mažosios Lietuvos – savitumo išsaugojimas;

9) etninės kultūros puoselėjimas užsienio lietuvių bendruomenėse.

Pagrindinis programos „Etninės kultūros valstybinė globa“ finansavimo šaltinis – valstybės biudžeto lėšos. Iš programos lėšų finansuojama Tarybos narių, administracijos veikla bei ekspertinė veikla. Pagal Lietuvos Respublikos 2025–2027 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymą (2024 m. gruodžio 1 d. Nr. XV-89) Tarybai 2025 metams patvirtinti valstybės biudžeto asignavimai panaudoti pagal tikslinę paskirtį. Darbo užmokesčiui (į kurį įtrauktas atlygis Tarybos nariams už darbą posėdžiuose), įskaitant patikslinimus, panaudota 301,3 tūkst. Eur, ilgalaikiam turtui įsigyti – 3,7 tūkst. Eur). Informacija apie programai skirtus asignavimus 2025 m. ir jų panaudojimą pateikiama lentelėje (tūkst. eurų):

Programos pavadinimas	Asignavimų planas	Asignavimų planas įskaitant patikslinimus ataskaitiniam laikotarpiui	Panaudota asignavimų	Panaudota asignavimų, nurodytų asignavimų plane, įskaitant patikslinimus ataskaitiniam laikotarpiui, dalis (proc.)
Etninės kultūros valstybinė globa	355	355	355	100%

Atsižvelgdama į veiklos specifiką, 2025 metais Taryba savo veiklai vertinti numatė šiuos rodiklius, kuriais būtų matuojamas numatyto tikslo įgyvendinimas bei vertinama Tarybos veikla: etninės kultūros valstybinės globos ir nematerialaus paveldo teisinės bazės tobulinimas, būklės vertinimo ir veiklos efektyvumo santykinis kitimas (proc.), parengtų įstatymų projektų ir kitų teisės aktų, susijusių su etninės kultūros globa, skaičius (vnt.), pateiktų siūlymų ir išvadų dėl kitų institucijų parengtų teisės aktų, susijusių su etnine kultūra, tobulinimo skaičius (vnt.), raštiškai pateiktų siūlymų ir rekomendacijų, susijusių su etninės kultūros valstybinės globos ir politikos klausimais, skaičius (vnt.), surengtų Tarybos, regioninių tarybų ir darbo grupių posėdžių bei tarpinstitucinių pasitarimų skaičius (vnt.), suorganizuotų diskusijų, konferencijų ir kitų renginių aktualiais etninės kultūros plėtros klausimais skaičius (vnt.), taip pat atliktų tyrimų skaičius (vnt.).

Skaičiuojant Tarybos veiklos vertinimo kriterijų, vadovaujamas šiais duomenų šaltiniais: Tarybos metinė veiklos ataskaita, parengti dokumentai (vertinimai, tyrimai, projektai, rekomendacijos, sąvadaai), sukaupotos anketos, renginių sąrašai. Projektus, sprendimus, išvadas, vertinimus Taryba derina su visomis į Tarybą savo atstovus delegavusiomis etninės kultūros srityje veikiančiomis kultūros, mokslo ir studijų institucijomis bei asociacijomis, taip pat su etnografiniuose regionuose veikiančiomis regioninėmis tarybomis.

Įgyvendindama Etninės kultūros valstybinės globos programą, Taryba kartu su regioninėmis tarybomis aktyviai bendradarbiauja su Seimu (daugiausia su Kultūros komitetu), su Kultūros, Švietimo, mokslo ir sporto, Žemės ūkio, Aplinkos, Užsienio reikalų ministerijomis, Lietuvos heraldikos komisija, savivaldybėmis, nacionaliniais ir regioniniais parkais, Pasaulio lietuvių bendruomene, kultūros įstaigomis ir kitomis institucijomis bei nevyriausybinėmis organizacijomis, veikiančiomis etninės kultūros srityje.

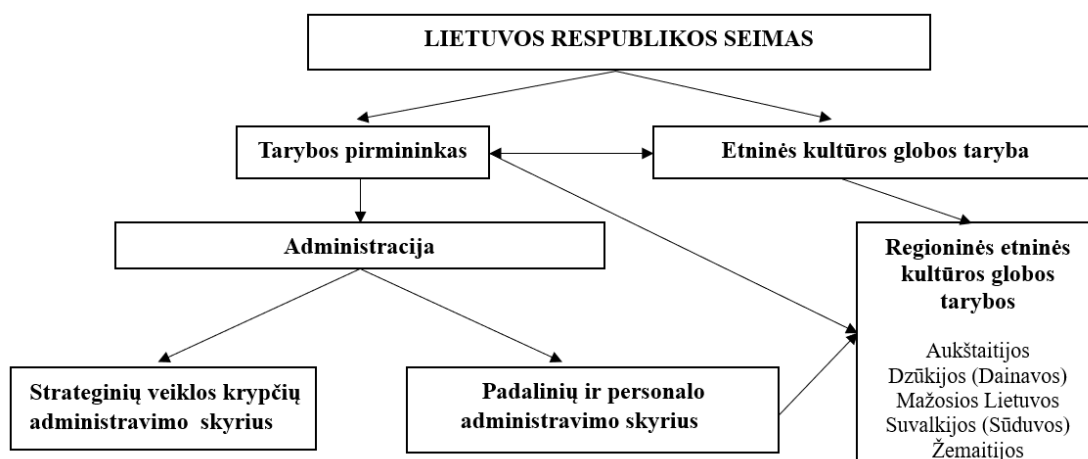
5. Institucijos valdymas

2025 metais EKG administracijoje dirbo 13 darbuotojų, iš jų – 1 valstybės pareigūnas, 12 darbuotojų pagal darbo sutartį, iš jų 5 – etnografiniuose regionuose nuotoliniu būdu.

EKG administracija turi du skyrius: 1) Strateginių veiklos krypčių administravimo, 2) Padalinių ir personalo administravimo. EKG administracijai vadovauja EKG pirmininkas.

TARYBOS STRUKTŪROS SCHEMA

PATVIRTINTA
Etninės kultūros globos tarybos
2022 m. sausio 25 d. nutarimu Nr. TN-2

EKG administracijoje dirba aukštos kompetencijos darbuotojai su aukštuoju universitetiniu išsilavinimu ir profesine patirtimi per 10 metų. Darbuotojai nuolat kelia savo kvalifikaciją, dalyvaudami seminaruose, kursuose ir mokymuose.